

SELSKAPSKONTROLL

Bompengeselskap Nord AS

Nordland fylkeskommune

Rapport 2020

FORORD

I Nordland fylkestings vedtak i sak 115/2016 om plan for selskapskontroll 2016-2019 angis det at Nordland bompengeselskap AS (evt. Bompengeselskap Nord AS) er en av de prioriterte selskap hvor det skal utføres selskapskontroll. Fylkesrevisjonen i Nordland ble i kontrollutvalgets sak 75/2017 bedt om å utarbeide prosjektplan for selskapskontroll i Bompengeselskap Nord AS. Prosjektplanen ble vedtatt i kontrollutvalgets sak 52/2018. Selskapskontrollen av Bompengeselskap Nord AS er gjennomført i 2018/2020. Fylkesrevisjonen i Nordland startet arbeidet med selskapskontrollen med Bompengeselskap Nord AS. Dette arbeidet ble imidlertid overtatt av KomRev NORD i februar 2020 som følge av at Nordland fylkeskommune inngikk avtale med KomRev NORD om at selskapet fra og med 1. februar 2020 utfører revisjonstjenester for fylkeskommunen.

Kontrollutvalget i Nordland fylkeskommune bestilte gjennomføring av selskapskontroll i selskapet Bompengeselskap Nord AS den 4. desember 2017. På dette tidspunktet var den gamle kommuneloven fra 1992 fortsatt gjeldende. Kommuneloven (1992) slår i § 77 nr. 5 fast at kontrollutvalget skal påse at det føres kontroll med forvaltningen av fylkeskommunens interesser i selskaper.

En selskapskontroll består av to elementer; en eierskapskontroll og en forvaltningsrevisjon. Dette prosjektet er gjennomført som en selskapskontroll, selv om den nye kommuneloven som nå har trådt i kraft ikke lenger bruker begrepet selskapskontroll. De to elementene i selskapskontrollen – eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon – er imidlertid fortsatt gjeldende i den nye kommuneloven.

En eierskapskontroll innebærer å kontrollere om den som utøver fylkeskommunens eierinteresser, gjør dette i samsvar med lover og forskrifter, fylkestingets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring. Eierskapskontrollen i Bompengeselskap Nord AS består i å vurdere hvordan Nordland fylkeskommune følger opp sitt ansvar som eier av selskapet.

Forvaltningsrevisjon innebærer å gjennomføre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, regeletterlevelse, måloppnåelse og vurderinger av fylkestingets vedtak. Forvaltningsrevisjonen av Bompengeselskap Nord AS handler om selskapet har utarbeidet mål for sin virksomhet, hvordan selskapet arbeider med anskaffelser og om selskapet følger sentrale bestemmelser knyttet til lovverket om personopplysninger.

Bompengeselskap Nord AS signerte bompengeavtalen med Den norske stat v/Samferdselsdepartementet den 10. oktober 2018. Bakgrunnen for avtalen er bompengereformen som er presentert i Stortingsmelding 25 (2014-2015) *På rett vei* og Prop. 1 S Tillegg nr. 2 (2015-2016). Et sentralt element i reformen er å gjøre bompengeinnkrevingen mer brukervennlig og kostnadseffektiv ved å etablere fem regionale bompengeselskap som skal stå for bompengeinnkrevingen, samt skille ut utstederfunksjonen.

KomRev NORD takker alle involverte for samarbeidet i gjennomføringen av undersøkelsen.

Bodø, 24.04.2020

Knut Teppan Vik

Oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor

Olga Jaros

Prosjektleder, forvaltningsrevisor

Margrete Mjølhus Kleiven

Ansvarlig for kvalitetssikring

Karianne Jensen

*Prosjektmedarbeider,
regnskapsrevisor*

0 SAMMENDRAG

Etter bestilling fra kontrollutvalget i Nordland fylkeskommune har KomRev NORD gjennomført en selskapskontroll i Bompengeselskap Nord AS. Bompengeselskap Nord AS (BPS Nord AS) ble stiftet 17. august 2016 som følge av bompengereformen. Selskapet ble fram til 1. januar 2020 eid av de tre fylkeskommunene Nordland, Troms og Finnmark med like andeler. Eierstrukturen i selskapet er nå i endring som følge av sammenslåingen av Troms og Finnmark fylkeskommune. Det pågår nå en prosess for at de to eierne, Nordland fylkeskommune og Troms og Finnmark fylkeskommune, skal bli likeverdige parter med 50 % fordeling av aksjene. Selskapet har følgende formål, jf. aksjonæravtalen punkt 2.1:

Selskapet skal være regionalt bompengeselskap for Aksjonærenes fylker.

Selskapet skal administrere innkreving av bompenger i samsvar med samtykke fra Stortinget og avtale med Statens vegvesen, jf. veglova § 27, herunder også forvaltning av bompengemidler og annen virksomhet som har en naturlig sammenheng med forannevnte virksomhet.

Selskapet kan ikke engasjere seg i virksomhet som ikke har sammenheng med innkreving av bompenger eller betjening av selskapet gjeld. Selskapet skal ikke engasjere seg i eller pådra seg utgifter knyttet til byggherre-/byggeledelsesfunksjonen.

Selskapets virksomhet skal drives i samsvar med avtalene Selskapet og Selskapets datterselskaper skal inngå med statlige myndigheter, herunder bompengeartalen som skal inngås med Statens Vegvesen og/eller staten ved Samferdselsdepartementet.

Rapporten er delt i to, en del som tar for seg eierskapskontroll og en del som tar for seg forvaltningsrevisjon. I **eierskapskontrollen** har vi sett på i hvilken grad eierstyring av Bompengeselskap Nord AS er i samsvar med Nordland fylkeskommunes forventninger som eier, etablerte normer for god eierstyring og aktuelle lovbestemmelser. For å kunne belyse denne problemstillingen har vi sett på følgende spørsmål:

- Har Nordland fylkeskommune utarbeidet en eierstrategi for selskapet?
- Utøver Nordland fylkeskommune sitt eierskap gjennom generalforsamling og eiermøte?
- Har Nordland fylkeskommune etablert rutiner for oppfølging og evaluering av eierskapet, og følges disse?
- Er styret etablert i samsvar med politiske vedtak, aktuelle lovbestemmelser og anbefalinger om god eierstyring?

Vår konklusjon på problemstilling 1 er at Nordland fylkeskommunes eierstyring av Bompengeselskap Nord AS **i stor grad** er i samsvar med Nordland fylkeskommunes forventninger som eier, etablerte normer for god eierstyring og aktuelle lovbestemmelser. Konklusjonen bygger på følgende vurderinger:

Nordland fylkeskommune har utarbeidet en eierstrategi for Bompengeselskap Nord AS. Eierstrategien er i stor grad klart uttrykt gjennom en felles eierstrategi og aksjonæravtalen, men formålet med fylkeskommunens eierskap kommer ikke tydelig fram.

Vår gjennomgang har vist at representant for Nordland fylkeskommune deltar på generalforsamling og eiermøte, samt at fylkeskommunens representant har hatt nødvendig myndighet til å representere

eier på generalforsamling i selskapet. Etter vår vurdering har generalforsamlingen avholdt møter og behandlet saker i tråd med lov og vedtekter. På bakgrunn av dette er vår vurdering at Nordland fylkeskommune utøver sitt eierskap gjennom generalforsamling og eiermøte.

Nordland fylkeskommune har ikke etablert rutiner for planlegging av deltakelse på generalforsamling og eiermøte. Det er heller ikke etablert rutiner for rapportering fra generalforsamlinger og eiermøter. Eiermeldingen gir etter vår vurdering i liten grad en verbal beskrivelse av forvaltningen og utviklingen i selskapet sett opp mot fylkeskommunens formål med eierskapet i BPS Nord AS. Det er på nåværende tidspunkt ikke gjort en evaluering av fylkeskommunale eierskap, inkludert BPS Nord AS. På bakgrunn av disse funn er vår vurdering at Nordland fylkeskommune i liten grad har etablert rutiner for oppfølging og evaluering av selskapet.

Vi finner at fylkesråden ved valg av styremedlemmer fremhever viktigheten av at styremedlemmene har riktig kompetanse, og i mindre grad er fokusert på kapasitet og mangfold. Fylkeskommunenes valg av styremedlemmer synes imidlertid ikke å være koordinert med tanke på at selskapet skal ha en styresammensetning tilpasset det enkelte selskapets virksomhet. Både fylkeskommunen og styret synes imidlertid å ha klare tanker om en kompetansesammensetning i styret til beste for selskapet. Revisor vurderer det dithen at det «ordinære» styret har tilfredsstillende kjønnsbalanse. For styrets varamedlemmer er det ikke tilfredsstillende kjønnsbalanse i henhold til aksjelovens krav. Styret har i 2019 vedtatt etiske retningslinjer for selskapet. Det er revisors vurdering at selskapet er bevisst på at det har et samfunnsansvar. På bakgrunn av våre funn er vår vurdering at styret i Bompengeselskap Nord AS i stor grad, men ikke fullt ut er etablert i samsvar med politiske vedtak, aktuelle lovbestemmelser og anbefaling om god eierstyring.

Med bakgrunn i revisors funn, vurderinger og konklusjoner anbefaler vi Nordland fylkeskommune å videreutvikle rutinene sine for oppfølging og kontroll av eierinteressene i Bompengeselskap Nord AS slik at disse fullt ut samsvarer med fylkestingets vedtak, aktuelle lovbestemmelser og etablerte normer for god eierstyring og selskapsledelse.

I forvaltningsrevisjonen har vi sett på tre problemstillinger. I den første problemstillingen, som er rapportens problemstilling 2, har vi sett på i hvilken grad selskapsledelsen sørger for at Bompengeselskap Nord AS drives i samsvar med politiske vedtak, etablerte normer for god selskapsledelse, selskapets vedtekter og aktuelle lovbestemmelser. For å belyse dette har vi sett på følgende spørsmål:

- Har styret utarbeidet mål og strategier for selskapet som også reflekterer det overordnede målet med bompengereformen?
- Er selskapet organisert i samsvar med krav i bompengeavtalen og vedtektene?

Vår konklusjon på problemstilling 2 er at selskapsledelsen **i stor grad, men ikke fullt ut**, sørger for at Bompengeselskap Nord AS drives i samsvar med politiske vedtak, etablerte normer for god selskapsledelse, selskapets vedtekter og aktuelle lovbestemmelser. Konklusjonen bygger på følgende vurderinger:

Selskapet har arbeidet med mål og strategier som er drøftet med styret. Revisors vurdering er at styret i liten grad har utarbeidet klare mål for selskapet. Videre er det revisors vurdering at styret til en viss grad har utarbeidet strategier for selskapets virksomhet som reflekterer det overordnede målet med bompengereformen.

Revisors vurdering er at Bompengeselskap Nord AS er organisert i samsvar med krav i bompengeavtalen og vedtektene. Revisors vurdering er at selskapet i stor grad har oppfylt de utledete revisjonskriteriene. Ut fra de opplysninger vi har mottatt er det vår vurdering at den samlede virksomheten er organisert slik at kryssubsidiering unngås, og at Bompengeselskap Nord AS sin virksomhet er begrenset til innkreving av bompenger og forvaltning av lån og kapital. Per i dag er ikke utstedervirksomheten organisert uavhengig av Bompengeselskap Nord AS, men selskapet arbeider med utskilling av utstederfunksjonen. Bompengeselskap Nord AS med tilknyttede selskaper og prosjekter har fått innvilget dispensasjon fra utstederforskriften fram til 30. juni 2020.

Under problemstilling 3 har vi sett på hvordan selskapet arbeider med anskaffelser. Selskapet har oppgitt at de ikke har gjort store anskaffelser i den perioden som denne forvaltningsrevisjonen gjelder. Problemstillingen om anskaffelser er derfor kun besvart gjennom beskrivelser. Det er ikke utledet revisjonskriterier og det er dermed heller ikke gjort vurderinger.

I rapportens problemstilling 4 har vi sett på i hvilken grad selskapet følger regelverket om personvern. For å belyse dette har vi sett på følgende spørsmål:

- Har selskapet angitt legitime formål med behandling av personopplysninger?
- Har selskapet protokoll over behandlingsaktiviteter i samsvar med krav i personvernforordningen?
- Informerer selskapet om det de skal til personene selskapet behandler personopplysningene til?
- Har selskapet databehandleravtaler i samsvar med krav i personvernforordningen?

Vår konklusjon på problemstilling 4 er at BPS Nord AS **i stor grad** følger regelverket om personvern. Konklusjonen bygger på følgende vurderinger:

Det er revisors vurdering at selskapet i stor grad, men ikke fullt ut, har angitt legitime formål med behandlingen av personopplysninger. I selskapets personvernerklæring fremgår det hvilke personopplysninger det behandler til angitte formål. Vår gjennomgang viser at det fremgår hva som er det rettslige grunnlaget med behandlingen av personopplysninger for syv av de åtte angitte formålene. Etter revisors vurdering er det vist til feil behandlingsgrunnlag for ett av de angitte formålene.

Det er revisors vurdering at BPS Nord AS i stor grad, men ikke fullt ut, har protokoll over behandlingsaktiviteter i samsvar med krav i personvernforordningen. Selskapet fører protokoll over behandlingsaktiviteter. Revisors gjennomgang av BPS Nord AS sin behandlingsprotokoll viser at selskapets protokoll over behandlingsaktiviteter i stor grad, men ikke fullt ut inneholder informasjon i samsvar med artikkel 30 nr. 1 bokstav a-g i personvernforordningen.

Det er revisors vurdering at BPS Nord AS i stor grad informerer om det de skal til personene selskapet behandler personopplysningene til. Funn fra vår gjennomgang viser at selskapet i stor grad oppfyller kravet om å gi informasjon om virksomheten, informasjon om behandlingen og videre at selskapet fullt ut oppfyller kravet om å gi informasjon om forholdet til andre virksomheter og informasjon om den enkeltes rettigheter. Selskapet oppfyller imidlertid ikke kravet om å gi informasjon om automatiserte avgjørelser.

Oppsummert er det revisors vurdering at databehandleravtalene i noen grad beskriver de forhold som vi har kontrollert. Revisor bemerker at databehandleravtalene BPS Nord AS har inngått fremstår som uoversiktlige og utydelige. Databehandleravtalene består av flere dokument og det er

ikke lett å forstå hvilke dokument det henvises til i databehandleravtalen, eller hvor man skal finne det som det henvises til.

BPS Nord AS har opplyst til revisor at de nå har rettet opp eller startet arbeide med å rette opp flere av manglene som er påpekt i rapporten.

Med bakgrunn i revisors funn, vurderinger og konklusjoner anbefaler vi Bompengeselskap Nord AS å fortsette arbeidet innen personvern for å sikre at samtlige krav etter personvernlovgivningen oppfylles.

Innholdsfortegnelse

0	SAMMENDRAG	5
1	INNLEDNING	6
2	FORMÅL, PROBLEMSTILLING OG AVGRENSNING	8
3	METODE OG DATAMATERIALE	10
4	VURDERINGSKRITERIER OG REVISJONSKRITERIER	12
DEL I	EIERSKAPSKONTROLL	14
5	EIERSTYRING	15
5.1	Eierstrategi.....	15
5.1.1	Vurderingskriterier.....	15
5.1.2	Fakta.....	16
5.1.3	Revisors vurdering	17
5.2	Utøvelse av eierskap gjennom generalforsamling og eiermøte.....	18
5.2.1	Vurderingskriterier.....	18
5.2.2	Fakta.....	19
5.2.3	Revisors vurdering	21
5.3	Rutiner for oppfølging og evaluering av selskapet	22
5.3.1	Vurderingskriterier.....	22
5.3.2	Fakta.....	23
5.3.3	Revisors vurderinger	27
5.4	Etablering av styret.....	27
5.4.1	Vurderingskriterier.....	27
5.4.2	Fakta.....	29
5.4.3	Revisors vurderinger	31
5.5	Oppsummering og konklusjoner	31
DEL II	FORVALTNINGSREVISJON	33
6	SELSKAPSLEDELSE	34
6.1	Mål og strategier.....	34
6.1.1	Revisjonskriterier	34
6.1.2	Fakta.....	34
6.1.3	Revisors vurderinger	36
6.2	Selskapets organisering	36
6.2.1	Revisjonskriterier	36
6.2.2	Fakta.....	38
6.2.3	Revisors vurderinger	42
7	ANSKAFFELSER	43
8	PERSONVERN	47
8.1	Legitime formål	48
8.1.1	Revisjonskriterier	48
8.1.2	Fakta.....	50
8.1.3	Revisors vurderinger	54
8.2	Protokoll over behandlingsaktiviteter	54
8.2.1	Revisjonskriterier	54
8.2.2	Fakta.....	56
8.2.3	Revisors vurderinger	58

8.3	Informasjon	59
8.3.1	Revisjonskriterier	59
8.3.2	Fakta.....	60
8.3.3	Revisors vurderinger	64
8.4	Databehandleravtaler	66
8.4.1	Revisjonskriterier	66
8.4.2	Fakta.....	67
8.4.3	Revisors vurderinger	73
9	OPPSUMMERING OG KONKLUSJON.....	75
10	HØRING	78
11	ANBEFALINGER.....	79
12	REFERANSER.....	80
13	VEDLEGG	83

Tabeller

Tabell 1	Oversikt over hvem som har deltatt på generalforsamling og eiermøte for Nordland fylkeskommune	20
Tabell 2	Oversikt over hvem som har innkalt til generalforsamling i BPS Nord AS og når innkallingen ble sendt.....	20
Tabell 3	Økonomisk informasjon som gis i Nordland fylkeskommune sin eiermelding knyttet til BPS Nord AS.	26
Tabell 4	Oversikt over hva BPS Nord AS sin personvernerklæring sier om formål, behandling og behandlingsgrunnlag.	52
Tabell 5	Oversikt over hva det er informert om i BPS Nord sin behandlingsprotokoll, sett opp mot krav i personvernforordningen.	57

Figurer

Figur 1	Organisasjonskart BPS Nord AS. Prosjektselskaper merket grønt er utstedere.....	6
Figur 2	Skisse forretningsmodell	35
Figur 3	Alternative organisasjonsformer.....	38
Figur 4	Utstedervirksomhet i dag og i fremtiden	41
Figur 5	Kostnadsfordeling i % av omsetning for 2018 - konsern	43
Figur 6	Anskaffelsesstrategi presentert på styremøte 2017	45
Figur 7	Oversikt over bompengesystemene, samt hvem som har behandlingsansvar for hvilke system.....	47

Vedlegg

1. Artikkel 6 nr. 1 i personvernforordningen – Behandlingens lovlighet
2. Artikkel 13 i personvernforordningen – Informasjon som skal gis ved innsamling av personopplysninger til den registrerte
3. Artikkel 14 i personvernforordningen – Informasjon som skal gis dersom personopplysninger ikke er blitt samlet inn fra den registrerte
4. Artikkel 28 nr. 3 i personvernforordningen – Databehandler
5. Høringsuttalelse fra Nordland fylkeskommune
6. Høringsuttalelse fra Bompengeselskap Nord AS

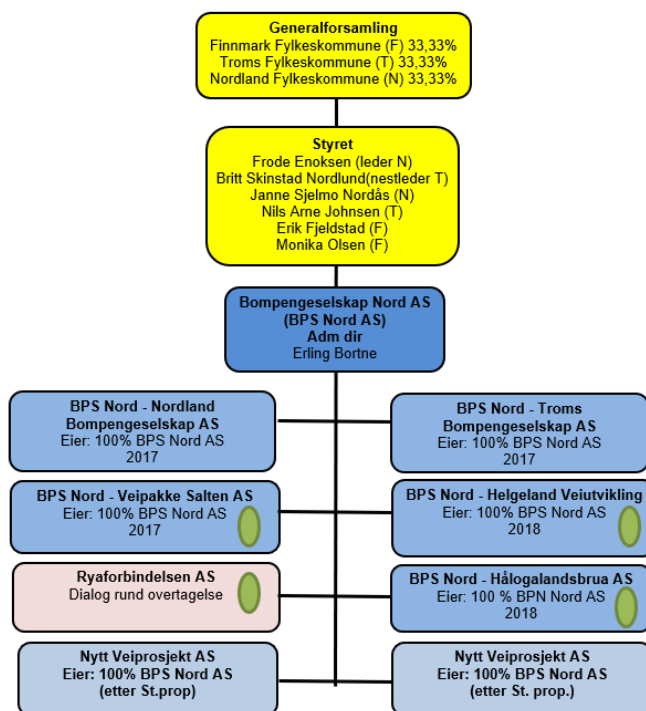
1 INNLEDNING

Innenfor transportsektoren pågår det et omfattende reformarbeid. Reformen innenfor vegsektoren er en del av transportreformen og omfatter blant annet reformer i bompengesektoren¹. Bompengereformen er omtalt i St. Meld 25 (2014-2015) og Prop. 1 S Tillegg nr. 2. Her går det fram at bompengereformen omfatter omorganisering av bompengesektoren ved at det skal etableres fem regionale bompengeselskap som skal stå for bompengeneinnkrevningen og at utstederrollen skal skilles fra bompengeselskapene. I Prop. 1 S (2015-2016) for Samferdselsdepartementet ble det gjort nærmere rede for den regionale inndelingen av de fem regionale bompengeselskapene. Følgende fylkeskommuner skal samarbeide om følgende fem regionale bompengeselskap:

- Øst: Vestfold, Oppland, Hedmark, Buskerud, Telemark, Akershus og Østfold
- Fjellinjen: Oslo og Akershus
- Sør/vest: Sogn og Fjordane, Hordaland, Rogaland, Vest-Agder og Aust-Agder
- Midt: Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag
- Nord: Nordland, Troms og Finnmark

Bompengeselskap Nord AS (BPS Nord AS) ble stiftet 17. august 2016 som følge av bompengereformen. Selskapet signerte bompengeaftalen med Den norske stat v/Samferdselsdepartementet 10. oktober 2018. BPS Nord AS er det regionale bompengeselskapet i nord og ble fram til 1. januar 2020 eid av fylkeskommunene Nordland, Troms og Finnmark med like andeler. Se figur 1 som viser organisasjonskartet som selskapet har oversendt revisor.

Figur 1 Organisasjonskart BPS Nord AS. Prosjektselskaper merket grønt er utstedere.

¹ Stortingsmelding 25 (2014-2015) *På rett vei* s. 5. I stortingsmeldingen presenteres utbyggingsselskap for vei, rammeverk for offentlig-privat-samarbeid i transportsektoren og reformen i bompengesektoren.

Eiersituasjonen i de regionale bompengeselskapene endres som følge av regionreformen og sammenslåing av enkelte fylker. Regionreformen skaper også endringer av eierstrukturen i BPS Nord AS. Sammenslåing av Troms fylkeskommune og Finnmark fylkeskommune til nye Troms og Finnmark fylkeskommune, medfører at eierstrukturen i Bompengeselskap Nord AS må endres. I forbindelse med dette legges det fram forslag for de to fylkestingene om at fylkestinget delegerer fullmakt til fylkesrådet om å ivareta den videre prosess, samt at Troms og Finnmark fylkeskommune overdrar 500 aksjer i Bompengeselskap Nord AS til Nordland fylkeskommune. Dette for at eierne skal være likeverdige parter, med 50% fordeling av aksjene.

BPS Nord AS administrerer innkreving av bompenger i samsvar med samtykke fra Stortinget og avtale med Statens vegvesen. Selskapet er morselskap i et konsern bestående av BPS Nord – Troms bompengeselskap AS, BPS Nord – Nordland Bompengeselskap AS, BPS Nord – Veipakke Salten AS, BPS Nord – Helgeland Veiutvikling AS og BPS Nord – Hålogalandsbrua AS.

BPS Nord konsernet drifter pr februar 2020 til sammen ni bompengeprosjekter, hvorav hvert datterselskap drifter mellom ett til fire prosjekter. Selskapet opplyser at det per februar 2020 ikke har signert prosjekt og finansieringsavtaler og forholder seg til allerede inngåtte avtaler. Selskapet opplyser videre at de overfor Statens vegvesen har påpekt uklarheter rundt styrende dokumenter tilknyttet prosjekt og finansieringsavtaler, bruken av beregningsmodeller og begreper samt uklarheter rundt selskapets ansvarsområder og rolle i tilknytning takstfastsettelse. BPS Nord AS opplyser i forbindelse med faktaverifiseringen at disse påpekte uklarhetene nå er klargjort i brev fra Statens vegvesen datert 11. mars 2020.

2 FORMÅL, PROBLEMSTILLING OG AVGRENSNING

Dette prosjektet er en selskapskontroll siden det ble bestilt i 2017 da den gamle kommuneloven og begrepet selskapskontroll fortsatt var gjeldende. I den nye kommuneloven er begrepet selskapskontroll tatt ut og en bruker kun begrepene forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll. Etter den gamle kommuneloven består en selskapskontroll av to deler, en eierskapskontroll og en forvaltningsrevisjon. Rapportens kapittel 5 omhandler eierskapskontrollen, mens kapittel 6, 7 og 8 omhandler forvaltningsrevisjonen.

Formålet med denne eierskapskontrollen er å vurdere i hvilken grad Nordland fylkeskommunes eierinteresser i Bompengeselskap Nord AS utøves i samsvar med fylkestingets vedtak og forutsetninger, etablerte normer for god eierstyring og aktuelle lovbestemmelser.

Med bakgrunn i formålet er det formulert følgende hovedproblemstillinger for eierskapskontrollen:

1. I hvilken grad er eierstyring av Bompengeselskap Nord AS i samsvar med Nordland fylkeskommunes forventninger som eier, etablerte normer for god eierstyring og aktuelle lovbestemmelser?

Denne problemstillingen blir belyst ved å svare på følgende spørsmål:

- ✓ Har Nordland fylkeskommune utarbeidet en eierstrategi for selskapet?
- ✓ Utøver Nordland fylkeskommune sitt eierskap gjennom generalforsamling og eiermøte?
- ✓ Har Nordland fylkeskommune etablert rutiner for oppfølging og evaluering av eierskapet, og følges disse?
- ✓ Er styret etablert i samsvar med politiske vedtak, aktuelle lovbestemmelser og anbefalinger om god eierstyring?

Formålet med forvaltningsrevisjonen er å vurdere i hvilken grad selskapsledelsen bidrar til å ivareta fylkeskommunens eierinteresser. Videre belyser vi hvordan selskapet arbeider med anskaffelser og undersøker i hvilken grad selskapet følger regelverket om personvern.

Med bakgrunn i formålet er det formulert tre hovedproblemstillinger, hvorav en er beskrivende:

2. I hvilken grad sørger selskapsledelsen for at Bompengeselskap Nord AS drives i samsvar med politiske vedtak, etablerte normer for god selskapsledelse, selskapets vedtekter og aktuelle lovbestemmelser?

Denne problemstillingen blir belyst ved å svare på følgende spørsmål:

- ✓ Har styret utarbeidet mål og strategier for selskapet som også reflekterer det overordnede målet med bompengereformen?
- ✓ Er selskapet organisert i samsvar med krav i bompengeavtalen og vedtektene?

3. Hvordan arbeider selskapet med anskaffelser?

4. I hvilken grad følger selskapet regelverket om personvern?

Den sistnevnte problemstillingen blir belyst ved å svare på følgende spørsmål:

- ✓ Har selskapet angitt legitime formål med behandling av personopplysninger?

- ✓ Har selskapet protokoll over behandlingsaktiviteter i samsvar med krav i personvernforordningen?
- ✓ Informerer selskapet om det de skal til personene selskapet behandler personopplysningene til?
- ✓ Har selskapet databehandleravtaler i samsvar med krav i personvernforordningen?

I selskapskontrollen gjelder undersøkelsene tidsperioden 2016 – 2019. Eierskapskontrollen er knyttet til Nordland fylkeskommune som eier, men vil likevel inneholde beskrivelser som kan ha relevans også for de andre eierne.

Problemstillingen som omhandler offentlige anskaffelser og som omtales i kapittel 7 er beskrivende. På grunn av at denne problemstillingen er beskrivende benyttes det ikke revisjonskriterier her.

For øvrig gjør vi oppmerksom på at følgende avgrensninger gjelder:

- I kapittel 8.1 er våre undersøkelser om selskapet har angitt legitime formål med behandlingen av personopplysninger. Vi har her gjort en avgrensning og kun sett nærmere på behandlingene av personopplysninger som er knyttet opp mot selskapets innkreving av bompenger.
- I kapittel 8.3 er våre undersøkelser om selskapet informerer om det de skal til personene selskapet behandler personopplysningene til. Vi har her sett på den informasjonen selskapet gir i sin personvernerklæring. Vi har ikke sett på selskapets kundeavtaler. Vi har også her kun sett på behandlingene av personopplysninger som er knyttet opp mot selskapets innkreving av bompenger.
- Kapittel 8.4 omhandler spørsmålet om BPS Nord AS har databehandleravtaler i samsvar med krav i personvernforordningen. Her har vi kun sett på de databehandleravtaler hvor BPS Nord AS har behandlingsansvar alene og ikke sammen med andre. Vi har undersøkt om disse databehandleravtalene inneholder et utvalg av de momenter som kreves i artikkel 28 nr. 3 i personvernforordningen.

3 METODE OG DATAMATERIALE

Undersøkelsen er gjennomført i samsvar med Norges kommunerevisorforbund (NKRF) sin veileder for gjennomføring av selskapskontroll². Forvaltningsrevisjonen er gjennomført i henhold til gjeldende standard for forvaltningsrevisjon³.

BPS Nord AS og Nordland fylkeskommune ble orientert om oppstart av selskapskontroll i brev av 24. oktober 2018. Oppstartsmøte ble gjennomført med representanter for selskapet den 9. november 2018 og fylkesråd for samferdsel som eierrepresentant for Nordland fylkeskommune den 22. november 2018. Styret ble i møte den 21. februar 2019 orientert om innholdet i selskapskontrollen.

Økonomisjef ved BPS Nord AS og teamleder ved plan og utvikling på Samferdsel i Nordland fylkeskommune har vært revisjonens kontaktpersoner.

I denne selskapskontrollen har vi samlet inn informasjon hovedsakelig ved hjelp av skriftlig korrespondanse og dokumentanalyse. Vi har innhentet informasjon gjennom skriftlige spørsmål til både Nordland fylkeskommune ved Samferdsel og BPS Nord AS⁴ i to omganger. Vi har også henvendt oss til kontaktpersonene, samt administrerende direktør for BPS Nord AS pr e-post for å innhente avtaler, innkallinger og referat til generalforsamlinger og lignende. Vi har mottatt skriftlige svar på alle våre skriftlige henvendelser. Når vi i rapporten henviser til opplysninger gitt av fylkeskommunen eller selskapet er dette opplysninger som er fremkommet og dokumentert i skriftlige svar på revisjonens spørsmål.

Vi har henvendt oss i to omganger med skriftlige spørsmål til Nordland fylkeskommune, første gang var brevet stilet til fylkesrådet der vi mottok svar som var undertegnet av samferdselssjefen, men godkjent av daværende fylkesråd for samferdsel. Våre oppfølgingsspørsmål ble sendt til fylkesråd for samferdsel. Svaret vi mottok var signert samferdselssjefen. Selv om det er samferdselssjefen som har signert svarene på våre skriftlige spørsmål er det i rapporten referert til at det er fylkesråd for samferdsel⁵ som har svart, siden det er han vi formelt har stilet spørsmålene til.

For å kunne svare på problemstillingen knyttet til *eierskapskontrollen* har vi blant annet analysert relevante fylkestings- og fylkesrådssaker, eiermeldinger, bompengeavtalen, aksjonæravtale, vedtekter, felles eierstrategi, møteinnkallinger og protokoller fra generalforsamlinger, etiske retningslinjer, årsregnskap og årsberetninger.

Den delen av prosjektet som omhandler *forvaltningsrevisjon* består av tre hovedproblemstillinger. For å kunne svare på problemstillingen som omhandler selskapsledelse har vi også her analysert relevante fylkestings- og fylkesrådssaker, bompengeavtalen, samarbeidsavtaler med datterselskapene, aksjonæravtaler, vedtekter, årsregnskap og årsberetninger.

For å kunne gi en beskrivelse av hvordan selskapet arbeider med anskaffelser har vi i all hovedsak innhentet informasjon fra selskapet selv der de har gitt en beskrivelse av hvordan de arbeider.

² Veileder i selskapskontroll – med vekt på eierskapskontroll, fastsatt av styret i NKRF 22.10.2018.

³ RSK 001 Standard for forvaltningsrevisjon fastsatt av Norges Kommunerevisorforbunds styre 1. februar 2011.

⁴ Svarene vi har mottatt på våre skriftlige spørsmål er undertegnet av både administrerende direktør og styreleder.

⁵ I rapporten brukes i hovedsak tittelen fylkesråd for samferdsel, siden dette var gjeldende tittel for tidsperioden for undersøkelsen. Fra februar 2020 er tittelen fylkesråd for transport og infrastruktur.

For å kunne svare på problemstillingen om i hvilken grad selskapet følger regelverket om personvern har vi i all hovedsak analysert selskapets personvernerklæring, behandlingsprotokoll og databehandleravtaler.

Utkast av rapportens faktadel ble sendt til administrerende direktør ved BPS Nord AS og Nordland fylkeskommunes kontaktperson for gjennomgang.

Dataene i denne undersøkelsen er samlet inn i perioden oktober 2018 til mars 2020. Undersøkellesperioden for både eierskapskontrollen og forvaltningsrevisjonen er i hovedsak fra 2016 til og med 2019.

Samlet sett mener vi at datagrunnlaget er tilstrekkelig til å besvare prosjektets problemstillinger. Vår samlede vurdering er at metodebruk og kildetilfang i denne selskapskontrollen har gitt et tilstrekkelig grunnlag til å gjennomføre kontrollen med utgangspunkt i de problemstillinger kontrollutvalget har ønsket å få belyst.

4 VURDERINGSKRITERIER OG REVISJONSKRITERIER

Revisjonens vurderinger bygger på en sammenligning av fylkeskommunens og selskapets praksis opp mot som sier noe om hvordan praksisen bør være. Kriteriene kan utledes fra politiske vedtak, lover og forskrifter, anerkjent praksis osv. I eierskapskontrollen benyttes begrepet vurderingskriterier, mens begrepet revisjonskriterier blir benyttet for den delen som gjelder forvaltningsrevisjon.

I denne selskapskontrollen har vi utledet vurderingskriteriene og revisjonskriteriene fra følgende kilder:

- Lov om aksjeselskaper (aksjeloven)
- Lov om behandling av personopplysninger (personopplysningsloven)
- Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven)⁶
- Forskrift om utstedervirksomhet for bompenger og ferjebilletter (utstederforskriften)
- Stortingsmelding nr. 25 (2014-2015)
- Proposisjon 1 S Tillegg 2 (2015-2016)
- FT-sak 11/2015 Justering av strategier og prinsipper for Nordland fylkeskommunes eierskap i selskaper
- FT-sak 153/18 Eiermelding – For eierskap i ulike virksomheter pr 31. desember 2017
- FT-sak 52/16 Reglement for delegering av myndighet fra fylkestinget
- FR-sak 172/16 Reglement om delegering av myndighet fra fylkesrådet
- Datatilsynets veiledere:
  - Grunnleggende personvernprinsipper
  - Behandlingsansvar og databehandler
  - Behandlingsgrunnlag
  - Protokoll over behandlingsaktiviteter
  - Informasjon og åpenhet
  - Hvordan lage en databehandleravtale
- Kommunesektorens organisasjon (KS) «Anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll», sist oppdatert november 2015. I 2004 utga Utvalg for eierstyring og selskapsledelse (NUES) en norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse. Anbefalingen revideres årlig og består av 15 anbefalinger med kommentarer. KS har fulgt opp denne og utarbeidet 21 anbefalinger for godt eierskap som er skreddersydd for styring av (fylkes)kommunalt eierskap. Anbefalingene klargjør rolledeling mellom eier, styre og daglig ledelse utover det som følger av lovgivningen.
- NIBR-rapport 1:2015 «Kommunale selskap og folkevalgt styring gjennom kommunalt eierskap»
- Arbeidsrapport nr. 7 2008 «Eierskap – Behov og muligheter for politisk styring av selskap og samarbeid i kommunene», Telemarkforskning.
- Avtale om bompengeneinnkreving (Bompengavtalen) mellom Bompengeselskap Nord AS og Den norske stat v/Samferdselsdepartementet

Eiermeldingen er et rammeverk for eierstyring, og med ny kommunelov lovfestes nå kravet til å utarbeide et slik rammeverk. Kravet markerer fylkestingets overordnede ansvar for de verdier og tjenester som forvaltes av virksomheter fylkeskommunen har eierinteresser i. I henhold til ny

⁶ For den perioden vi kontrollerer for gjelder kommuneloven fra 1992. Der det er hensiktsmessig viser vi også til den nye kommuneloven.

kommunelov skal en Eiermelding minimum inneholde fylkeskommunens prinsipper for Eierstyring, en oversikt over fylkeskommunens Eierinteresser i virksomheter og fylkeskommunens formål med sine Eierinteresser i disse virksomhetene. Fylkestinget har vedtatt tre Eiermeldinger for den tidsperioden som våre undersøkelser gjelder. De tre Eiermeldingene er behandlet i følgende saker: FT 151/2016, FT 172/2017 og FT 153/2018. Vi har utledet revisjonskriterier både fra saksframlegget og selve Eiermeldingen. I rapporten har vi i hovedsak referert til FT 153/2018. De krav og forventninger som er omtalt i FT 153/2018 og som vi har brukt til å utlede revisjonskriterier fra finner vi også i FT 151/2016 og FT 172/2017. I prinsippet har vi dermed utledet revisjonskriterier fra alle disse tre Eiermeldingene.

Den siste Eiermelding ble vedtatt av fylkestinget, FT 186/2019, 2. desember 2019 og gjelder for eierskap per 31. desember 2018. De krav og de forventninger som er omtalt i de tre foregående Eiermeldingene og som vi har brukt til å utlede revisjonskriterier finner vi også i den sist vedtatte Eiermeldingen.

Basert på revisjonens gjennomgang av de ovennevnte kildene har vi utledet et sett av revisjonskriterier. Revisjonskriteriene er operasjonaliserte og nærmere beskrevet i kapitlene 5, 6 og 8. Kapittel 7 omhandler selskapets arbeid med offentlig anskaffelse. Problemstillingen i dette kapitlet er beskrivende og det benyttes derfor ikke revisjonskriterier her.

DEL I EIERSKAPSKONTROLL

---

5 EIERSTYRING

I dette kapitlet belyser vi i hvilken grad eierstyring av Bompengeselskap Nord AS er i samsvar med Nordland fylkeskommunes forventninger som eier, etablerte normer for god eierstyring og aktuelle lovbestemmelser. Problemstillingen svares ut gjennom følgende fire underproblemstillinger:

- Har Nordland fylkeskommune utarbeidet en eierstrategi for selskapet?
- Utøver Nordland fylkeskommune sitt eierskap gjennom generalforsamling og eiermøte?
- Har Nordland fylkeskommune etablert rutiner for oppfølging og evaluering av selskapet, og følges disse?
- Er styret etablert i samsvar med politiske vedtak, aktuelle lovbestemmelser og anbefaling om god eierstyring?

5.1 Eierstrategi

Har Nordland fylkeskommune utarbeidet en eierstrategi for selskapet?

5.1.1 Vurderingskriterier

I KS anbefaling om eierstyring, selskapsledelse og kontroll står det i anbefaling nr. 5 at «*Kommunen bør ha en åpen og klart uttrykt eierstrategi i ulike selskaper*». Eierstrategi⁷ kan defineres som de prioriteringer, tiltak og resultatkrav kommunen har overfor det enkelte selskap for å sikre at selskapet ivaretar de målsettinger som eierne har satt. I NIBR-rapport 1:2015 «*Kommunale selskap og folkevalgt styring gjennom kommunalt eierskap*» angis selskapsspesifikke eierstrategier å være kommunale dokumenter som viser hvilke mål og strategier som skal ligge til grunn for kommunens utøvelse av sitt eierskap overfor det enkelte selskap.

En felles eierstrategi hvor det fremgår hva eierne vil med selskapet vil kunne fungere som en ramme for selskapets styre samtidig som eierne vil kunne evaluere sitt eierskap på en god måte. I arbeidet med en felles eierstrategi vil den enkelte fylkeskommune kunne ha en eierpolitikk og premisser for eierskap i selskap som er viktig å ha med seg. Eiermeldingen kan inneholde føringer som må tas med i arbeidet ved utarbeidelsen av en felles eierstrategi. En slik strategi kan f.eks. inneholde⁸:

- eierstrategiens formål, selskapets formål og overordnede målsettinger, avkastningsmål
- føringer for valg av styre og styresammensetning
- forventninger til styret og styrets arbeid (f.eks. årsplan, arbeid med strategi, allianser etc., kvalitet i selskapets leveranser, ivaretagelse av samfunnsansvar, personalpolitikk, finansiering/soliditet, risikostyring, miljøbevissthet, styrets egnevaluering)
- eiernes løpende samhandling med styret (eiermøte, annen eierdialog, orienteringen om virksomheten, tvistehåndtering)
- evaluering av eierstrategien.

⁷ Telemarksforsknings definisjon av eierstrategi fra deres arbeidsrapport nr 7 2008 «Eierskap – Behov og muligheter for politisk styring av selskap og samarbeid i kommunene».

⁸ <https://istyrelsen.no/2018/03/09/eierstrategi-hensikt-og-innhold/>

Utleddet vurderingskriterium:

- Nordland fylkeskommune som eier bør ha en klart uttrykt eierstrategi for sitt eierskap i Bompengeselskap Nord AS

5.1.2 Fakta

Nordland fylkeskommunes målsettinger

Med utgangspunkt i St. meld. nr. 25 (2014-2015) og Prop. 1 S Tillegg 2 om bompengereformen angis det at av de fem regionale bompengeselskapene skal Nordland, Troms og Finnmark fylkeskommune samarbeide om å etablere ett av disse i nord. Målsettingen ved bompengereformen er omtalt i stortingsmeldingen, hvor det står at: «*Det overordnede målet for de nye selskapene er å sørge for effektiv bompengefinansiering av transportinfrastruktur gjennom effektiv bompengeinnkreving og gode finansieringsvilkår. Brukervennlighet skal også være sentralt*». Fylkesrådet har i orienteringssak 35/2015 om ny organisering av bompengeselskap, sluttet seg til målsettingen som er angitt over. Disse målsettingene er også omtalt i FT sak 191/2015 om etablering av nytt regionalt bompengeselskap og FR sak 245/2016 om regionalt bompengeselskap i Nordland, Troms og Finnmark.

Nordland fylkeskommunes prioriteringer, tiltak og resultatkrav

I FT sak 11/2015 *Justering av strategier og prinsipper for Nordland fylkeskommunes eierskap i selskaper* inndeles eierskap i ulike selskap etter seks kategorier. Eierskap i BPS Nord AS er klassifisert i kategori B «Selskap nært koplet til fylkeskommunens oppgaver», jfr. FT sak 153/2018 *Eiermelding*. Kategoriene er inndelt i ulike underpunkt som generelt sier noe om begrunnelsen for eierskapet, håndteringen av eierskapet, avkastningskrav, finansielt grunnlag, risiko og vurdering av salg. For kategori B står det i FT sak 11/2015 følgende:

«Begrunnelse: Det kan være formålstjenlig at noen oppgaver innen fylkeskommunens ansvarsområder løses gjennom egne selskaper. Det kan også være hensiktsmessig å være eier i selskap som utfører oppgaver som fylkeskommunen har behov for.

Håndtering: Nordland fylkeskommune kan delta på eiermøter og generalforsamling. I noen tilfeller er det ønskelig å følge selskapet nærmere gjennom styreplass.

Avkastningskrav: Måloppnåelse i form av ferdigstillelse av oppgaver som lå til grunn for investeringen.

Finansielt grunnlag: Kan være i regi av tilskudd via statsbudsjettet. Overføringer fra fylkeskommunens budsjetter. Inntekter i form av billetter, bompenger eller lignende.

Risiko: Endringer i markedet. Endringer i tilskuddsgrunnlag.

Vurdering salg: Bør avklares i grunnlaget for investeringen i selskapet. Eksempelvis når vei/bru er ferdig finansiert».

I fylkestingets vedtak FT sak 11/2015 fremgår fylkeskommunens generelle overordnede strategi og prinsipper for eierstyring for alle fylkeskommunes eierskap i virksomheter. Dette vedtaket er også gjengitt i *Eiermeldingen* (FT sak 153/2018). I saksframlegget til *Eiermeldingen* står det at:

«*eiermeldingen viser til hvilke premisser forvaltningen av eierskapet bygger på og hvordan utøvelse av eierskap håndteres gjennom deltakelse på eiermøter og generalforsamlinger.*»

Aksjonæravtalen for Bompengeselskap Nord AS

Advokatfirmaet Kluge ble i forbindelse med etablering av et nytt regionalt bompengeselskap i nord engasjert til å se på blant annet hvordan fylkeskommunene kunne etablere ramme for hensiktsmessig eierstyring. En av advokatfirmaets anbefalinger var at: «*fylkeskommunene på stiftelsestidspunktet inngår en aksjonæravtale som regulerer fylkeskommunenes rettigheter og plikter som aksjonærer i selskapet, og som etablerer en ramme for fylkenes eierstyring.*»

Aksjonæravtalen ble signert av representanter for de tre nordligste fylkeskommunene ved stiftelse av selskapet den 17. august 2016. I punkt 1 om formål og bakgrunn står det at: «*aksjonærene inngår denne Avtalen for å regulere partenes rettigheter og forpliktelser som aksjonær i Selskapet, og for å fastsette prinsippene for den videre drift av Selskapets virksomhet.*» Aksjonæravtalen omtaler blant annet følgende:

- Hovedprinsippene for driften av selskapet (selskapets formål, organisering av bompengeprojekter i fylkene, organisering av datterselskaper, selskapets forretningssted, eierforhold, omsetningsforbud)
- Styrets sammensetning og organisering (antall styremedlemmer, valg av styremedlemmer, styrets formann, saksbehandlingen i styret)
- Flertallskrav ved beslutninger i selskapet (flertallskrav for styrets beslutninger, beslutninger som krever enstemmighet)
- Utdelinger fra selskapet

Som følge av at Troms og Finnmark fylkeskommune ble slått sammen fra 1 januar 2020, vil aksjonæravtalen og vedtekter endres. Fylkestinget i Nordland og fylkestinget i Troms og Finnmark har henholdsvis i FT sak 11/20 og 13/20 vedtatt å gi fylkesrådet i fullmakt å endre aksjonæravtalen slik at den gjenspeiler ny. Ut fra det revisor forstår er dermed ny aksjonæravtale og vedtekter ennå ikke utarbeidet og signert per mars 2020.

På eiermøte i 2018 angis eierstrategi som et av punktene på agendaen. Av referat fra eiermøte 25. juni 2018 fremkommer det imidlertid at eierstrategi ikke ble tatt opp som eget tema under møtet. Eierstrategi var også tema på eiermøte 6. juni 2019, da med et utkast til felles eierstrategi. Revisor har i brev av 4. mars 2020 fra fylkesråd for transport og infrastruktur mottatt innkalling og referat fra dette eiermøtet, samt dokument kalt *Felles eierstrategi for Bompengeselskap Nord AS*. I dokumentet beskrives blant annet: eierskapet, dialog mellom eierne, dialog mellom selskapet og eierne og selskapets formål, ansvar og organisering. Det følger av referat fra eiermøte at felles eierstrategi for Bompengeselskap Nord AS ble vedtatt. Det fremgår videre av referatet at eierstrategien for Bompengeselskap Nord AS skal vedtas i de respektive fylkeskommuners saker om eierskap.

Selskapet angir at styret er kjent med at det foreligger rammer for en felles eierstrategi, men at endelig eierstrategi er knyttet til øvrig reformarbeid og fremdriften av denne. De viser også til sentrale dokumenter som St. meld. nr. 25 (2014-2015), stiftelsesdokument, aksjonæravtale, bompengeaftalen med flere.

5.1.3 Revisors vurdering

Revisors vurdering er at kriteriet Nordland fylkeskommune som eier bør ha en klart uttrykt eierstrategi for sitt eierskap i Bompengeselskapet Nord AS **i stor grad** er oppfylt. Fylkeskommunen

har utarbeidet en eierstrategi som består av en felles eierstrategi vedtatt på et eiermøte, samt aksjonæravtalen. I vurderingen har vi lagt vekt på at formålet med fylkeskommunens eierskap ikke kommer tydelig fram.

5.2 Utøvelse av eierskap gjennom generalforsamling og eiermøte

Utøver Nordland fylkeskommune sitt eierskap gjennom generalforsamling og eiermøte?

5.2.1 Vurderingskriterier

I aksjeloven § 5-1 nr. 1 om generalforsamlingens myndighet står det: «Gjennom generalforsamlingen utøver aksjeeierne den øverste myndighet i selskapet». Dette har fylkeskommunen også omtalt i prinsipper for forvaltning av eierskapet (FT sak 153/18 Eiermelding) hvor det står at: «Eierbeslutninger og vedtak skal foregå i generalforsamlingen». I saksfremlegget til Eiermelding (FT sak 153/18) står det: «Som eier deltar fylkeskommunen på eiermøter og generalforsamlinger». Fylkeskommunens deltakelse på generalforsamling skal fremkomme av møteprotokollen, jamfør aksjelovens § 5-16 og § 5-13.

I fylkestingets delegasjonsreglement (FT sak 52/2016) punkt 6.4 b står det at: «Fylkesrådet gis myndighet til å følge opp fylkeskommunens eierskap og interesser i selskaper, andelslag og andre organer hvor fylkeskommunen er med. Dette omfatter også å oppnevne eller foreslå styremedlemmer samt å utstede fullmakt til å representere fylkeskommunen på generalforsamlinger o.l.». I fylkesrådets delegasjonsreglement (FR sak 172/2016) punkt 8.3 står det: «Fylkesrådets myndighet til å følge opp fylkeskommunens eierskap og interesser i selskaper, andelslag og andre organer hvor fylkeskommunen er med, delegeres til vedkommende fylkesråd. Dette omfatter også å oppnevne eller foreslå styremedlemmer samt å utstede fullmakt til å representere fylkeskommunen på generalforsamlinger o.l.». I aksjeloven § 5-2 står det at aksjeeier enten selv eller ved fullmektig har rett til å møte på generalforsamlingen. Videre står det at fullmektigen skal legge frem en datert og signert fullmakt.

Det er i henhold til aksjeloven § 5-9 nr. 1 som hovedregel styret som har myndighet til å innkalle til generalforsamling. Slik innkalling skal i henhold til aksjeloven § 5-10 nr. 2 være sendt senest en uke før møte skal holdes, med mindre vedtektene angir lengre frist. Vedtektene har ikke opplysninger om innkallingsfrist.

Stedet for generalforsamling er i aksjeloven § 5-8 angitt som hovedregel å være i den kommunen selskapet har sitt forretningskontor med mindre vedtektene angir at den skal / kan holdes på et annet bestemt angitt sted. I vedtektenes § 8 står det at generalforsamlingen kan avholdes utenfor selskapets forretningskommune, i Bodø, Tromsø eller Vadsø kommune. Det vises til at valg av sted skal hensynta representanter for aksjeeierne sin reisetid.

Aksjeloven § 5-8 til § 5-16 beskriver kravene til avholdelse av generalforsamling. Vi begrenser undersøkelsene til å gjelde om:

- styret har sendt skriftlig innkalling til aksjeeierne senest en uke før møte skulle avholdes
- stedet for generalforsamlingen har vært i den kommune selskapet har sitt forretningskontor med mindre vedtektene angir at den skal eller kan avholdes et annet bestemt angitt sted
- generalforsamlingen har valgt møteleder
- protokoll er signert av møteleder og minst en annen person valgt av generalforsamlingen blant dem som var til stede.

Aksjeloven § 5-5 angir at følgende saker skal behandles og avgjøres på ordinær generalforsamling:

- godkjenning av årsregnskapet og eventuell årsberetning, inkludert utdeling av utbytte
- andre saker som etter loven eller vedtektene skal behandles av generalforsamlingen

I vedtektenes § 3 om selskapets formål står det: «*Selskapet skal ikke ha erverv til formål. Selskapet skal ikke dele ut utbytte*», dermed vil det være uaktuelt for generalforsamlingen å ta stilling til utbytte.

Videre står det i aksjeloven § 5-6 at styret kan bestemme at det skal innkalles til ekstraordinær generalforsamling, samt når revisor og aksjeeierne ber om det.

Utlede vurderingskriterier:

- Fylkeskommunen bør delta på generalforsamlinger og eiermøter
- Eierrepresentant må ha nødvendig fullmakt til å møte på generalforsamling
- Generalforsamlingen skal avholde møter og behandle saker slik det følger av aksjeloven og vedtektene

5.2.2 Fakta

Deltakelse på generalforsamling og eiermøte

På revisors spørsmål om hvordan fylkeskommunen utøver sitt eierskap i BPS Nord AS, svarte fylkesrådet at eierskapet utøves gjennom eiermøte og generalforsamling. Styret i BPS Nord AS ble spurt i hvilke fora styret mener fylkeskommunen utøver sitt eierskap. Styret svarer på samme spørsmål at fylkeskommunen deltar på generalforsamling og eiermøter.

Fylkesråden ble videre spurt om deltakelse på generalforsamling og eiermøte for eierskap i BPS Nord AS ble ansett som viktig. Det angis å være viktig, og det vises til at eiermøte er en arena hvor eierne kan diskutere hvordan eierne er fornøyd med bompengeselskapet og om selskapet følger opp de forpliktelser som selskapet er underlagt. Ut fra innkalling og referat fra eiermøter er blant annet følgende diskutert eller informert om: orientering om status (f.eks. reformarbeid, økonomi, utsteder), eierstrategi og eierskap fra 01.01.2020.

Opplysning om deltakelse på generalforsamling følger av protokoll fra generalforsamling. Deltakelse på eiermøte er innhentet basert på referat fra disse møtene. Oversikten under har vi laget på bakgrunn av opplysninger i de nevnte dokumentene, og den viser at fylkesråd for samferdsel har representert Nordland fylkeskommune i eiermøter og generalforsamlinger samt i stiftelsesmøtet.

Tabell 1 Oversikt over hvem som har deltatt på generalforsamling og eiermøte for Nordland fylkeskommune

Møtedato	Type møte	Representant for Nordland fylkeskommune
06.06.2019	Generalforsamling og eiermøte	Fylkesråd for samferdsel Svein Eggesvik
26.06.2018 ⁹	Generalforsamling og eiermøte	Fylkesråd for samferdsel Svein Eggesvik
19.06.2017	Generalforsamling ¹⁰	Fylkesråd for samferdsel Svein Eggesvik
17.08.2016	Stiftelsesmøte	Fylkesråd for samferdsel Willfred Nordlund

Eierrepresentantens fullmakt til å møte på generalforsamling

Det er fylkesråd for samferdsel som hittil har deltatt på alle avholdte generalforsamlinger i selskapet, jf. våre redegjørelser ovenfor. Det følger av ny kommunelov § 5-3 tredje ledd at fylkestinget kan delegere myndighet til å treffe vedtak til andre folkevalgte organer, fylkesordføreren eller fylkesdirektøren innenfor rammene av angitt lov eller annen lov. Fylkesråden er gjennom fylkestingets delegasjonsreglement (FT sak 52/2016) og fylkesrådets delegasjonsreglement (FR sak 172/2016) delegert myndighet til å representere eier på generalforsamling. Aksjelovens § 5-2 viser til at det er aksjeeier selv eller fullmektig som har rett til å møte på generalforsamlingen. Fylkesråden anses som følge av delegert myndighet å være aksjeeier selv. Signert fullmakt er med andre ord ikke nødvendig så lenge det er representant med delegert myndighet som møter.

Avholdelse og behandling av saker på generalforsamling

Under følger en oversikt over hvem som har innkalt til generalforsamling i BPS Nord AS og når innkallingen ble sendt.

Tabell 2 Oversikt over hvem som har innkalt til generalforsamling i BPS Nord AS og når innkallingen ble sendt

Møtedato	Innkalt av	Innkalling sendt
06.06.2019	Styreleder på vegne av styret	29.05.2019
26.06.2018 ³	Styreleder på vegne av styret	18.06.2018
19.06.2017	Styreleder på vegne av styret	12.06.2017

Vår gjennomgang av innkallinger til styremøter viser at innkalling har blitt sendt tidligere enn en uke før møtedato.

Aksjonæravtalen omtaler sted for generalforsamling. Dette er angitt i avtalens punkt 2.4 hvor det står at selskapets generalforsamlinger skal kunne avholdes i andre kommuner i Nord-Norge slik at representanter for aksjeeierne sin reisetid hensyntas. Ordlyden i aksjonæravtalen synes å omfatte et større geografisk område enn hva vedtektene angir. Frem til nå er selskapets generalforsamlinger (2017, 2018 og 2019) avholdt i Tromsø i tråd med krav i aksjeloven og vedtektene.

I henhold til aksjeloven § 5-12 andre ledd skal generalforsamlingen velge en møteleder, med mindre vedtektene fastsetter hvem som skal være møteleder. Vedtektene har ikke opplysninger om møteleder. Videre skal møteleder sammen med minst en annen person valgt av generalforsamlingen blant dem som er til stede signere generalforsamlingsprotokollen. Dette følger av aksjeloven § 5-16 tredje ledd. For samtlige generalforsamlinger (2017 til 2019) har styreleder Frode Enoksen enstemmig blitt valgt som møteleder og daværende fylkesråd for samferdsel Svein Eggesvik har enstemmig blitt valgt til å underskrive protokollen sammen med møteleder. Dette følger av

⁹ Både innkalling og protokoll for generalforsamling i 2018 viser ved en inkurie dato 26.06.2017.

¹⁰ Revisjonen har mottatt e-post av 12. juni 2017 hvor det fremgår det at det skal holdes et eiermøte etter generalforsamlingen. Revisjonen har ikke mottatt referat fra dette møte har dermed ikke dokumentasjon på hvem som deltok på dette møtet.

generalforsamlingsprotokollene for de respektive år i sak 2. Alle protokollene som er gjennomgått av revisor viser at møteleder har blitt valgt og alle undersøkte protokoller er signert.

Årsberetning er behandlet i sak 4 ved generalforsamling i 2018 og 2019 med følgende vedtak begge årene: «*Styrets beretning ble gjennomgått uten merknader*». For regnskapsåret 2016 opplyses det i årsberetningen for 2017 at kostnader opparbeidet etter stiftelsen av selskapet i 2016 er periodisert inn i 2017 regnskapet. Det foreligger da ikke årsregnskap og årsberetning for 2016 som skal behandles på generalforsamling i 2017. Det går frem av protokoll fra generalforsamling i sak 5 at årsregnskap for 2017 ble vedtatt med følgende formulering: «*Resultatregnskap og balanse for 2017 ble gjennomgått og godkjent, og styrets forslag til disponering av årets resultat, der kr 240 870,- overføres til udekket tap, godkjennes enstemmig. Revisor beretning ble gjennomgått uten merknader*». Det går frem av protokoll fra generalforsamling i sak 5 at årsregnskap for 2018 ble vedtatt med følgende formulering: «*Resultatregnskap og balanse for 2018 ble gjennomgått og godkjent, og styrets forslag til disponering av årets resultat godkjennes enstemmig. Revisors beretning ble gjennomgått uten merknader*».

For det andre skal andre saker som etter loven eller vedtektene hører under generalforsamlingen behandles. Generalforsamlingen har i tillegg behandlet følgende saker; valg av styremedlemmer (sak 8/2018 og sak 7/2019), valg av revisor (sak 6/2018) og fastsettelse av revisors og styrets godtgjørelse (sak 4/2017, sak 7/2018 og sak 6/2019). Det er ikke angitt opplysninger fra selskapet eller eier som tilsier at andre saker burde vært behandlet av selskapets generalforsamling. Fylkesråd for transport og infrastruktur opplyser i brev av 4. mars 2020 at det heller ikke er avholdt ekstraordinær generalforsamling i perioden fra stiftelsen av selskapet fram til mars 2020.

5.2.3 Revisors vurdering

Representant for Nordland fylkeskommune har siden stiftelse av selskapet deltatt på generalforsamling og eiermøte. Det er daværende fylkesråd for samferdsel som har deltatt på samtlige generalforsamlinger siden stiftelsen av selskapet. Revisors vurdering er at kriteriet fylkeskommunen bør delta på generalforsamlinger og eiermøter er oppfylt. Videre er revisors vurdering at kriteriet eierrepresentant må ha nødvendig fullmakt til å møte på generalforsamling er oppfylt.

Etter vår vurdering har generalforsamlingen avholdt møter og behandlet saker i tråd med lov og vedtekter. Dette kriteriet er dermed også oppfylt. Det kan imidlertid se ut til at generalforsamlingen basert på formuleringen i vedtaket ikke godkjenner styrets årsberetning, slik aksjelovens § 5-5 annet ledd nr. 1 krever. Videre kan det synes som aksjonæravtalens formulering om sted for avholdelse av generalforsamling er definert videre enn det vedtektene angir. Vi kan imidlertid ikke se at det til nå har hatt noen praktisk betydning, da sted for avholdelse av generalforsamling til nå har vært i tråd med aksjeloven og vedtektene.

Basert på ovennevnte funn og vurderinger er revisors vurdering at Nordland fylkeskommune utøver sitt eierskap gjennom generalforsamling og eiermøte.

5.3 Rutiner for oppfølging og evaluering av selskapet

Har Nordland fylkeskommune etablert rutiner for oppfølging og evaluering av selskapet, og følges disse?

5.3.1 Vurderingskriterier

I fylkestingets delegasjonsreglement (FT sak 52/2016) punkt 6.4 b står det at fylkesrådet gis myndighet til å følge opp fylkeskommunens eierskap og interesser i selskaper. Dette er i fylkesrådets delegasjonsreglement (FR sak 172/2016) punkt 8.3 delegert til vedkommende fylkesråd. Fylkestinget har i FT sak 11/2015 vedtakets punkt 10 bedt om at fylkestinget orienteres om forvaltningen av og utviklingen i eierskapet gjennom en årlig Eiermelding. Det fremkommer også i saksfremlegget i FT sak 153/2018 *Eiermelding* at: «*Eiermeldingen skal bidra til å sikre en profesjonell forvaltning av eierskapet og viser til føringer for oppfølging og evaluering av ulike eierskap. Dette innebærer å sikre gode rutiner for planlegging av deltakelse i generalforsamlinger, forestå forslag til styrerepresentasjon, ha gode rutiner for rapportering fra generalforsamlinger, samt initiere eiermøter ved behov*».

Planlegging av deltakelse på generalforsamling

Av KS anbefaling nr. 8 fremgår det at fylkeskommunen bør ha tiltak som sikrer en forsvarlig, demokratisk behandling av eiersakene, f.eks. at innkallinger til generalforsamlingsmøtet blir behandlet i fylkeskommunene i god tid før generalforsamlingsmøtet.

I saksfremlegget til FT sak 153/2018 *Eiermelding* står det at: «*Saker som innebærer strategiske vurderinger/grep behandles og forankres i fylkeskommunen i forkant av generalforsamlingen slik at den som representerer fylkeskommunen frembringer et tydelig budskap fra eier*».

Rapportering fra generalforsamling og eiermøte

I KS anbefaling nr. 7 står det at det bør etableres forutsigbare kommunikasjonsformer mellom fylkestinget og eierorganet som forankres i eierskapsmeldingen. Det angis videre at oppnevning av sentrale folkevalgte til eierorganet vil bidra til å forenkle samhandlingen og kommunikasjon mellom fylkestinget og eierorganet. I KS anbefaling nr. 6 anbefales det at: «*det jevnlig gjennomføres eiermøter for å bidra til god eierstyring og kommunikasjon med selskapet*». Videre angis det at eiermøte ikke er lovregulert og kun en uformell arena der det ikke treffes vedtak.

Eiermeldingen

I FT-sak 153/2018 *Eiermeldingen* angis det i selve Eiermeldingen at: «*Fylkesrådet vil tydeliggjøre og synliggjøre fylkeskommunens eierskap og strategier i en Eiermelding til fylkestinget. En slik melding vil gi en oversikt over det fylkeskommunale eierskapet, formålet med eierskapet, organisasjonsform, styresammensetning, hvordan eierskapet forvaltes og hvordan selskapene utvikler seg*». Det står videre at Eiermeldingen er ment å øke kunnskapen internt og eksternt, både om fylkeskommunens arbeid med forvaltningen av eierskap og om de enkelte selskap.

Utlede vurderingskriterier:

- Fylkeskommunen bør ha etablert rutiner for planlegging av deltakelse på generalforsamling og eiermøte
- Fylkeskommunen bør ha etablert rutiner for rapportering fra generalforsamlinger og eiermøter
- Den årlige eiermeldingen til fylkestinget bør gi informasjon om formålet med eierskapet i BPS Nord AS, hvordan eierskapet forvaltes og hvordan selskapet utvikler seg

5.3.2 Fakta

Planlegging av deltakelse på generalforsamling

Rutiner for behandling av innkalling

Fylkesråd ble spurt om det foreligger skriftlige rutiner for planlegging av deltakelse på generalforsamling, herunder rutiner for behandling av innkallinger til generalforsamling og rutiner for behandling av eiersaker. Svaret var at slike rutiner ikke foreligger. Siden det ikke foreligger skriftlige rutiner har revisor bedt om å få en beskrivelse av praksis. I brev av 4. mars 2020 fra fylkesråd for transport og infrastruktur går det fram at fylkeskommunen får informasjon om når det planlegges å avholde generalforsamling før de mottar en offisiell innkalling. Videre opplyses det at innkallingen til generalforsamlingen går til eierrepresentanter, samt administrativt og at den arkiveres i fylkeskommunens saks- og arkivsystem WebSak.

Fylkesråden ble videre spurt om fristen for innkalling til generalforsamlingsmøte på en uke anses som tilstrekkelig tid til forberedelse. Svaret var at innkalling gjennomføres med langt lengre frist enn en uke. Han sier videre at samordning for å finne felles møtetidspunkt krever langtidsplanlegging. Det vises også til at det bør settes av tilstrekkelig tid til at eierne får muligheten til å koordinere seg i god tid før møtet.

Revisor har spurt om det er noen form for behandling av innkallingen til generalforsamling og eiermøte der en ser på hvilke saker som skal behandles. I brev av 4. mars 2020 svarer fylkesråd for transport og infrastruktur at saker som skal behandles på generalforsamlingen er fastlagt i lov og at saker til eiermøte meldes inn av eierne etter behov.

Styret i selskapet viser til at de er av den oppfattelse at saker er behandlet og forankret i fylkeskommunen i forkant av generalforsamlingen, slik at den som representerer frembringer et omforent budskap eller tilbakemelding fra eier.

Rutiner for behandling av eiersaker

Eiersaker kan være forhold som krever avklaring i fylkeskommunen, for eksempel gjennom eieroppfølgingen til den enkelte råd eller politisk behandling i fylkesrådet eller fylkestinget. En eiersak vil skille seg fra saker som krever politisk behandling som følge av fylkeskommunens myndighet i en sak f.eks. prinsippvedtak om bompengefinansiering, garanti for låneopptak som bompengeselskapet gjør eller behandling av takster. På spørsmål om fylkeskommunen har behandlet eiersaker knyttet til BPS Nord AS svarer fylkesråden at eiersaker generelt følger av føringer lagt av departementet knyttet til bompengereformen.

Selskapet ble spurt om det har vært saker som krever avklaring fra Nordland fylkeskommune som eier. Selskapet oppgir at det er bedt om avklaringer på prosess knyttet opp mot politisk behandling av bompengeavtalen. Videre har selskapet bedt om avklaringer på prosess knyttet opp mot avhending av utstederfunksjoner¹¹ for prosjektselskaper som også er utstedere i dag. Dette er imidlertid saker som ikke er behandlet på selskapets generalforsamling, men heller i selskapets styre.

Det har i perioden fra selskapet ble stiftet til sist avholdt generalforsamling blitt behandlet flere eiersaker i generalforsamlingen. Ved stiftelse av selskapet skulle Nordland fylkeskommune oppnevne to styremedlemmer og en vara. Dette ble gjort som et beslutningsdokument datert 22. august 2016 fra daværende fylkesråd for samferdsel. Videre gav daværende fylkesråd i et rådsnotat datert 17. mars 2017 sin tilråding om godtgjørelse til styret. Generalforsamlingene har i perioden i all hovedsak behandlet saker som valg og godtgjørelse til styret, valg av og godtgjørelse til revisor, godkjenning av årsregnskapet og gjennomgang av styrets årsberetning.

Revisor har også spurt hvordan typiske saker som valg av styremedlemmer, godtgjørelse, valg av revisor og lignende behandles internt i Nordland fylkeskommune før det behandles i generalforsamlingen. Fylkesråd for transport og infrastruktur svarer i brev av 4. mars 2020 at valg av styremedlemmer skjer på politisk nivå. Videre opplyses det at alle fylkene har i sak fått delegert myndighet til at fylkesrådet avgjør. Siden det ikke er intern behandling, utenom dialog administrativt/politisk er dette ikke formalisert og arkivert.

Rapportering fra generalforsamling og eiermøte

Fylkesråden ble spurt om fylkeskommunen har rutiner for rapportering fra generalforsamling og eiermøter. I svar av 5. april 2015 fremgår det at daværende fylkesråd mener dette ikke foreligger.

Fylkeskommunen mottar protokoll fra generalforsamling og referat fra eiermøter. I brev av 4 mars 2020 fra fylkesråd for transport og infrastruktur opplyses det at protokoll fra generalforsamlingen blir sendt til eierrepresentantene og deltakere på generalforsamlingen. Videre opplyses det at det er eierrepresentantene og administrativt ansvarlig som mottar referat fra eiermøtene. Både protokoll fra generalforsamlingen og referat fra eiermøtene blir arkivert i WebSak. På spørsmål om det er noen form for oppfølging/behandling av protokollen fra generalforsamlingen i fylkeskommunen svarer fylkesråd for transport og infrastruktur at det så langt ikke har vært behov for oppfølging. Oppfølging av styresaker håndteres av styreleder. Revisor har også spurt om det er noen form for oppfølging eller behandling av referat fra eiermøte i fylkeskommunen. Fylkesråd for transport og infrastruktur svarer i brev av 4. mars 2020 at dette gjøres ved behov.

Revisor har spurt om informasjon fra protokoll fra generalforsamlingen og informasjon fra referat fra eiermøte brukes i eiermeldingen som behandles det året. Fylkesråden for transport og infrastruktur svarer i brev av 4. mars 2020 at eiermeldingen behandles hvert år i desember i fylkestinget. I denne behandlingen benyttes ikke informasjon fra generalforsamlingen. Videre opplyser fylkesråden for transport og infrastruktur at informasjon fra referat fra eiermøte brukes i eiermeldingen ved behov.

På spørsmål om fylkestinget er orientert om fylkesrådets eieroppfølging og eventuelt evaluering av BPS Nord AS på andre måter enn gjennom eiermeldingen svarer fylkesråden at selskapet er invitert

---

¹¹ Det går fram av Stortingsmelding 25 (2014-2015) *På rett vei* at utstederfunksjonen innebærer at bompenganleggene krever inn penger på vegne av operatør. Utstederfunksjonen innebærer følgende oppgaver: inngå avtale med og formidle brikker til bilister, fakturere trafikantene for bomplasseringer med betalingsbrikker i alle AutoPASS-anlegg samt overføre bompengene til bompengeselskapene, kontaktpunkt for brukerne.

og har holdt innlegg på fylkestinget to ganger. Første gang var på 12. juni 2018 hvor selskapet gav en presentasjon av sin virksomhet og andre gang 9. oktober 2018 hvor selskapet gav en orientering om status pr 9. oktober 2018.

Eiermeldingen

Sist vedtatte eiermelding i fylkeskommunen (FT sak 186/2019) er for eierskap pr 31.12.2018. I denne omtales fylkeskommunens eierskap i ulike selskaper på et generelt grunnlag. Den gir konkrete opplysninger om hvert enkelt selskap, herunder historikk, stiftelse, selskapsform, pålydende aksjekapital, eierstruktur og egenkapital. Utover dette gir ikke eiermeldingen spesifikk informasjon om hvordan selskapet forvaltes og hvordan det utvikler seg.

Eiermeldingen gir følgende informasjon om BPS Nord AS:

Historikk – stiftelse – selskapsform – pålydende aksjekapital – eierstruktur – egenkapital:

Bompengeselskap Nord AS ble stiftet 17.08.2016 med forretningskontor i Narvik kommune. Org.nr. 8177919472. Selskapet hadde 31.12.2018 følgende eierstruktur:

- *Nordland fylkeskommune: 33,33 %*
- *Troms fylkeskommune: 33,33 %*
- *Finnmark fylkeskommune: 33,33 %*
- *Sum: 100,00 %*
- *Aksjekapital/innskutt: NOK 3 000 000*
- *Egenkapital 31.12.2018: NOK 2 933 000*

Formål – strategi – produkter og marked:

Selskapet er regionalt bompengeselskap for Finnmark, Nordland og Troms fylke. Selskapet skal administrere innkreving av bompenge i samsvar med samtykke fra Stortinget og avtale med Statens Vegvesen, jf. veglova § 27, herunder også forvaltning av bompengemidler og annen virksomhet som har en naturlig sammenheng med forannevnte virksomhet. Selskapets bompengeprosjekter skal legges til egne aksjeselskaper som eies av selskapet. Bompengeselskap Nord AS skal i samarbeid med Statens vegvesen stå for prosjektering og finansiering av vegprosjekter for E6 gjennom de nordnorske fylkene. Selskapet skal drives på ikke-kommersiell basis og skal ikke utbetale utbytte. Et eventuelt overskudd skal i sin helhet anvendes til realisering av prosjekter.

Eierskap – innflytelse – styre – organisering:

Nordland fylkeskommune har en eierandel i selskapet på 33,3 % og styrer selskapet i sammen med Troms og Finnmark fylkeskommune. Bompengeselskap Nord AS eier Helgeland Veiutvikling AS, Nordland Bompengeselskap AS og Hålogalandsbrua AS. Inntrykket er at det fra årsoppgjøret for 2018 er etablert en konsernstruktur med morselskap og tre 100 % eide datterselskaper. Selskapet er nystiftet og har kun ett helt driftsår bak seg. Styret hadde 31.12.2018 følgende sammensetning:

- *Frode Espen Enoksen, Styrets leder*
- *Britt Skinstad Nordlund, Nestleder*
- *Monika Olsen, Medlem*
- *Nils Arne Johnsen, Medlem*
- *Erik Fjeldstad, Medlem*
- *Janne Karin Sjelmo Nordås, Medlem*

- Erling Adelstein Bortne, Daglig leder

Selskapets revisor er BDO og hadde 2,4 sysselsatte årsverk i regnskapsåret 2018.

Se tabell under for en oversikt over hvilken økonomisk informasjon Nordland fylkeskommune gir om selskapet i sin eiermelding.

Tabell 3 Økonomisk informasjon som gis i Nordland fylkeskommune sin eiermelding knyttet til BPS Nord AS.

Fra eiermeldingen pr 31.12.2018 Nøkkeltall finans/regnskap (NOK 1000):	2017	2018	2019	2020	2021
Driftsinntekter	2 503	4 447			
Driftsresultat	-244	170			
Resultatgrad (%)	-9,7	3,8			
Omløpsmidler	3 059	3 420			
Sum eiendeler	3 289	3 939			
Aksje-/selskapskapital/innskutt	3 000	3 000			
Sum egenkapital	2 759	2 933			
Sum gjeld	530	1 006			
Egenkapitalandel (%)	83,8	74,4			
Utbytte	0	0			

Kilde: FT-sak 186/19 Eiermelding – For eierskap i ulike virksomheter pr 31. desember 2018

Det fremstår som om at informasjonen i eiermeldingen ikke er kvalitetssikret da det blant annet er gitt informasjon som synes å gjelde for 2017. Det er flere opplysninger som ikke er korrekt. Flere av disse opplysningene finner vi også i eiermeldingen for 2017 (FT 153/2018). Organisasjonsnummeret har ett siffer for mye. Videre angis det at selskapet kun har ett helt driftsår bak seg, samtidig som det presenteres regnskapstall for både 2017 og 2018.

Økonomisk informasjon gitt om selskapet er fra morselskapets regnskap. Det er imidlertid konsernregnskapet som viser blant annet passeringsinntektene, aktivert innkrevingsrett og langsiktig gjeld knyttet til bompengeprojektene.

Vi har spurt fylkesråden for samferdsel på hvilken måte eiermeldingen gir informasjon om hvordan eierskapet i BPS Nord AS forvaltes og hvordan selskapet utvikler seg. I brev av 4. mars 2020 svarer fylkesråden for transport og infrastruktur at Bompengeselskapet er en ren pengeforvalter underlagt statens føringer, der fylkeskommunene er garantister. Formålet til selskapet er å ta opp lån til finansiering av vegprosjekter og kreve inn bompenger. Videre opplyser fylkesråden at selskapet har forbud mot å opparbeide seg overskudd og avkastning. Selskapet har ikke lov å drive annen aktivitet enn nevnt ovenfor.

Det angis ikke i noen av fylkesråds- eller fylkestingssakene knyttet til selskapet at det stilles noen krav til evaluering av eierskapet. I fylkestingets vedtak i sak 153/2018 *Eiermelding* står det imidlertid at: «Det skal gjennomføres en evaluering av fylkeskommunens portefølje av eierposter med siktemål å vurdere om de strategiske premissene for eierskapet samsvarer med dagens nærings- og samfunnsmessige utfordringer». Det er i saken ikke angitt når denne evalueringen skal foreligge. Fylkestinget vedtok i sak 186/2019 *Eiermelding* følgende: «Det gjennomføres fortløpende

evaluering av fylkeskommunens portefølje av eierposter med siktemål å vurdere om de strategiske premissene for eierskapet samsvarer med dagens nærings- og samfunnsmessige utfordringer.» Revisor har spurt om det gjort en slik evaluering med henvisning til sak 153/2018. I brev av 4. mars svarer fylkesråd for transport og infrastruktur at det er fastsatt gjennom stortingsvedtak at fylkeskommunene skal være eier av de regionale bompengeselskapene. Selskapet faller derfor ikke inn under ovennevnte premiss.

5.3.3 Revisors vurderinger

Revisor har fått oppgitt at det ikke foreligger skriftlige rutiner hverken for planlegging av deltakelse på generalforsamling og eiermøte, eller for rapportering fra generalforsamling og eiermøte. Når det gjelder planlegging av deltakelse synes den beskrevne praksis å sikre at Nordland fylkeskommune deltar på både generalforsamling og i eiermøte, vi kan imidlertid ikke se at den sikrer at eiersaker behandles og forankres i fylkeskommunen i forkant av generalforsamling og eiermøte. Basert på våre funn er det revisors vurdering at Nordland fylkeskommune i liten grad har etablert rutiner for planlegging av deltakelse på generalforsamling og eiermøte. Videre er det revisors vurdering at Nordland fylkeskommune ikke har etablert rutiner for rapportering fra generalforsamlinger og eiermøter.

I eiermeldingene som fylkesrådet la frem for fylkestinget i 2018 (FT 153/2018) og 2019 (FT 186 2019) konstaterer vi at flere opplysninger er feil. Det er videre etter vår vurdering i liten grad gitt en beskrivelse av hvordan eierskapet forvaltes og hvordan selskapet utvikler seg. Eiermeldingen gir etter vår vurdering i liten grad en verbal beskrivelse av forvaltningen og utviklingen i selskapet sett opp mot fylkeskommunens formål med eierskapet i BPS Nord AS. Det er på nåværende tidspunkt ikke gjort en evaluering av fylkeskommunale eierskap, inkludert BPS Nord AS.

Oppsummert mener vi at Nordland fylkeskommune **i liten grad** har etablert rutiner for oppfølging og evaluering av selskapet.

5.4 Etablering av styret

Er styret etablert i samsvar med politiske vedtak, aktuelle lovbestemmelser og anbefaling om god eierstyring?

5.4.1 Vurderingskriterier

Valg av styret og vurdering av styrets sammensetning

I aksjeloven § 6-3 nr. 1 står det: «Medlemmene av styret velges av generalforsamlingen, som også bestemmer om det skal velges varamedlemmer». I FT sak 11/2015 står det i vedtakets punkt 9d at fylkestinget vil vektlegge at selskaper fylkeskommunen engasjerer seg i har en styresammensetning som innehar nødvendig kompetanse, kapasitet og mangfold. I KS anbefaling nr. 9 står det at: «Det er eiers ansvar å sørge for at styrets kompetanse samlet sett er tilpasset det enkelte selskaps virksomhet».

I fylkestingets delegasjonsreglement (FT sak 52/2016) punkt 6.4 b om myndigheten til å følge opp fylkeskommunens eierskap og interesser i selskap angis det at fylkesrådet gis myndighet til å oppnevne eller foreslå styremedlemmer. Dette følger videre av fylkesrådets delegasjonsreglement (FR sak 172/2016) punkt 8.3 hvor det står at fylkesrådet delegerer til vedkommende fylkesråd å oppnevne eller foreslå styremedlemmer.

Gjennomgående styre

I KS anbefaling nr. 13 står det at: «*Styremedlemmer i morselskapet bør ikke sitte i styret til datterselskap*». Anbefalingen begrunnes i at den er viktig for å unngå rolleblending i konsernforhold. For eksempel må man være særlig oppmerksom knyttet til anbud og inhabilitet dersom ett av selskapene inngir anbud til et annet selskap i samme konsern.

Kjønnsbalanse i styret

I FT sak 11/2015 står det i vedtakets punkt 9a at: «*Fylkestinget vil vektlegge at selskaper fylkeskommunen engasjerer seg i har: tilfredsstillende kjønnsbalanse i styrende organ*».

FT sak 153/2018 *Eiermelding* omtaler også kjønnsbalanse. Her står det at fylkesrådet har en målsetning om at begge kjønn er representert med minst 40%. Fylkesrådet viser da til siste revisjon i allmenn aksjeselskapslov (asal 6-11a), men viser til at denne ikke gjelder for de ordinære aksjeselskapene.

I kommuneloven § 80a¹² om representasjon av begge kjønn i styret står det at aksjeloven § 20-6 om representasjon av begge kjønn i styret gjelder tilsvarende for aksjeselskap hvor kommuner og fylkeskommuner til sammen eier minst to tredeler av aksjene i selskapet. Selskapet er 100 % eid av de tre nordligste fylkeskommunene, og må da følge disse bestemmelsene. Aksjeloven § 20-6 stiller krav til kjønnsrepresentasjon ut fra hvor mange medlemmer og varamedlemmer styret har.

Etiske retningslinjer og samfunnsansvar

I FT sak 11/2015 står det i vedtakets punkt 9b og 9c at: «*Fylkestinget vil vektlegge at selskaper fylkeskommunen engasjerer seg i har: b. etiske retningslinjer for sin virksomhet og c. er bevisste sitt samfunnsansvar*»¹³ Samfunnsansvar¹³ kan defineres som hvilket ansvar selskaper forventes å påta seg for mennesker, samfunn og miljø som påvirkes av virksomheten, dvs hensyn ut over det som er pålagt ved lov. For eksempel omstillinger, FoU/kompetanseutvikling, miljø, HMS, etikk, arbeid mot korrupsjon, likestilling, integrering og samfunnsikkerhet.

I KS anbefaling nr. 19 står det at: «*Eier bør påse at selskapsstyrene utarbeider, og jevnlig reviderer, etiske retningslinjer for selskapsdriften. Kommunale selskaper forvalter fellesskapets ressurser. Forvaltningen skal skje på en måte som samsvarer med befolkningens oppfatninger om rett og galt. Kommunenes omdømme vil derfor i økende grad også avhenge av hvordan en forvalter sitt samfunnsansvar gjennom sine bedrifter*».

Utlede vurderingskriterier:

- Ved fremleggelse av forslag til valg av styremedlemmer bør fylkesråden ha vurdert kompetanse, kapasitet og mangfold ved valg av styremedlemmer
- Ved valg av gjennomgående styre bør det gjøres en vurdering av fordeler og ulemper ved en slik ordning
- Styret skal ha tilfredsstillende kjønnsbalanse
- Selskapet bør ha etiske retningslinjer for sin virksomhet og være bevisst sitt samfunnsansvar

¹² Jamfør ny kommunelov § 21-1 (som trådte i kraft fra første konstituerende fylkestingsmøte i 2019).

¹³ Definisjon fra regjeringens nettside <https://www.regjeringen.no/no/tema/naringsliv/internasjonalt-naringsssamarbeid-og-eksport/samfunnsansvar/id603511/>.

5.4.2 Fakta

Valg av styret og vurdering av styrets sammensetning

I henhold til aksjonæravtalens punkt 3.2 står det at hver av aksjonærene har rett til å oppnevne to styremedlemmer, samt ett varamedlem som velges på selskapets generalforsamling. Selskapet har foruten oppnevning av styremedlemmer og varamedlemmer ved stiftelsen valgt styre ved generalforsamling i 2018.

Ved stiftelse av selskapet valgte daværende fylkesråd for samferdsel i beslutningsdokument datert 22. august 2016 Frode Enoksen og Åsunn Lyngedal til styret, samt Bjørn Audun Risøy som varamedlem. I vurderingen fremkommer det at: *«fylkesråden mener det er viktig at de som settes inn i styret har den nødvendige og varierte kompetanse som kreves»*

På selskapets generalforsamling i 2018 (sak 8/2018) valgte Nordland fylkeskommune Frode Enoksen og Janne Sjelmo Nordås til styret, samt Jørn Stemland som varamedlem.

Fylkesråden ble spurt om kompetanse, kapasitet og mangfold ble vurdert ved valg av styremedlemmer i BPS Nord AS. Svaret er at: *«for vår del er utnevnelse av styremedlemmer gjennomført på bakgrunn av medlemmenes kompetanse og erfaring fra styrearbeid.»*

Styret ble spurt om styret selv gjennom for eksempel styreevaluering har vurdert egen kompetanse og kapasitet. I svaret viser styret til at de i forbindelse med planer og vurdering av fremtidig kompetansebehov har drøftet blant annet selskapets kompetanse- og ressursbehov i dag og fremover opp mot blant annet reform, teknologiutvikling og nye roller og ansvarsområder. Selskapet opplyser at i forbindelse med strategisamling høsten 2019 hadde styret egnevaluering oppe til diskusjon. Egenevaluering og dokumentasjon ble behandlet i styremøte 30.1.2019. Revisjonen har mottatt dokumentasjon på styreevalueringen.

Gjennomgående styre

I forbindelse med politisk behandling av aksjonæravtalen ba Nordland fylkeskommune om en vurdering av hensiktsmessigheten av gjennomgående styre i det regionale bompengeselskapet og datterselskaper fra advokatfirmaet Kluge. Revisor har mottatt denne vurderingen. På spørsmål om hvilke positive eller negative erfaringer som er gjort så langt med bruk av gjennomgående styre, svarer fylkesråden at erfaringen er god så langt. Videre sier han at det at de har et gjennomgående styre sikrer god, effektiv gjennomføring av oppdraget.

Styret ble spurt samme spørsmål, og svarer mer generelt knyttet til fordeler og ulemper med gjennomgående styre. Styret har oppsummert med samme fordeler og ulemper som advokatfirmaet Kluge har skrevet i notat/mail av 20. juni 2016. Her står det at:

- *De samme personene vil behandle årsregnskapet i datterselskapets styre, og deretter godkjenne det på datterselskapets generalforsamling. Det medfører at generalforsamlingens kontrollfunksjon i behandling av årsregnskap i datterselskapene kan da til en viss grad anses som svekket.*
- *En løsning hvor andre personer er styremedlemmer i datterselskapene medfører at det totalt sett vil være flere personer som er styremedlemmer i konsernet som helhet. Det kan igjen medføre økte kostnader i form av styrehonorar. Dette kan imidlertid begrenses ved at antallet styremedlemmer i datterselskapene begrenses til 2-3 personer pr selskap.*
- *En fordel med gjennomgående styre er at det er en enkel løsning*

Advokatfirmaet Kluge skriver også at: *«I utgangspunktet er ikke aksjeloven eller regnskapsloven til hinder for at det velges likt styre i et morselskap og dets datterselskap. De skriver også at: Ut fra et*

rollefordelingssynspunkt ser vi likevel at man kan vurdere at det ikke skal være samme personer i datterselskapenes styre som behandler årsregnskapet på generalforsamlingen». Styret viser til at eierne har lagt vekt på en kostnadseffektiv løsning.

I forarbeidene til aksjeloven om inhabilitet står det (NOU 1992:29) at det er nokså bred enighet om at inhabilitetsreglene ikke bør være til hinder for en ordning med felles styremedlemmer innen konsernforhold. Avtaler mellom selskap i et konsern skal imidlertid, jamfør aksjelovens § 3-9, grunnes på vanlige forretningsmessige vilkår og prinsipper.

Styret i BPS Nord AS vil være generalforsamling¹⁴ i datterselskapene og samtidig styre i disse selskapene. Det er generalforsamlingen som skal fastsette godtgjørelse til styret, jamfør aksjelovens § 6-10. Dette innebærer ved gjennomgående styre at styret fastsetter egen godtgjørelse i datterselskapene. BPS Nord har imidlertid valgt kun å utbetale godtgjørelse i morselskapet, og da er det representanter for de tre fylkeskommunene som fastsetter styregodtgjørelsen.

Kjønnsbalanse i styret

Generalforsamlingen med fylkeskommunenes eierrepresentanter har ansvar for at valg av styremedlemmer er i tråd med lovverket. Styret består i dag av seks medlemmer. I aksjeloven § 20-6 første ledd nr. 3 står det at for styret med seks til åtte medlemmer skal hvert kjønn være representert med minst tre. Styret består i dag av tre menn og tre kvinner. Kjønnsrepresentasjon for varamedlemmer skal beregnes separat etter samme reglene som for «ordinære» styremedlemmer, jamfør aksjeloven § 20-6 første ledd nr. 5 og forarbeider til aksjeloven¹⁵. Selskapet har i dag tre varamedlemmer. I aksjeloven § 20-6 første ledd nr. 1 står det at for styret med to eller tre medlemmer skal begge kjønn være representert. Styrets varamedlemmer er i dag tre menn.

Etiske retningslinjer og samfunnsansvar

Ledelsen/styret ble spurt om det foreligger etiske retningslinjer for selskapet. I svaret vises det til at styret i møte 27. mars 2019 behandlet sak 14/19 om etiske retningslinjer. Revisjonen har mottatt de etiske retningslinjene som vedlegg til svaret. De etiske retningslinjene synes å gjelde ansatte og styre i BPS Nord AS med underliggende selskaper. Også fylkesråden ble spurt på hvilken måte fylkesråden arbeider for at selskapet skal ha etiske retningslinjer. I svaret vises det til at BPS Nord AS har fått på plass etiske retningslinjer i 2019.

Revisjonen har spurt Nordland fylkeskommune på hvilken måte fylkesråden/eierrepresentanten arbeider for at selskapet skal være bevisst sitt samfunnsansvar. I brev av 4. mars 2020 svarer fylkesråd for transport og infrastruktur at det er fastsatt gjennom stortingsvedtak at fylkeskommunene skal være eier av de regionale bompengeselskapene. Selskapet faller derfor ikke inn under ovennevnte premiss.

Revisjonen har spurt selskapet om hva selskapets samfunnsansvar er og på hvilken måte de ivaretar dette. Ledelsen/styret viser i sitt svar til mål og strategier for selskapet, samt beskrivelse av anskaffelsesstrategi når det gjelder «operasjonalisering» av samfunnsansvar. Når det gjelder mål og strategier viser selskapet til at selskapets virksomhet drives i samsvar med avtaler som selskapet og selskapets datterselskaper inngår med statlige myndigheter. Når det gjelder anskaffelsesstrategi opplyser selskapet i sitt svar av 3. april 2019 at for at anskaffelser skal bidra til best mulig verdiskapning til lavest mulig ressursbruk er det pågående arbeid for å sikre at virksomheten skal vise samfunnsansvar i anskaffelsene. Selskapet opplyser om at de arbeider med formål å bidra til at

¹⁴ Aksjelovens § 6-30 første ledd.

¹⁵ Ot.prp nr 97 (2002-2003).

anskaffelsene skal redusere miljøbelastningen, påvirke arbeidsforhold, gi respekt for grunnleggende menneskerettigheter og sikre like konkurransevilkår og fremtidig konkurransekraft for næringslivet. Samfunnsansvarlige anskaffelser skal bidra til å sikre godt omdømme og tillit til offentlig anskaffelsesvirksomhet. Det opplyses videre at gjennom relevante fora og prosjektarbeid arbeides det eksempelvis med å etablere rutiner for å redusere skadelig miljøpåvirkning knyttet til anskaffelser samt fremme klimavennlige løsninger i bompengesektoren.

5.4.3 Revisors vurderinger

Vi finner at fylkesråden ved fremleggelse av forslag til valg av styremedlemmer fremhever viktigheten av at styremedlemmene har riktig kompetanse, og i mindre grad er fokusert på kapasitet og mangfold. Fylkeskommunenes forslag til valg av styremedlemmer synes imidlertid ikke å være koordinert med tanke på at selskapet skal ha en styresammensetning tilpasset det enkelte selskapets virksomhet. Både fylkeskommunen og styret synes imidlertid å ha klare tanker om en kompetansesammensetning i styret til beste for selskapet. Basert på våre funn er det revisors vurdering at fylkesråden i stor grad, men ikke fullt ut har vurdert kompetanse, kapasitet og mangfold ved fremleggelse av forslag til valg av styremedlemmer.

Ut fra det revisor kan se er det vurdert fordeler og ulemper ved valg av gjennomgående styre blant annet ved at man har bedt et advokatfirma gjøre vurderinger knyttet opp mot hensiktsmessigheten av en slik ordning. Gjennomgående styre synes å være valgt av to årsaker; det er enkelt og det er kostnadsbesparende. Ut fra revisors vurdering er det viktig å ha en bevissthet rundt utfordringer som kan oppstå både med hensyn til roller, habilitet og avtaler inngått mellom selskap i konsernet ved valget av en slik ordning.

Revisor vurderer det dithen at det «ordinære» styret har tilfredsstillende kjønnsbalanse. For styrets varamedlemmer er det ikke tilfredsstillende kjønnsbalanse i henhold til aksjelovens krav. Aksjonæravtalen gir hver av aksjonærene rett til å oppnevne to styremedlemmer og et varamedlem. Det er da viktig at disse valgene er samkjørte slik at det ved valg av styremedlemmer og varamedlemmer på selskapets generalforsamling unngås brudd på aksjelovens § 20-6. Revisor har merket seg at Nordland fylkeskommunes eiermelding ikke er oppdatert og ikke i tråd med gjeldende lovkrav når det gjelder representasjon av kjønn. Lovhenvising i eiermeldingen er ikke korrekt når det gjelder representasjon av begge kjønn i styret i aksjeselskap.

Styret har i 2019 vedtatt etiske retningslinjer for selskapet. Det er revisors vurdering at selskapet er bevisst på at det har et samfunnsansvar. Dette vises gjennom selskapets mål og strategier og da spesielt gjennom selskapets anskaffelsesstrategi. Det er imidlertid ikke noe oppfølging fra Nordland fylkeskommune som eier knyttet opp mot selskapets samfunnsansvar.

På bakgrunn av det ovenstående er det revisors vurdering at styret, **i stor grad, men ikke fullt** ut er etablert i samsvar med politiske vedtak, aktuelle lovbestemmelser og anbefaling om god eierstyring.

5.5 Oppsummering og konklusjoner

KomRev NORD har vurdert i hvilken grad Nordland fylkeskommunes eierstyring av Bompengeselskap Nord AS er i samsvar med Nordland fylkeskommunes forventninger som eier, etablerte normer for god eierstyring og aktuelle lovbestemmelser.

Revisors vurdering er at kriteriet Nordland fylkeskommune som eier bør ha en klart uttrykt eierstrategi for sitt eierskap i Bompengeselskapet Nord AS i stor grad er oppfylt. Fylkeskommunen har utarbeidet en eierstrategi som består av en felles eierstrategi vedtatt på et eiermøte, samt

aksjonæravtalen. I vurderingen har vi lagt vekt på at formålet med fylkeskommunens eierskap ikke kommer tydelig fram.

Vår gjennomgang har vist at representant for Nordland fylkeskommune deltar på generalforsamling og eiermøte, samt at fylkeskommunens representant har hatt nødvendig myndighet til å representere eier på generalforsamling i selskapet. Etter vår vurdering har generalforsamlingen avholdt møter og behandlet saker i tråd med lov og vedtekter. På bakgrunn av dette er vår vurdering at Nordland fylkeskommune utøver sitt eierskap gjennom generalforsamling og eiermøte.

Nordland fylkeskommune har i liten grad etablert rutiner for planlegging av deltakelse på generalforsamling og eiermøte. Videre er det revisors vurdering at Nordland fylkeskommune ikke har etablert rutiner for rapportering fra generalforsamlinger og eiermøter. Eiermeldingen gir etter vår vurdering i liten grad en verbal beskrivelse av forvaltningen og utviklingen i selskapet sett opp mot fylkeskommunens formål med eierskapet i BPS Nord AS. Det er på nåværende tidspunkt ikke gjort en evaluering av fylkeskommunale eierskap, inkludert BPS Nord AS. På bakgrunn av disse funn er vår vurdering at Nordland fylkeskommune i liten grad har etablert rutiner for oppfølging og evaluering av selskapet.

Vi finner at fylkesråden ved valg av styremedlemmer fremhever viktigheten av at styremedlemmene har riktig kompetanse, og i mindre grad er fokusert på kapasitet og mangfold. Fylkeskommunens valg av styremedlemmer synes imidlertid ikke å være koordinert med tanke på at selskapet skal ha en styresammensetning tilpasset det enkelte selskapets virksomhet. Både fylkeskommunen og styret synes imidlertid å ha klare tanker om en kompetansesammensetning i styret til beste for selskapet. Revisor vurderer det dithen at det «ordinære» styret har tilfredsstillende kjønnsbalanse. For styrets varamedlemmer er det ikke tilfredsstillende kjønnsbalanse i henhold til aksjelovens krav. Styret har i 2019 vedtatt etiske retningslinjer for selskapet. Det er revisors vurdering at selskapet er bevisst på at det har et samfunnsansvar. På bakgrunn av våre funn er vår vurdering at styret i Bompengeselskap Nord i stor grad, men ikke fullt ut er etablert i samsvar med politiske vedtak, aktuelle lovbestemmelser og anbefaling om god eierstyring.

Konklusjonen på eierskapskontrollens problemstilling er dermed at Nordland fylkeskommunes eierstyring av Bompengeselskap Nord AS **i stor grad** er i samsvar med Nordland fylkeskommunes forventninger som eier, etablerte normer for god eierstyring og aktuelle lovbestemmelser.

DEL II FORVALTNINGSREVISJON

---

6 SELSKAPSLLEDELSE

Dette kapitlet omhandler i hvilken grad selskapsledelsen sørger for at Bompengeselskap Nord AS drives i samsvar med politiske vedtak, etablerte normer for god selskapsledelse, selskapets vedtekter og aktuelle lovbestemmelser. Problemstillingen svares ut gjennom følgende underproblemstillinger:

- Har styret utarbeidet mål og strategier for selskapet som også reflekterer det overordnede målet med bompengereformen?
- Er selskapet organisert i samsvar med krav i bompengeavtalen og vedtektene?

6.1 Mål og strategier

Har styret utarbeidet mål og strategier for selskapet som også reflekterer det overordnede målet med bompengereformen?

6.1.1 Revisjonskriterier

I aksjeloven § 6-12 nr. 2 står det at: «Styret skal i nødvendig utstrekning fastsette planer og budsjetter for selskapets virksomhet». I fylkeskommunens prinsipper for forvaltning av eierskapet, jamfør saksfremlegget til FT-sak 153/18, står det at: «Styret er ansvarlig for å utarbeide klare mål og strategier for selskapet». I KS anbefaling nr. 5 angis det at: «Oppgaven til selskapets styre og administrasjon er å trekke opp virksomhets- og forretningsstrategien innenfor en ytre ramme¹⁶ som er trukket opp av eierne».

Selskapet er etablert med bakgrunn i bompengereformen. I Stortingsmelding 25 (2014-2015) angis det at det overordnede målet¹⁷ for de nye selskapene er å sørge for effektiv bompengefinansiering av transportinfrastruktur gjennom effektiv bompengeinnkreving og gode finansieringsvilkår. Brukervennlighet skal også være sentralt. Det angis også to grunnleggende forutsetninger om at det ikke skal forekomme krysssubsidiering¹⁸ og at selskapene skal ha et økonomisk mål om å gå i balanse.

Utleddet revisjonskriterium:

- Styret skal ha utarbeidet klare mål og strategier for selskapets virksomhet, som også reflekterer det overordnede målet med bompengereformen

6.1.2 Fakta

Utgangspunktet for etableringen av BPS Nord AS er bompengereformen. I Stortingsmelding 25 (2014-2015) angis det overordnede målet som kan sies å være selskapets samfunnsoppdrag. Det

¹⁶ Med ytre ramme menes her eierstrategien.

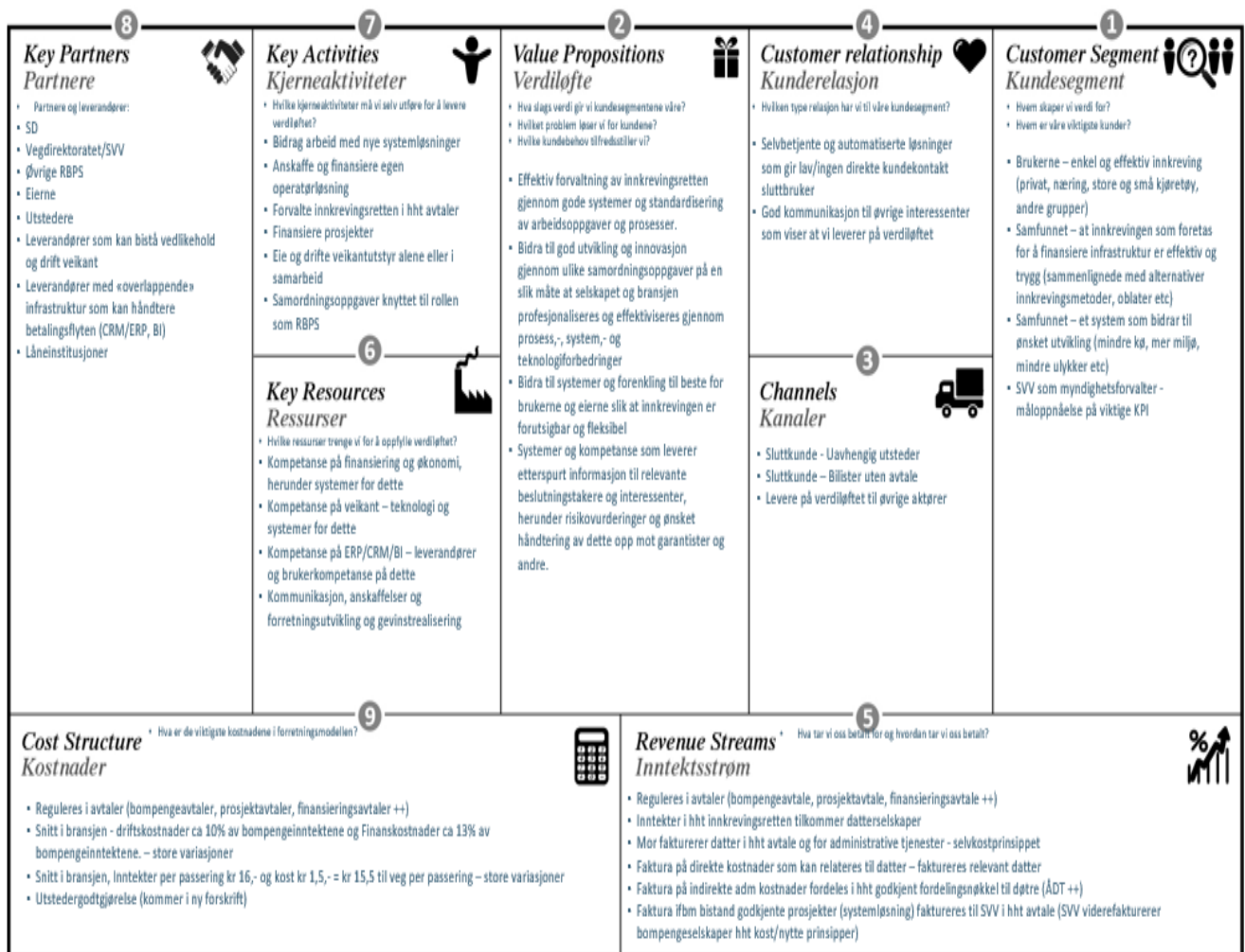
¹⁷ Side 27.

¹⁸ Krysssubsidiering anses som åpent eller skjult overføring av bompengeinntekter til andre formål, herunder andre bompengeprojekt som ikke omfattes av Stortingets vedtak, jf. Bompengeavtalen av 10. oktober 2018 mellom Bompengeselskap Nord AS og Samferdselsdepartementet.

overordnede målet for de nye selskapene er: å sørge for effektiv bompengefinansiering av transportinfrastruktur gjennom effektiv bompengeneinkreving og gode finansieringsvilkår. Brukervennlighet skal også være sentralt. Dette gjenspeiles i bompengeavtalen mellom selskapet og den norske stat v/Samferdselsdepartementet signert 10. oktober 2018. Vedtektene stiller videre krav til at selskapets virksomhet skal drives i samsvar med bompengeavtalen, og aksjonæravtalen stiller krav i pkt. 2.1 om selskapets formål at virksomheten skal drives i samsvar med bompengeavtalen.

På spørsmål om styret har utarbeidet mål og strategier for selskapets virksomhet viser selskapet til at selskapets virksomhet drives i samsvar med avtaler som selskapet og selskapets datterselskaper inngår med statlige myndigheter. Revisjonen får opplyst at det har vært et pågående arbeid med rammebetingelser, herunder arbeid med forretningsmodell og forretningsplan for selskapet. Daglig leder har orientert styret om dette arbeidet. Videre opplyses det om at styret har drøftet ulike måleparametere blant annet innenfor kostnads-, innkreivings-, og finansiell effektivitet som etter hvert skal kunne gjøre seg gjeldende for bransjen. Styret har også drøftet selskapets handlingsrom opp mot nye roller og oppgaver. Selskapet opplyser at det arbeides kontinuerlig med taktiske, operasjonelle og strategiske vurderinger som blir gjort løpende av styret i viktige saker. Revisjonen har fått forelagt en illustrasjon av selskapets mål og strategier som også viser selskapets forretningsmodell, se figur 2 under.

Figur 2 Skisse forretningsmodell

Kilde: Bompengeselskap Nord AS

Selskapet viser til at det er utarbeidet et sett med overordnede måletallsindikatorer (KPIer) som ledd i bompengereformen. Hensikten med måleindikatorer er også å gi myndighetene et grunnlag for å vurdere måloppnåelsen av bompengereformen på strategisk nivå. Selskapet opplyser videre at det er satt opp matriser som viser hvordan koblinger mellom selskapets KPI har sammenheng med overordnede indikatorer. Ifølge selskapet er indikatorene et resultat av samlede ønskede måloppnåelser av reformen. Selskapet opplyser at samlede måloppnåelse er igjen avledet av Stortingsmelding 25 (2014-2015) - «På rett vei» - der regjeringen la frem strukturendring av bompengeselskapene i Norge.

Selskapet oppgir at de har årlige rapporteringsmøter med Samferdselsdepartementet. I møtet med departementet høsten 2019 ble selskapet bedt om blant annet å redegjøre for hvordan de har løst sine oppgaver opp mot reformarbeid, kostnadskontroll og ressursbruk, kostnadsreducerende tiltak samt vurderinger knyttet til effektiviseringspotensialer fremover. Revisjonen har mottatt selskapets presentasjon til Samferdselsdepartementet. Selskapet opplyser at avgitt rapport ble forankret i styret og hos eiere.

6.1.3 Revisors vurderinger

Vi vurderer det slik at selskapet er relativt nytt og har et overordnet mål gitt gjennom stortingsmelding 25 (2014-2015), bompengeavtalen, vedtekter og aksjonæravtale. Revisor har fått opplyst at selskapet har arbeidet med selskapets mål og strategier som er drøftet av styret. Revisor har også mottatt en illustrasjon som skal vise selskapets mål og strategier. Vi har imidlertid ikke mottatt dokumentasjon på at dette er behandlet i styret. Revisors vurdering er at styret **i liten grad** har utarbeidet klare mål for selskapet. Videre er det revisors vurdering at styret **til en viss grad** har utarbeidet strategier for selskapets virksomhet som reflekterer det overordnede målet med bompengereformen.

6.2 Selskapets organisering

Er selskapet organisert i samsvar med krav i bompengeavtalen og vedtektene?

6.2.1 Revisjonskriterier

I utgangspunktet er det ifølge aksjeloven § 6-12 første ledd annet punktum styret som skal sørge for forsvarlig organisering av virksomheten. I denne sammenheng er imidlertid flere av vurderingene og beslutningene rundt organisering gjort av eierne i forbindelse med etableringen av selskapet.

Bompengereformen med Stortingsmelding nr. 25 (2014-2015) og Proposisjon 1 S Tillegg 2 (2015-2016) er bakgrunnen for kravene til organisering som er stilt i bompengeavtalen, og vil derfor benyttes som kilde for utledning av revisjonskriterier sammen med avtalen. Bompengeavtalen er en avtale mellom Bompengeselskap Nord AS og Den norske stat v/Samferdselsdepartementet.

Kryssubsidiering

I Stortingsmelding nr. 25 (2014-2015) står det at: «*Det er en grunnleggende forutsetning for utformingen av de nye selskapene at det ikke skal forekomme kryssubsidiering mellom de ulike bompengeprojektene*». Det står videre at: «*I de tilfeller der flere prosjekt legges til samme selskap krever dette særskilt oppfølging for å unngå kryssubsidiering mellom prosjektene*». I bompengeavtalens punkt 10 står det at: «*Det enkelte bompengeprojekt kan organiseres som et prosjekt innenfor Selskapet selv (prosjektmodell) eller som et Prosjektselskap (konsernmodell)*». Videre står det at «*et prosjektselskap kan organisere ett eller flere bompengeprojekt*».

I bompengeavtalens punkt 6 vises det til at: «*bompengeinntektene kun kan brukes til å oppfylle Selskapets plikt til finansiering av det bompengeprojekt som innkrevingen ifølge Stortingets vedtak*».

gjelder..». I avtalens punkt 12.5 står det at: «*De enkelte Prosjektselskapenes midler skal regnskapsmessig holdes adskilt fra andre midler*». Videre står det at: «*Prosjektselskapets revisor skal avgi uttalelse om prosjektmidlene er brukt og forvaltet i samsvar med bestemmelsene i Bompengeavtalen og Prosjektselskapets Prosjekt- og Finansieringsavtaler*».

Selskapets oppgaver

I avtalens punkt 9 står det videre at: «*selskapet kan ikke drive annen virksomhet enn innkreving av bompenger, samt låne- og kapitalforvaltning og annen virksomhet, som er direkte knyttet til Selskapets eller Prosjektselskapenes egen bompengeprojekter*». Dette følger som konsekvens av bompengereformens krav om at de regionale bompengeselskapene skal være såkalte non-profit selskaper, jfr. Proposisjon 1 S Tillegg 2 (2015-2016). Det skal i selskapenes årsberetninger angis arten av virksomheten som drives, jamfør regnskapsloven § 3-3a første ledd. Videre står det i 13. ledd at det for regnskapspliktige som utarbeider konsernregnskap skal årsberetningen også dekke virksomheten i konsernet.

I bompengeavtalens punkt 12.1 angis det at innen en konsernmodell er det prosjektselskapet som skal inneha retten til å kreve inn bompenger, men innkrevingen skal ivaretas av Selskapet på Prosjektselskapets vegne. I Proposisjon 1 S Tillegg 2 står det: «*Departementet legger til grunn at driftsoppgaver mv. blir ivaretatt av de regionale bompengeselskapene, og at ev. datterselskap for hvert enkelt bompengeprojekt ikke har operative funksjoner*». Dette er også gjengitt i bompengeavtalens punkt 12.4 hvor det står: «*Innenfor rammen av aksjelovgivningen og annen lovgivning skal som hovedregel prosjektselskap ikke selv ha driftsoppgaver eller utføre andre operative funksjoner*».

Utstedervirksomhet

I Stortingsmelding nr. 25 (2014-2015) står det under punkt 4.3.1 at: «*rollen som brikkeutsteder skal rendyrkes gjennom å skille utstederfunksjonen fra bompengeselskapet*». Under samme punkt står det videre at: «*Med utskilling av utstederfunksjonen menes at denne aktiviteten skilles ut som et selvstendig selskap med egen økonomi og egne ansatte. Utstederen må finansiere sin virksomhet gjennom utstedergodtgjørelse fra bompengeselskapene. Utstederen vil ikke være underlagt en bompengeavtale med Statens vegvesen*».

I Proposisjon 1 S Tillegg 2 (2015-2016) står det at: «*Når utstederrollen skal skilles ut, må dette også skje ved opprettelsen av egen juridisk enhet (eget AS) som ikke er eid av bompengeselskapene*».

I bompengeavtalens punkt 9 om selskapets virksomhet står det at selskapet ikke kan drive utstedervirksomhet, men at selskapet, med Departementets samtykke, i en nærmere avgrenset tidsrom fra inngåelsen av bompengeavtalen kan drive utstedervirksomhet. Utstederforskriften trådte i kraft 01.01.2019 og regulerer blant annet utstedervirksomhet for bompenger på det offentlige veinettet i Norge. I forskriften § 37 første ledd angis det at: «*Statens vegvesen kan gi selskaper eller andre juridiske personer som ved forskriftens ikrafttredelse driver utstedervirksomhet, tidsbegrenset dispensasjon fra kravene i forskriften kapittel 2, 3 og 4. Statens vegvesen kan fastsette vilkår for dispensasjonen. Dispensasjonen kan gjelde til 30. juni 2020, men varigheten kan senere forlenges til 31. desember 2020 hvis det foreligger særlige grunner. Dispensasjonen er et enkeltvedtak etter forvaltningslovens bestemmelser*».

Utlede revisjonskriterier:

- Den samlede virksomheten skal være organisert slik at kryssubsidiering unngås
- Bompengeselskap Nord AS sin virksomhet skal være begrenset til innkreving av bompenger og forvaltning av lån og kapital
- Utstedervirksomheten skal være organisert uavhengig av selskapet

6.2.2 Fakta**Kryssubsidiering**

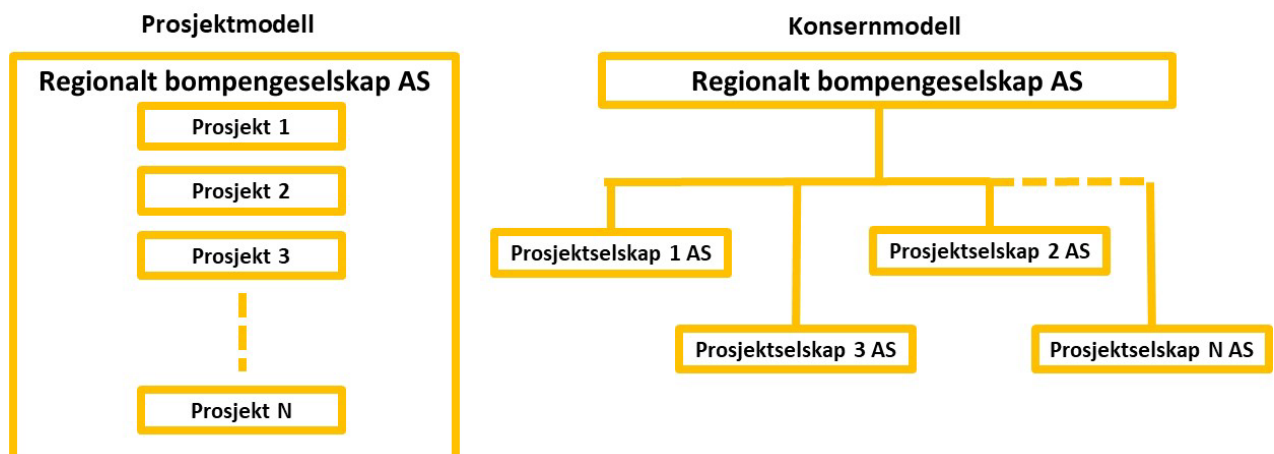
I FT sak 191/15 om etablering av nytt regionalt bompengeselskap gav fylkestinget fylkesrådet fullmakt til å inngå avtale om etablering av et regionalt bompengeselskap for Nordland, Troms og Finnmark. Før avtale ble inngått med Troms og Finnmark måtte fylkesrådet blant annet ta stilling til om det nye bompengeselskapet skulle organiseres med utgangspunkt i konsernmodellen, prosjektmodellen eller en kombinasjon av disse.

I veilederen til Statens vegvesen Vegdirektoratet om bompengeprojekter (2019:31) beskrives prosjektmodellen og konsernmodellen slik:

«Prosjektmodellen består i sin enkleste form av bare ett selskap som eies direkte av fylkeskommunene i regionen. I en prosjektmodell organiseres de enkelte bompengeprojektene som prosjekter innenfor de regionale bompengeselskapene, og ikke som egne juridiske enheter (datterselskaper). Det forutsettes at det foreligger selvskyldnergaranti pr. prosjekt knyttet til de enkelte låneopptakene. [...] I prosjektmodellen opprettes ikke nye prosjektselskaper da prosjektet legges inn i det regionale bompengeselskapet.

Konsernmodellen innebærer at det regionale bompengeselskapet er morselskapet i et konsern. De enkelte bompengeprojektene organiseres i heleide datterselskaper som eies 100 prosent av morselskapet. Det kan være ett eller flere prosjektselskap. Et prosjektselskap kan også ha flere prosjekter, det vil si ha en organisering som tilsvarer prosjektmodellen for prosjektselskapet. [...] I konsernmodellen opprettes det nytt selskap for hvert prosjekt. Prosjektselskapet må senest være opprettet når det inngås prosjekt- og finansieringsavtaler.»

Figur 3 Alternative organisasjonsformer

Kilde: Bompengeprojekter Veiledning, Statens vegvesen Vegdirektoratet mai 2019

Problemstillingen vedrørende valg av organisasjonsmodell ble behandlet i fylkesrådet sak 245/2016 om regionalt bompengeselskap i Nordland, Troms og Finnmark. I vedtakets punkt 1d står det «*Bompengeselskap Nord AS etableres med utgangspunkt i konsernmodellen, der Bompengeselskap Nord AS vil fungere som morselskapet som eier underliggende prosjektselskaper knyttet til det enkelte bompengeprojekt. Etter etableringen kan styret foreta endringer i selskapsstrukturen slik de finner det nødvendig*». Begrunnelsen for valget er ifølge fylkesrådssaken:

- konsernmodellen anses som best egnet når eksisterende bompengeselskap skal over til den nye selskapsstrukturen,
- garantier fortsatt vil være knyttet til det enkelte prosjektselskap
- konsernmodellen vil gi en større grad av kontroll med at inntektene fra det enkelte innkrevingspunkt tilfaller aktuelt bompengeprojekt.

De to sistnevnte punktene er knyttet til forbudet mot å overføre bompenginntekter til andre formål, herunder bompengeprojekt som ikke omfattes av Stortingets vedtak, såkalt kryssubsidiering.

På spørsmål om hvordan selskapet sikrer at forbudet mot kryssubsidiering mellom ulike bompengeprojekt etterleves svarer selskapet at forbudet mot kryssubsidiering og etterlevelse av dette er en del av avtaleverket, oppfølging og tilsyn av selskapet, både fra revisor, myndigheter og andre interessenter. Selskapet rapporterer periodisk på etterlevelse av avtaleverket og har blant annet regnskapsmessig skille mellom prosjektene i det enkelte prosjektselskap.

Selskapet viser til eksempel på tiltak for å sikre overholdelse av forbudet mot kryssubsidiering som rutiner for fakturering og kostnadsfordeling for prosjektrekskap:

- *BPS Nord vil fordele kostnader som er felles for flere prosjektselskaper ut fra nytte av den ytelsen kostnaden gjelder, tidsbruk, volum eller annen fordelingsnøkkel som ivaretar hensynet til forbudet mot kryss-subsidiering. Relevante fordelingsnøkler er omforent med styret og i henhold til bransjepraksis.*
- *Kostnader, tap, inntekter og gevinst som ikke kan henføres til noe bestemt prosjektselskap, fordeles mellom konsernselskapene slik god forretningskikk tilsier, jf. aksjeloven § 3-9 annet ledd.*
- *Transaksjoner mellom selskap innen samme konsern skal være på forretningsmessige vilkår og prinsipper, jf. aksjeloven § 3-9 første ledd.*
- *Kostnader som kan direkte henføres til det spesifikke Prosjektselskap vil i sin helhet dekkes av Prosjektselskapet. Grunnlag for direktedekning gjøres med utgangspunkt i konkrete bilag eller beregnes på grunnlag av forretningsmessig skjønn ut fra prinsipper nevnt overfor. Eksempelvis vil prosjektselskapet typisk dekke kostnadene til anskaffelse og etablering av innkrevingsutstyr og til utvikling, utskifting, drift og vedlikehold av innkrevingsutstyret samt fjerning av dette, og istandsetting av veg etter endt bompenginnkreving.*
- *I konsernanskaffelser vil BPS Nord tilstrebe at leverandør spesifiserer faktura på prosjektselskap og prosjekt så langt dette er mulig. Eksisterende leverandører er tilskrevet med krav til faktura krav og prosjektkoder*

Videre har selskapet hatt dialoger opp mot ulike långivere/investorer for å bidra til systemer som gir informasjon ned på prosjektnivå og ikke bare prosjektselskapsnivå.

I henhold til punkt 12.5 i Bompengavtalen skal prosjektselskapets revisor avgi uttalelse om prosjektmidlene er brukt og forvaltet i samsvar med bestemmelsene i Bompengavtalen og

Prosjektselskapets Prosjekt- og finansieringsavtaler. Revisor har stilt spørsmål om dette er blitt gjort for det enkelte prosjektselskap. Selskapet opplyser at selskapets revisor er kjent med at det skal avgis særskilt uttalelse og viser til at selskapet signerte bompenggeavtale i oktober 2018. I forbindelse med årsrapportering for 2018 til Samferdselsdepartementet/Vegdirektoratet har selskapet lagt til grunn at revisor kan avgi særskilt uttalelse for 2018, ved behov. Selskapet har ikke mottatt tilbakemelding på et slikt behov og har lagt til grunn at revisors særskilte uttalelser skal gjelde fra regnskapsåret 2019.

Selskapets oppgaver

I årsberetning for 2017 og 2018 under overskriften om virksomheten omtales kravet fra bompenggeavtalens punkt 9. Følgende formulering står i begge årsberetningene:

«Som regionalt bompengeselskap kan Bompengeselskap Nord AS ikke drive annen virksomhet enn innkreving av bompenger, samt låne- og kapitalforvaltning og annen virksomhet, som direkte er knyttet til egne bompengeprojekt. Selskapet kan således ikke levere drifts- eller rådgivningstjenester til andre, eller for øvrig drive eksternt rettet næringsvirksomhet.»

Selskapet har arbeidet med en rekke prosjekter og aktiviteter for å tilrettelegge og implementere sentrale element i bompengereformen».

Årsberetningene omtaler videre arbeid som pågår eller er utført for eksempel kjøp av aksjer i etablerte bompengeselskap, tilskudd til reduserte bompengetakster, program for nye systemløsninger for bompenggeinnkreving, utstedervirksomhet og kundeadministrasjon. Videre rapporteres en regnskapsmessig status for konsernet, inkludert informasjon knyttet til datterselskapene. Regnskapene for 2017 og 2018 viser tilnærmet balanse i resultat, jamfør kravet om non-profit selskap.

Bompenggeavtalen stiller krav til at prosjektselskapene som hovedregel ikke selv skal ha driftsoppgaver eller inneha operative funksjoner. I aksjonæravtalen punkt 2.3 angis det i første avsnitt at *«selskapet skal utføre driftsfunksjonene på vegne av Selskapets datterselskap. Det skal inngås avtale mellom Selskapet og datterselskapene som regulerer vilkårene for Selskapets tjenesteytelse til datterselskapene».*

Selskapet ble spurt om det foreligger avtaler med datterselskapene som regulerer vilkårene for morselskapets tjenesteytelse til datterselskapene og bekrefter at det foreligger. Revisor har fått tilsendt fem avtaler «Samarbeidsavtale administrasjon av prosjektselskap», en for hvert av datterselskapene. Samtlige avtaler er signert av styreleder i de fem datterselskapene (samme styreleder som mor) og administrerende direktør for BPS Nord. Avtalene er imidlertid ikke datert. BPS Nord AS opplyser at avtalene er styrebehandlet i sak 29/17 og oppdatert etter signering av bompenggeavtalen med Samferdselsdepartementet og behandlet i sak 8/19 (21.februar 2019). Formålet med avtalen følger av avtalens punkt 2 og er likelydende for alle fem avtalene: *«Formålet med denne avtalen er å tydeliggjøre forsvarlig forvaltning av prosjektselskap og betingelser i tilknytning til dette.»*

Utstedervirksomhet

I vedlegg til FR sak 245/2016 om regionalt bompengeselskap i Nordland, Troms og Finnmark har Eriksroed Consulting utarbeidet en rapport med beskrivelse av rollene som innehas av en regional bompenggeorganisasjon og samspillet mellom rollene. Her inndeles det regionale bompengeselskapets ansvarsområder i tre; overordnede oppgaver (inkludert støttfunksjoner), operatøroppgaver og utstederoppgaver. Utstederoppgavene angis å være:

- Inngå avtaler med brukerne (utstede brikker til brukerne, endre kunde- og avtaledata, sperre misligholdte avtaler)
- Kreve inn betaling fra brukerne (utstede faktura, betalingsavvikling, purring og inkasso)
- Yte kundeservice (informasjon til brukerne, klagebehandling, korrigerende av feil, feilbehandling)

BPS Nord AS opplyser at de bruker en stor del marked og samarbeidspartnere for de daglige oppfølgingene knyttet til utstedervirksomheten. Selskapet opplyser videre at datterselskapene BPS Nord - Veipakke Salten AS, BPS Nord - Helgeland Veitvikling AS og BPS Nord – Hålogalandsbrua AS er prosjektselskaper som driver utstedervirksomhet. Se illustrasjon under for hvordan utstedervirksomheten er i dag og tenkes i fremtiden:

Figur 4 Utstedervirksomhet i dag og i fremtiden

Kilde: Bompengeselskap Nord AS

Ut fra utstederforskriftens krav § 37 må selskap som driver utstedervirksomhet ved forskriftens ikrafttredelse søke Statens vegvesen om dispensasjon til å drive slik virksomhet.

BPS Nord har søkt og fått innvilget dispensasjon fra forskrift om utstederforskriften. I vedtaket revisor har mottatt fra selskapet går det fram at Statens vegvesen Vegdirektoratet den 8. desember 2018 har gitt Bompengeselskap Nord AS med tilknyttede selskaper og prosjekter dispensasjon fra utstederforskriften i henhold til forskriftens § 37. I vedtaket står det at dispensasjonen gjelder fra forskriftens ikrafttredelse og frem til 30. juni 2020.

Selskapet opplyser til revisor at det har også besluttet å benytte seg av muligheten for at varigheten kan forlenges til 31. desember 2020. Bakgrunnen for denne beslutningen er blant annet:

- I brev fra Samferdselsdepartementet til Vegdirektoratet fra 25.11.2019 er det vist til at Statens vegvesen mener det er nødvendig å forlenge de nevnte fristene for å sikre at det finnes tilbydere av brikker og avtaler også etter at dagens overgangsordning er ute. Departementet følger Statens vegvesen sin tilråding, og ber Statens vegvesen utarbeide høringsutkast til ny revidert forskrift med forslag til sluttdato for å få innvilget dispensasjon for integrert utstedervirksomhet.
- Selskapet har fått brev fra Vegdirektoratet fra 29.11.2019. I brevet er det åpnet opp for at bompengeselskapene kan få anledning til å skille ut utstedervirksomheten i et eget datterselskap før det avhendes, at bompengeselskapene kan anskaffe sine egne utstederløsninger og at det kan bli aktuelt å utvide dispensasjonshjemmelen i §37 til utover 31.12.2020.

Revisor får opplyst fra selskapet at det vil søke dispensasjon til å kunne være integrert utsteder til 31.12.2020 og at det arbeider med utskilling av utstederfunksjonen. Bakgrunnen er at Vegdirektoratet nå har åpnet opp for at bompengeselskapene kan få anledning til å skille ut utstederfunksjonen i et eget selskap, jf. brevet fra 29. november 2019 referert til over. Selskapet ønsker derfor å vurdere dette mulighetsrommet.

6.2.3 Revisors vurderinger

Revisors vurdering er at Bompengeselskap Nord AS er organisert i samsvar med krav i bompengeavtalen og vedtektene.

Bompengeselskap Nord AS er organisert med utgangspunkt i konsernmodellen. Selskapet har opplyst om flere tiltak de har iverksatt for å sikre overholdelse av forbudet mot krysssubsidiering. Selskapet har også opplyst at det rapporterer periodisk på etterlevelse av avtaleverket og at det har regnskapsmessig skille mellom prosjektene i det enkelte prosjektselskap. Vi har merket oss at selskapets revisor ikke har avgitt uttalelse for 2018 i henhold til Bompengeavtalens punkt 12.5, men at selskapet opplyser at dette vil bli gitt for regnskapsåret 2019. Begrunnelsen for at det ikke ble avlagt en uttalelse for regnskapsåret 2018 var at bompengeavtalen først ble signert i oktober 2018. På bakgrunn av selskapets beskrivelser er det revisors vurdering at den samlede virksomheten er organisert slik at krysssubsidiering unngås. Vi presiserer imidlertid at revisor ikke har gjort egne kontroller av regnskapet på grunn av at selskapet har egen revisor.

På bakgrunn av informasjon fra årsberetningene for 2017 og 2018, samt gjennomgang av tilsendte samarbeidsavtaler mellom de fem datterselskapene og BPS Nord er det revisors vurdering at virksomheten er begrenset til innkreving av bompenger og forvaltning av lån og kapital.

Per i dag er ikke utstedervirksomheten organisert uavhengig av Bompengeselskap Nord AS, slik det er lagt opp til i Stortingsmelding nr. 25. Bompengeselskap Nord AS med tilknyttede selskaper og prosjekter har imidlertid fått innvilget dispensasjon fra utstederforskriften fram til 30. juni 2020.

7 ANSKAFFELSER

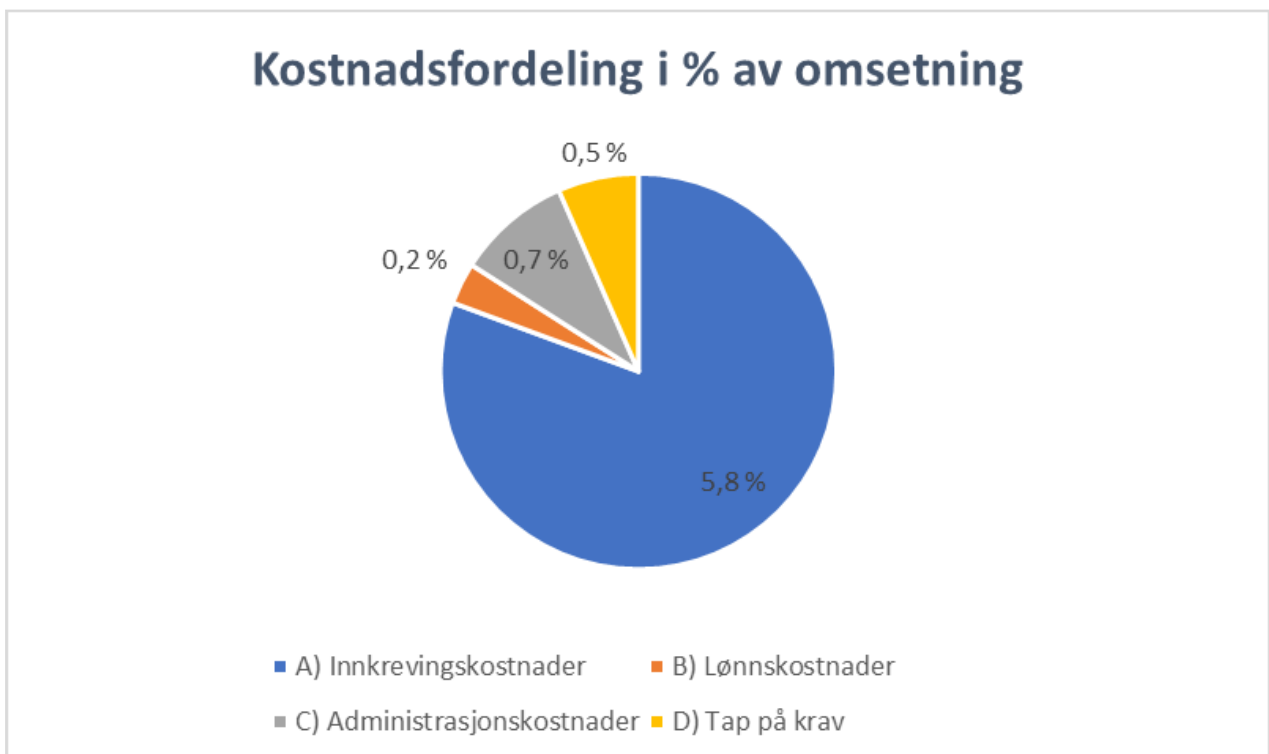
Selskapet har oppgitt at de ikke har gjort store anskaffelser i den perioden som denne forvaltningsrevisjonen gjelder. Problemstillingen om anskaffelser besvares derfor gjennom beskrivelser og vi har ikke utledet revisjonskriterier og det blir heller ikke gjort vurderinger. I dette kapitlet beskriver vi hvordan selskapet arbeider med anskaffelser.

Generelt

Det går fram av Stortingsmelding 25 (s. 26) *På rett vei* at bompengeselskapene omfattes av anskaffelsesloven. Selskapet opplyser at innkjøp og anskaffelser i datterselskap har utgjort og utgjør en stor del av det totale driftsbudsjettet for konsernet BPS Nord AS. Innenfor drift og innkreving har disse selskapene tilnærmevis hatt 100% avtaledekning. Selskapet opplyser videre at i arbeidet med å etablere et nytt regionalt bompengeselskap har strategiske, operasjonelle og taktiske vurderinger blitt gjort løpende i forhold til eksempelvis bruk av marked (anskaffelse), samarbeid og oppbygging av egne ressurser.

Selskapet opplyser til revisjonen at de i hovedsak har tre kategorier av anskaffelser: det selskapet anskaffer selv, anskaffelser gjort med utgangspunkt i samarbeidsavtaler og anskaffelser som Statens vegvesen eller Vegdirektoratet gjør på vegne av bompengeselskapene. Selskapet oppgir at selskapets driftskostnader i prosent av driftsinntekter for 2018 er 7,2%. Figur 5 nedenfor viser fordeling av kostnader i konsernet.

Figur 5 Kostnadsfordeling i % av omsetning for 2018 - konsern

Kilde: Bompengeselskap Nord AS

Selskapet opplyser at kategori (A) *innkrevingskostnader* er drift av selskapets bomstasjoner og kostnader relatert til innkreving av bompenger. Selskapet anslår at rundt 80 % av disse er relatert til anskaffelser som Statens vegvesen/Vegdirektoratet har gjort på vegne av bompengeselskapet eller andre lovpålagte kostnader som skal dekkes av bompenger fakturert av Statens Vegvesen. Rundt

15% er anskaffelser som er gjort med utgangspunkt i samarbeidsavtaler og ca. 5% er kjøp/anskaffelser som selskapet har gjort selv. Det selskapet anskaffer selv oppgis å være for eksempel regnskapstjenester, revisjonstjenester og banktjenester. Anskaffelser med utgangspunkt i samarbeidsavtaler, som oppgis å være godkjent av Samferdselsdepartementet, er for eksempel samarbeid om innkjøp og drift, samarbeid utvikling av operatørløsning og samarbeid anskaffelse av automatisk nummerskiltgjenkjenning (ANPR) og manuell bildegjenkjenning (MIR). Anskaffelser som Statens vegvesen eller Vegdirektoratet gjør på vegne av bompengeselskapene er driftsavtaler, veikant og innkrevingsutstyr. Se avtale om felles behandlingsansvar pkt 3.2.1.

Selskapet opplyser det har gjort nærmere 100% av anskaffelsene/kjøpene selv i både kategori (B) *lønnskostnader* og kategori (C) *administrasjonskostnader*. Lønnskostnader er blant annet lønn ansatte, styrehonorarer, bistand i forbindelse med rekruttering med mer. Administrasjonskostnader er flere mindre kostnader herunder husleie, telefon, arbeidsklær i forbindelse med veikant, reiser, annonseringer i aviser etc. Største kostnadsgruppe i denne kategorien er relatert til revisjon og regnskap.

Ifølge selskapet er en vesentlig del av kostnadene innkrevingskostnader bompengeselskap selv ikke kan påvirke i nevneverdig grad. Selskapet opplyser at en viktig del av reformen innebærer at selskapet skal få mer ansvar for egen verdikjede og gradvis gjennomføre kjøp/anskaffelser alene eller sammen med andre regionale bompengeselskap, da under rammer og krav satt av Statens Vegvesen. Ifølge selskapet vil andelen anskaffelser i samarbeid med andre og egne anskaffelser øke når avtaler går ut og nye avtaler kan inngås.

Selskapet opplyser at de gradvis vil overta ansvar for anskaffelser som i dag utføres av Statens vegvesen. Det forventes at dette vil skje i perioden 2018-2021, eller når Statens vegvesen har klart nødvendig arbeidsopplegg, avtaler og dokumentasjon. Anskaffelsene vil delvis bli gjennomført sammen med andre regionale bompengeselskaper for å oppnå ønskede effekter i henhold til overordnet anskaffelsesstrategi; anskaffelser skal bidra til best mulig verdiskapning til lavest mulig ressursbruk.

Styrets involvering i arbeidet med offentlige anskaffelser

Selskapet opplyser at styret er involvert i arbeidet med anskaffelser. I sak 30/17 drøftet styret for eksempel innkjøps- og anskaffelsesstrategi opp mot nytt avtaleverk og kjøp av driftstjenester. Revisor har fått opplyst at styret blir informert om anskaffelser og at det blir fremmet sak før kontraktsgjøring, av kontraktens art og størrelse.

Anskaffelsesstrategi,

Selskapet oppgir at avtalene som inngås er viktige både for virksomheten, brukerne og leverandørene og at det med dette følger et ansvar om å opptre som en profesjonell innkjøper og sørge for å få mest mulig igjen for midlene. Selskapet ønsker samtidig å bruke anskaffelsene strategisk for å bidra til den innovasjon og virksomhetsutvikling virksomheten trenger. Ifølge selskapet er derfor anskaffelser et strategisk viktig område for virksomheten og skal være med på å sikre at selskapet når sine mål.

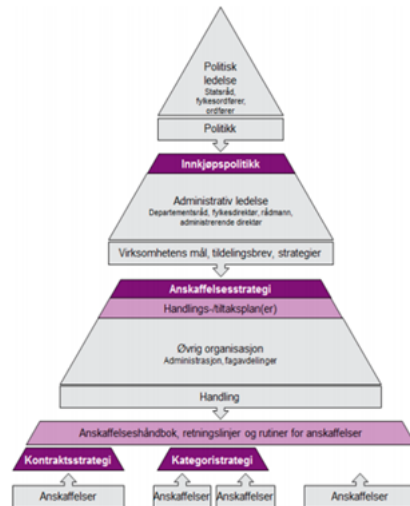
Det går fram av selskapets svar til revisjonen at styret har drøftet anskaffelsesstrategi. Selskapet opplyser at i drøftinger rundt anskaffelsesstrategi er de opptatt av at anskaffelsen blant annet skal støtte opp under overordnede føringer i reformarbeid og selskapets rammer. Anskaffelsesstrategien skal gi et felles grunnlag for gjennomføring av anskaffelser og sikre effektiv ressursbruk. Videre opplyser selskapet at de skal gjennomføre anskaffelsene i tråd med lov og forskrift og sikre kravene til konkurranse, likebehandling og åpenhet. Selskapets strategi gjelder for alt anskaffelsesarbeid som

gjennomføres i virksomheten og for alle faser i en anskaffelsesprosess; fra planlegging av anskaffelsen til kontraktens avslutning. Den berører alle deler av organisasjonen, og alle ansatte har et felles ansvar for å bidra til at selskapet lykkes med å nå målene. Revisjonen har fått tilsendt en illustrasjon på selskapets anskaffelsesstrategi som ble presentert på styremøte i 2017, se figur 6 nedenfor.

Figur 6 Anskaffelsesstrategi presentert på styremøte 2017

Innkjøp/Anskaffelsesstrategi

- «Anskaffelsesstrategi» virksomhetens overordnede veivalg og satsinger for anskaffelser.
  - Den prioriterer endringer virksomheten skal gjennomføre for å nå sine overordnede og langsiktige mål»
- Økonomiregelverket om anskaffelser: «Virksomheten skal etablere systemer og rutiner som sikrer at anskaffelser av varer og tjenester skjer på en effektiv og forsvarlig måte».
- Avtalene som inngås er viktige for virksomheten, brukerne og leverandørene
  - Et ansvar for å opptre som en profesjonell innkjøper og sørge for å få mest mulig igjen for midlene.
- Anskaffelser er strategisk viktig fordi det kan bidra til innovasjon og virksomhetsutvikling.
  - Det er ofte en direkte sammenheng mellom kvaliteten på de anskaffelsene virksomheten gjør og kvaliteten på de tjenestene som blir levert.
- Anskaffelsesstrategi koblet med virksomhetens overordnede strategi og langsiktige mål
  - et godt virkemiddel for å oppnå helhetlig ledelse, styring og forbedring av virksomhetens anskaffelser
- Anskaffelsesstrategi er en del av strategisk ledelse –
  - langsiktige arbeidet med å skape bedre resultater i virksomheten

7

Kilde: Bompengeselskap Nord AS

Selskapet opplyser at det tar sikte på å bli Miljøfyrtårn sertifisert, antatt april 2020. I den forbindelse vil selskapet oppdatere sine rutiner, innkjøps-, og anskaffelsesstrategier slik at disse tilfredsstiller krav også opp mot Miljøfyrtårn sertifisering, herunder kvalifikasjonskrav, kontraktskrav og tildelingskriterium. Ifølge selskapet betyr dette i praksis at BPS Nord ved fremtidige innkjøp vil vurdere miljøsertifisering som kvalifikasjons-, kontraktskrav eller som tildelingskriterium. Selskapet påpeker at rutinen som implementeres er basert på miljøfyrtårnets forslag, som igjen er basert på innkjøpsrutinene til Difi.

Rutiner og retningslinjer

Selskapet opplyser at det er et pågående arbeid for å sikre at anskaffelsene skal:

- Være organisert med klare ansvarlinjer og kontrollmekanismer
- Bidra til effektiv tjenesteproduksjon gjennom bedre ressursutnyttelse
- Gjennomføres raskere, enklere og digitalt

Ifølge selskapet har de en fullmaktsmatrise som blant annet viser hvem som har myndighet til å bestille. Selskapets avtaleportefølje skal være enkelt tilgjengelig og det arbeides med standardisering, effektivisering og samordning av anskaffelsene. For å sikre at anskaffelsene skal gjennomføres raskere, enklere og digitalt benytter selskapet ulike verktøy. De benytter blant annet konkurransegjennomføringsverktøy (KGV).

Selskapet informerer om at de er kjent med ulike typer verktøy og prosesser i forbindelse med anskaffelser, herunder Difi¹⁹ sine anbefalinger og maler på området. Selskapet er videre kjent med og bruker eksempelvis Difi sine veiledere og risikoverktøy. Vurderinger (strategiske, taktiske og operasjonelle) og annet arbeid i tilknytning til anskaffelser er forankret i ledelsen, noe selskapet anser som en suksessfaktor for effektiv ressursbruk.

Når det gjelder anskaffelser som gjøres med andre opplyser selskapet at de følger avtalt anskaffelsesstrategi, metode og rutiner.

Kompetanse

Selskapet opplyser at de har benyttet noe juridisk bistand i arbeidet med anskaffelser. Dette er egen advokat og konsulenter. I tillegg er det i andre sammenhenger benyttet juridisk bistand via Statens vegvesen og andre regionale bompengeselskaper som har egne juridiske direktører.

Revisjonen får opplyst fra selskapet at de har satt av egne midler til kompetanseheving/opplæring og digitalisering. Selskapet mener det vil være behov for ekstern bistand også fremover. Dette er tenkt løst gjennom rammeavtaler.

Høsten 2018 ansatte selskapet teknolog og prosjektsjef. Vedkommende hadde blant annet ansvar for anskaffelse av veikant i Statens vegvesen.

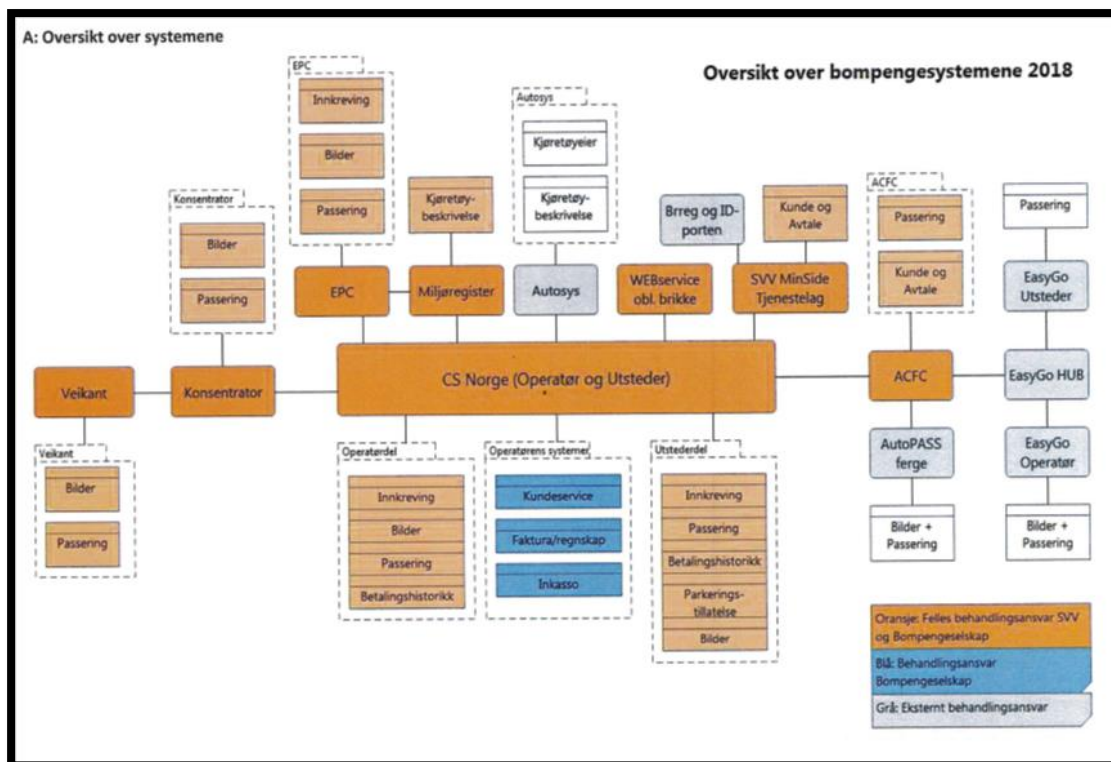
¹⁹ Direktoratet for forvaltning og ikt (Difi). Altinn, deler av fagmiljøet for informasjonsforvaltning i Brønnøysundregisteret og Difi ble samlet i et nytt Digitaliseringsdirektorat fra 1.1.2020.

8 PERSONVERN

Norge fikk ny personopplysningslov i 2018. Loven består av nasjonale regler og EUs personvernforordning, også kalt GDPR²⁰. Personopplysningsloven gir bestemmelser om behandlingen av personopplysninger. Med behandling menes innsamling og bruk av personopplysninger. I loven går det fram hvilke plikter virksomheten har når de skal behandle personopplysninger, i tillegg gir den enkeltpersoner²¹ en rekke rettigheter.

Personopplysninger blir behandlet innenfor bompengevirksomheten. Her er det flere aktører: Statens vegvesen, de regionale bompengeselskapene og utstedere. De regionale bompengeselskapene og Statens vegvesen har inngått felles behandlingsansvar for personopplysninger i sentrale systemer i bompengesektoren. Nedenfor gis en oversikt over bompengesystemene. Oversikten viser også for hvilke systemer de regionale bompengeselskapene har felles behandlingsansvar med Statens vegvesen, hvilke system som de regionale bompengeselskapene har behandlingsansvar for alene og hvilke systemer hvor det er eksterne som har behandlingsansvar.

Figur 7 Oversikt over bompengesystemene, samt hvem som har behandlingsansvar for hvilke system.

Kilde: Bilag 1 til avtale av 12.07.2018 om felles behandlingsansvar og utveksling av personopplysninger mellom Statens vegvesen og BPS Nord AS.

For tre av systemene, de som er merket med blått, har de regionale bompengeselskapene behandlingsansvar alene. For BPS Nord AS betyr det at det er de som har behandlingsansvar alene for systemene kundeservice, faktura/regnskap og inkasso for sin region.

²⁰ General Data Protection Regulation.

²¹ Enkeltpersoner blir ofte kalt *de registrerte*.

BPS Nord AS behandler personopplysninger for å kreve inn bompenger²². Bompengeselskapet er såkalt behandlingsansvarlig som følge av dette arbeidet. Den behandlingsansvarlige bestemmer over personopplysningene og er den som har det overordnede ansvaret for å behandle personopplysninger i tråd med regelverket²³. I personvernforordningen artikkel 4 nr. 7 går det fram hva en behandlingsansvarlig er:

Behandlingsansvarlig er en fysisk eller juridisk person, en offentlig myndighet, en institusjon eller ethvert annet organ som alene eller sammen med andre bestemmer formålet med behandlingen av personopplysninger og hvilke midler som skal benyttes; (...)

AutoPASS er det norske systemet for innkreving av bompenger og eies av Statens vegvesen. Det er mulig å inngå AutoPASS-avtale og bombrikke. Med en slik avtale vil kunden få tilsendt faktura fra bompengeselskapet det er inngått avtale med. Bompasingene registreres automatisk på kundens avtale. Bilistene som ikke har inngått brikke-avtale får faktura i posten på ordinær passeringsavgift uten gebyr fra bompengeselskapet²⁴.

I dette kapittelet ser vi på i hvilken grad selskapet følger regelverket om personvern. Problemstilling fire er svart ut gjennom følgende fire underproblemstillinger:

- Har selskapet angitt legitime formål med behandling av personopplysninger?
- Har selskapet protokoll over behandlingsaktiviteter i samsvar med krav i personvernforordningen?
- Informerer selskapet om det de skal til personene selskapet behandler personopplysningene til?
- Har selskapet databehandleravtaler i samsvar med krav i personvernforordningen?

8.1 Legitime formål

Har selskapet angitt legitime formål med behandling av personopplysninger?

I dette kapittelet (8.1) har vi sett på om selskapet har angitt legitime formål med behandlingen av personopplysninger. Vi har sett på etterlevelsen av regelverkets krav om angivelse av formål og behandlingsgrunnlag. Selskapet behandler flere typer personopplysninger knyttet opp mot flere ulike overordnede formål. Vi har her gjort en avgrensning og kun sett nærmere på behandlingene av personopplysninger som er knyttet opp mot *selskapets innkreving av bompenger*.

8.1.1 Revisjonskriterier

Artikkel 5 nr. 1 i personvernforordningen beskriver prinsipper for behandling av personopplysninger. Det går fram av samme artikkel nr. 2 at det er den behandlingsansvarlige som er ansvarlig for og skal kunne påvise at disse prinsippene overholdes.

I personvernforordningen artikkel 5 nr. 1 bokstav b står det:

Personopplysninger skal samles inn for spesifikke, uttrykkelig angitte og berettigede formål og ikke viderebehandles på en måte som er uforenlig med disse formålene; viderebehandling for

²² I tillegg til å behandle kundenes personopplysninger behandler de også personopplysninger til jobbsøkere, ansatte, tidligere ansatte, selskapets styre og leverandører.

²³ Datatilsynets veileder om *Behandlingsansvar og databehandler*.

²⁴ Informasjon fra www.Autopass.no.

arkivformål i allmennhetens interesse, for formål knyttet til vitenskapelig eller historisk forskning eller for statistiske formål skal, i samsvar med artikkel 89 nr. 1, ikke anses som uforenlig med de opprinnelige formålene («formålsbegrensning»).

Dette betyr at et hvert formål med behandling av personopplysninger skal identifiseres og beskrives presist. Alle formål skal være forklart på en måte som gjør at alle berørte har samme entydige forståelse av hva personopplysningene skal brukes til²⁵. Det er den behandlingsansvarlige som bestemmer formålet med å behandle personopplysningene, og kan fastsette klare og spesifikke formål med å behandle personopplysninger²⁶.

Formålet med behandlingen av personopplysninger må være innenfor det som er lovlig. Dette innebærer blant annet at behandlingen må ha et rettslig grunnlag. All behandling av personopplysninger må ha et rettslig grunnlag for å være lov. Dette er regulert i personvernforordningen artikkel 6 nr. 1²⁷. Minst ett av vilkårene i denne bestemmelsen må være oppfylt for at behandlingen er tillatt. Dersom det behandles sensitive personopplysninger må i tillegg minst ett av vilkårene i artikkel 9 være oppfylt²⁸.

Kravet i artikkel 6 om at all behandling av personopplysninger må ha et rettslig grunnlag innebærer at virksomheten på forhånd må ha identifisert om det finnes et behandlingsgrunnlag. Det må finnes et behandlingsgrunnlag for behandling av hver enkelt personopplysning til hvert enkelt formål. Dersom flere behandlingsgrunnlag kan passe, må virksomheten bestemme seg for ett grunnlag per formål²⁹. De ulike behandlingsgrunnlagene er i henhold til artikkel 6 nr. 1 i personvernforordningen:

- samtykke,
- nødvendig for å oppfylle en avtale
- nødvendig for å oppfylle en rettslig plikt
- nødvendig for å beskytte vitale interesser
- nødvendig for å utføre en oppgave i allmennhetens interesse eller utøve offentlig myndighet
- nødvendig for å ivareta legitime interesser – interesseavveining

Lovteksten til artikkel 6 nr. 1 bokstav e i personvernforordningen er som følger:

Behandlingen er bare lovlig dersom og i den grad minst ett av følgende vilkår er oppfylt

(...)

e) behandlingen er nødvendig for å utføre en oppgave i allmennhetens interesse eller utøve offentlig myndighet som den behandlingsansvarlige er pålagt

(...)

Datatilsynets veileder om *Behandlingsgrunnlag* omtaler dette kravet. Her står det at behandlingsgrunnlaget også er relevant der private virksomheter eksplisitt er tillagt offentlig myndighet eller oppgaver i allmennhetens interesse. Behandlingen må da ha hjemmel i lov eller forskrift som den behandlingsansvarlige er underlagt. Det står videre at i motsetning til behandlingsgrunnlaget «nødvendig for å oppfylle en rettslig plikt» kreves det ikke her at virksomheten er pålagt en plikt. Behandlingsgrunnlaget «nødvendig for å oppfylle en rettslig plikt» omtales i artikkel 6 nr. 1 bokstav c i personvernforordningen og lyder som følger:

²⁵ Dette går fram av Datatilsynets veileder om *Grunnleggende personvernprinsipper* publisert 16.07.2019.

²⁶ Datatilsynets veileder om *Behandlingsansvar og databehandler*.

²⁷ Se vedlegg 1 for lovtekst.

²⁸ Datatilsynets veileder om *Grunnleggende personvernprinsipper*, sist endret 16.07.2019.

²⁹ Datatilsynets veileder om *Behandlingsgrunnlag*, sist endret 30.05.2018.

Behandlingen er bare lovlig dersom og i den grad minst ett av følgende vilkår er oppfylt

(...)

c) behandlingen er nødvendig for å oppfylle en rettslig forpliktelse som påhviler den behandlingsansvarlige

(...)

I Datatilsynets veileder om *Behandlingsgrunnlag*³⁰ står det at der behandlingen er nødvendig for å oppfylle en rettslig plikt må denne forpliktelsen være klart nok formulert, og det må være en plikt, ikke valgfrihet. Videre må det fremkomme hva plikten innebærer når det gjelder behandling av personopplysninger og hva slags personopplysninger som er gjenstand for plikten.

Utlede revisjonskriterier:

- Selskapet skal angi hva **formålet** for dets behandling av personopplysninger er
- Selskapets behandling av personopplysninger må ha et **rettslig grunnlag**

8.1.2 Fakta

Angitte formål - generelt

Revisor har spurt BPS Nord AS om hva som er selskapets formål med behandling av personopplysninger. Selskapet har svart at generelt vil bompengeselskapene behandle personopplysninger for å kreve inn bompenge fra passeringer med kjøretøy gjennom bomstasjoner. Innkrevingen av bompenge i region Nord skjer utelukkende ved hjelp av automatiske bomstasjoner, der trafikantene blir fakturert for registrert passering. Valgte driftsmodell i region Nord innebærer at kundesenter og kundedialoger gjøres av samarbeidspartnere og eksterne.

Formålet med BPS Nord AS sin behandling av personopplysninger knyttet til de «sentrale bompengesystem» er også omtalt i avtale mellom selskapet og Statens vegvesen om felles behandlingsansvar datert 12. juli 2018. Formålet er angitt i avtalens punkt 3.2.2 hvor det står at:

Formålet med Bompengeselskapets behandling av personopplysninger er å oppnå betaling av bompenge i tråd med inngåtte bompenge-, prosjekt- og finansieringsavtaler.

Formålet dekker innsamling og behandling som gir Bompengeselskapet grunnlag for sikker identifisering, kommunikasjon og korrespondanse med skyldner for å kunne gjennomføre de pålagte oppgavene.

BPS Nord AS opplyser i sin personvernerklæring at i forlengelsen av arbeidet med å kreve inn bompenge, behandler de også personopplysninger for å kunne oppfylle avtalevilkårene til kunder med AutoPASS-Avtale (avtalekunder). BPS Nord AS sin avtale med Statens vegvesen om felles behandlingsansvar og utveksling av personopplysninger omfatter også AutoPASS-avtaler (punkt 3.1). På AutoPASS³¹ sine nettsider om personvern angis formålet med behandling av personopplysninger å være å kreve inn bompenge slik Stortinget har besluttet, herunder også forvaltning av bompengesystemene.

³⁰ Denne er sist endret 30.05.2018.

³¹ AutoPASS er det norske systemet for bompengeinnkreving, eid av Statens vegvesen.

Revisor har mottatt to behandlingsprotokoller fra BPS Nord AS, versjon 1 og 1.1. Revisor fikk tilsendt versjon 1 som vedlegg til brev av 3. april 2019 fra selskapet, protokollen var ikke datert. Det går fram av behandlingsprotokollen at versjon 1.1 er kvalitetssikret 7. februar 2020. I behandlingsprotokollen er det en egen kolonne for formål med behandlingen av personopplysninger. Det går fram av behandlingsprotokollen at selskapet har angitt flere overordnede formål for behandling av personopplysninger. De angitte formålene i versjon 1 er: rekruttering, oppfylle arbeidsavtalen, oppfylle rettslige forpliktelser som arbeidsgiver, kundekontakt, presentasjon av ansatte på nettside, media, historikk, fakturering, oppfylle avtale og annet. I versjon 1.1 er det i tillegg til formålene oppgitt i versjon 1 føyd til følgende nye formål: saksbehandling, identifisere hvem som har passert bomanlegg, fakturering av kunder fra utland uten avtale og benyttes til å registrere passeringer av kjøretøy.

Angitte formål knyttet til innkreving av bompenger

BPS Nord AS har angitt formålene med behandlingen av personopplysninger i sin personvernerklæring som er publisert på datterselskapenes nettsider. Revisor kan ikke se at BPS Nord AS har publisert personvernerklæring på sin nettside. Revisor har mottatt to versjoner av selskapets personvernerklæring, ett som gjaldt pr april 2019 og ett som selskapet i brev 20. februar 2020 opplyser er oppdatert. Det er imidlertid ikke opplyst når den siste versjonen av personvernerklæringen ble oppdatert. I personvernerklæringen som er publisert på datterselskapenes nettsider går det fram av erklæringens punkt 4 hvilke formål de har med behandlingene av personopplysninger. Det er få endringer som er gjort i punkt 4 i den oppdaterte personvernerklæringen. Nedenfor har vi satt opplysningene i punkt 4 fra selskapets oppdaterte personvernerklæring pr. februar 2020 inn i en tabell, for å vise hva de angitte formålene, behandlingen og behandlingsgrunnlaget er oppgitt å være.

Tabell 4 Oversikt over hva BPS Nord AS sin personvernerklæring sier om formål, behandling og behandlingsgrunnlag.

Formål	Behandling	Behandlingsgrunnlag
For å kunne kreve inn bompenger	registreres alle kjøretøy som passerer konsernets bomstasjoner. Kjøretøy med gyldig avtale registreres i tråd med avtalevilkårene for AutoPASS. Kjøretøy uten gyldig avtale registreres med bilde av bilens registreringsnummer. Behandlingen er nødvendig for å oppfylle en rettslig forpliktelse	GDPR artikkel 6 nr. 1 bokstav c. (se også Veglovens § 27).
For å kunne prise passeringen riktig	registreres tid og sted for passering. Informasjon om kjøretøyet for kunder uten avtale innhentes fra kjøretøyregister i det land kjøretøyet er registrert. For kunder med avtale innhentes informasjon fra Miljøregisteret som eies av Statens Vegvesen. Behandlingen er nødvendig for å oppfylle en rettslig forpliktelse	GDPR artikkel 6 nr. 1 bokstav c. (se også Veglovens § 27).
For å administrere rett til fritak for betaling	Parkeringskort for forflytningshemmede kan gi rett til fritak for betaling i enkelte bomanlegg. Informasjon om at det er knyttet et parkeringskort til avtalen lagres derfor, og behandles som sensitive personopplysninger.	artikkel 9 nr. 2 bokstav a (samtykke).
For å sende faktura	behandler vi opplysninger om avtalens eller kjøretøyets eier. Er du avtalekunde hos Bompengeselskapene, benytter vi informasjonen du selv har gitt oss. Dersom du ikke har gyldig avtale, hentes opplysningene fra Motorvognregisteret som eies av Statens vegvesen. I begge tilfeller er dette firma/navn, adresse og fødselsdato/organisasjonsnummer. Avtalekunder har i tillegg mulighet til å registrere flere opplysninger som blant annet epostadresse, telefonnummer og parkeringskort. Ved utsendelse av faktura pr. post kontrolleres adressen mot adresseregister. Ved endring oppdateres adressen i vår kundedatabase. Statens vegvesen har inngått avtale med Euro Parking Collection plc (EPC) i England for fakturering av utenlandske kjøretøyer uten gyldig avtale.	GDPR artikkel 6. nr. 1 bokstav b (nødvendig for å oppfylle avtale). For øvrig er behandlingen nødvendig for å oppfylle en rettslig forpliktelse, jf. GDPR artikkel 6 nr. 1 bokstav c. (se også Veglovens § 27).
For å kunne utføre en effektiv innkreving	registrerer vi innbetalinger, betalingshistorikk med kontonummer, fakturahistorikk, avtaleskjema, bruk av webtjenester og opplysninger knyttet til brev, telefon- og eposthenvelser til kundeservice. Behandlingen er nødvendig for å oppfylle en rettslig forpliktelse,	GDPR artikkel 6 nr. 1 bokstav c. (se også Veglovens § 27).
Besvare henvendelser som kommer inn til oss.	Telefonsamtaler (telefonnummer fra og til, samt tidspunkt og lengde på samtalen) logges i vår telefonsystem som er levert av Puzzel. Denne loggen er nødvendig for administrasjon og drift av systemet, samt at den benyttes som grunnlag for statistikk på aggregert nivå. Komplette logg slettes etter ett år. I tillegg har ansatte oversikt over sine siste mottatte anrop i telefonsystemet. Slike opplysninger kan fremkomme av dokumenter den registrerte oversender eller annen korrespondanse i anledning saken. I de fleste saker er det imidlertid minimalt med personopplysninger som behandles. Behandlingen skjer for å bistå den som henvender seg til oss.	GDPR artikkel 6 nr. 1 bokstav f (interesseavveining).
Informasjon til eksisterende kunder	Vi sender ut generell informasjon per e-post og SMS, for eksempel om endringer i avtalebetingelser eller påminnelser om brikkebyte til eksisterende kunder, dersom du glemmer å bytte brikke. Mottakere kan enkelt melde seg av tjenesten.	GDPR artikkel 6 nr. 1 bokstav f (interesseavveining)
For å utarbeide statistikk	samler bompengeselskapene inn aidentifiserte opplysninger om besøkende på hjemmesiden. Statistikk benyttes til forbedring og videreutvikling av informasjonstilbudet på nettstedet. Statistikken kan eksempelvis vise antall besøkende og tidsbruk på ulike sider, samt hvilke nettsteder de kommer fra og nettlesere som benyttes.	Ikke vist til behandlingsgrunnlag.

Selskapet ble spurt om formålene med behandlingen av personopplysninger vurderes som spesifikk, uttrykkelig angitt og berettigede. Selskapet mener at formålene er spesifikke, uttrykkelig angitt og berettigede sett ut fra den kunnskapen selskapet sitter med i dag.

Rettslig grunnlag/behandlingsgrunnlag

Selskapets rett til å kreve inn bompenger er hjemlet i veglova § 27 femte ledd første punktum. Her går det også fram at selskapet kan behandle personopplysninger dersom det er nødvendig for å kreve inn bompengene. Lovteksten er som følger:

Selskap eller andre juridiske personar som er gitt fullmakt frå departementet til å krevje inn bompengar, kan handsame personopplysningar når det er naudsynt for å utføre denne oppgåva.

Selskapet har opplyst til revisor at det rettslige grunnlaget for å behandle personopplysninger følger av plikten til å betale bompenger for fører/eier av passerende kjøretøy. De viser til at dette følger av forskrift om betaling av bompenger av 28. november 2016 nr. 1418, gitt med hjemmel i vegloven § 27.

Revisor har gått gjennom flere dokumenter hvor det vises til det rettslige grunnlaget for å behandle personopplysninger. Disse dokumentene er: BPS Nord AS sine to personvernerklæringer som er publisert på datterselskapenes nettsider, BPS Nord AS sine to behandlingsprotokoller, BPS Nord AS sin avtale med Statens vegvesen om felles behandlingsansvar og AutoPASS sine nettsider om personvern.

I selskapets avtale med Statens vegvesen om felles behandlingsansvar angis hjemmelsgrunnlaget for å utveksle personopplysninger å være artikkel 6 nr. 1 bokstav e i personvernforordningen og veglova § 27 femte ledd første punktum. På AutoPASS sine nettsider om personvern vises det til samme hjemmelsgrunnlag for å behandle personopplysninger ved innkreving av bompenger. Revisor kan ikke se at det er henvist til artikkel 6 nr. 1 bokstav e i personvernforordningen i selskapets personvernerklæring, eller i selskapets behandlingsprotokoll.

Selskapet har angitt formålene med behandlingene av personopplysninger i selskapets personvernerklæring som er publisert på datterselskapenes nettsider. I personvernerklæringen er det oppgitt åtte formål og det er vist til det rettslige grunnlaget for syv av disse formålene. Revisor kan ikke se at det er vist til det rettslige grunnlaget for formålet som omhandler utarbeiding av statistikk.

Selskapet viser i sin personvernerklæring til at det rettslige grunnlaget for å behandle personopplysninger til syv av de åtte formålene følger av veglova § 27 og artikkel 6 nr. 1 bokstav a, b, c og f, samt artikkel 9 nr. 2 bokstav a i personvernforordningen.

I selskapets behandlingsprotokoll, versjon 1, er det også henvist til behandlingsgrunnlaget for behandling av personopplysninger for kunder der fakturering og annet er angitt som formål. Revisor forstår det slik at dette omfatter saksbehandling og kontakt med kundesenter. I selskapets behandlingsprotokoll, versjon 1.1, er det føyd til flere formål som omhandler behandling av personopplysninger til kunder. De angitte formålene her er: kreve inn bompenger, identifisere hvem som har passert bomanlegg, fakturering av kunder fra utland uten avtale og benyttes til å registrere passeringer av kjøretøy. Vi oppfatter at disse nevnte formålene tilsvarer de formålene som fremgår av selskapets behandlingsprotokoll. Revisor forventer derfor at det her henvises til de samme rettslige grunnlagene som i selskapets personvernerklæring. Vi ser at det henvises til mange av de samme behandlingsgrunnlagene. Det henvises til artikkel 6 nr. 1 bokstav a, b, c i personvernforordningen. Vi ser imidlertid at det i behandlingsprotokollen ikke vises til artikkel 6 nr. 1 bokstav f, slik det er gjort i personvernerklæringen.

8.1.3 Revisors vurderinger

BPS Nord AS behandler personopplysninger knyttet opp mot flere formål, men revisor har her sett på behandlingen av personopplysninger knyttet opp mot innkreving av bompenger.

I selskapets personvernerklæring fremgår det hvilke personopplysninger de behandler til åtte angitte formål. Revisor ser dermed at selskapet har angitt formål for dets behandling av personopplysninger. Vi har imidlertid ikke gjort en nærmere vurdering av om disse formålene er utfyllende.

I revisors vurdering av om det er henvist til det rettslige grunnlaget har vi sett på om det er henvist til artikkel 6 nr. 1 i personvernforordningen. Vi har ikke gjort en nærmere vurdering av om henvisningen er korrekt. Revisors gjennomgang viser at det fremgår hva som er det rettslige grunnlaget med behandlingen av personopplysninger for syv av de åtte angitte formålene i selskapets personvernerklæring.

Etter revisors vurdering er det ikke riktig at selskapet kun henviser til artikkel 9 nr. 2 bokstav a (samtykke) når det gjelder formålet *For å administrere rett til fritak for betaling*. Det er personvernforordningens artikkel 6 som regulerer i hvilke tilfeller det skal anses lovlig å behandle personopplysninger, ikke artikkel 9. Det som reguleres i artikkel 9 er unntak som må oppfylles i tillegg til minst ett av vilkårene i artikkel 6, dersom personopplysningen anses som sensitive personopplysninger.

Revisors gjennomgang viser også at det ikke er samsvar mellom henvisning til det rettslige grunnlaget for behandlingen av personopplysninger i selskapets egne dokumenter. Dokumentene vi referer til er selskapets personvernerklæring og selskapets behandlingsprotokoll. Vi ser imidlertid at det er større samsvar mellom de oppdaterte versjonene av disse dokumentene.

Revisor har merket seg at mens BPS Nord AS i enkelte tilfeller henviser til artikkel 6 nr. 1 bokstav c i personvernforordningen, henviser Statens vegvesen og Autopass til artikkel 6 nr. 1 bokstav e for samme formål. Revisor har ikke vurdert hvilken henvisning som er korrekt.

Oppsummert er det revisors vurdering at selskapet i stor grad, men ikke fullt ut, har angitt legitime formål med behandlingen av personopplysninger. Det er revisors vurdering at selskapet har angitt formålene for dets behandlinger av personopplysninger. Videre er det revisors vurdering at selskapet i stor grad har vist til hvilket rettslig grunnlag det har for sine behandlinger av personopplysninger.

8.2 Protokoll over behandlingsaktiviteter

Har selskapet protokoll over behandlingsaktiviteter i samsvar med krav i personvernforordningen?

8.2.1 Revisjonskriterier

Alle virksomheter som behandler personopplysninger skal føre en protokoll over behandlingsaktiviteter som utføres under deres ansvar. Det er den behandlingsansvarlige som har ansvaret for å føre protokollen. Hvem som skal føre protokoll og innholdet i protokollen er regulert i artikkel 30 nr. 1 i personvernforordningen. Her står det:

Hver behandlingsansvarlig og, dersom det er relevant, den behandlingsansvarliges representant skal føre en protokoll over behandlingsaktiviteter som utføres under deres ansvar. Nevnte protokoll skal inneholde følgende informasjon:

- a) navnet på og kontaktopplysningene til den behandlingsansvarlige og, dersom det er relevant, den felles behandlingsansvarlige, den behandlingsansvarliges representant og personvernombudet,*
  - b) formålene med behandlingen,*
  - c) en beskrivelse av kategoriene av registrerte og kategoriene av personopplysninger,*
  - d) kategoriene av mottakere som personopplysningene er blitt eller vil bli utlevert til, herunder mottakere i tredjestater eller internasjonale organisasjoner,*
  - e) dersom det er relevant, overføringer av personopplysninger til en tredjestat eller en internasjonal organisasjon, herunder identifikasjon av nevnte tredjestat eller internasjonal organisasjon og, ved overføringer nevnt i artikkel 49 nr. 1 annet ledd, dokumentasjon på nødvendige garantier,*
  - f) dersom det er mulig, de planlagte tidsfristene for sletting av de forskjellige kategoriene av opplysninger,*
  - g) dersom det er mulig, en generell beskrivelse av de tekniske og organisatoriske sikkerhetstiltakene nevnt i artikkel 32 nr. 1*
- (...)*

Foretak og organisasjoner med færre enn 250 ansatte har unntak fra kravet om å føre protokoll for visse behandlingsaktiviteter. Det fremgår av Datatilsynets veileder *Protokoll over behandlingsaktiviteter* at dette unntaket er snevert og at det derfor vil svært sjeldent gjelde som et absolutt unntak fra hele bestemmelsen. Det vil i større grad fungere som et unntak fra en del av artikkel 30, for å lette protokollføringsbyrden til virksomheter med færre enn 250 ansatte.

Dette er regulert i artikkel 30 nr. 5 i personvernforordningen. Her står det:

Forpliktelsene nevnt i nr. 1 og 2 gjelder ikke et foretak eller en organisasjon med færre enn 250 ansatte, med mindre behandlingen det/den utfører, sannsynligvis vil medføre en risiko for de registrertes rettigheter og friheter, behandlingen ikke skjer leilighetsvis eller omfatter særlige kategorier av opplysninger som nevnt i artikkel 9 nr. 1 eller personopplysninger om straffedommer og lovovertrедelser nevnt i artikkel 10.

Kravet om å føre protokoll over behandlingsaktiviteter gjelder likevel dersom selskapet ikke kommer inn under noen av de tre oppgitte unntakene. Et av unntakene er at behandlingen ikke skal skje leilighetsvis. Her skal det imidlertid mye til å falle inn under dette unntaket. Det danske Datatilsynet angir som eksempel på hvor strengt dette skal tolkes; dersom en mindre medlemsforening skal kreve inn kontingent fra sine medlemmer kvartalsvis, vil oppbevaringen av personopplysningene i den samlede tidsperiode gjøre at foreningen ikke er omfattet av unntaket om leilighetsvis behandling av personopplysninger. Datatilsynet oppgir at det i praksis og nesten uten unntak, skal alle virksomheter føre protokoller over sine behandlingsaktiviteter. Revisor har videre kontaktet Datatilsynet med spørsmål om et bompengeselskap med tre ansatte og som behandler personopplysninger daglig knyttet til innkreving av bompenger for Nord-Norge vil falle inn under unntaksbestemmelsen i artikkel 30 nr. 5. Svaret vi mottok var at så lenge behandlingsaktiviteten ikke skjer leilighetsvis, er det krav om at selskapet har en protokoll over behandlingsaktiviteter.

Ifølge Datatilsynet skal i praksis og nesten uten unntak, alle virksomheter føre protokoller over sine behandlingsaktiviteter. Datatilsynet viser også til at alle virksomheter i alle tilfeller vil ha nytte av

å kartlegge sine behandlinger av personopplysninger, som del av sin internkontrollplikt og dokumentasjon av denne³².

Utlede revisjonskriterier:

- Selskapet skal føre protokoll over behandlingsaktiviteter
- Selskapets protokoll over behandlingsaktiviteter skal inneholde informasjon i samsvar med artikkel 30 nr. 1 bokstav a-g i personvernforordningen

8.2.2 Fakta

Den behandlingsansvarlige skal føre protokoll for behandlingsaktiviteter som utføres under deres ansvar. Den vil blant annet danne grunnlag for utformingen av konsernets personvernerklæring og innholdet i databehandleravtalene. Protokoll over behandlingsaktiviteter for den behandlingsansvarlige har et mer overordnet fokus, da den i motsetning til kravet til protokoll for behandlingsaktiviteter for databehandler stiller krav til å oppgi formål med behandlingen, kategorier av registrerte, av personopplysninger og av mottakere av personopplysninger samt tidsfrister for sletting av de forskjellige kategorier av opplysninger. Den behandlingsansvarlige har det overordnede ansvar for å overholde personvernprinsippene og regelverket. En behandlingsansvarlig kan ikke frasi seg ansvaret for å etterleve regelverket fordi selve behandlingen av personopplysninger skjer hos en annen virksomhet.

Revisor har spurt selskapet om de fører protokoll over behandlingsaktiviteter som utføres under selskapets ansvar. Selskapet svarer at siden drift av kundesenter gjøres av eksterne er deres vurdering at de faller inn under unntaket i artikkel 30 nr. 5. De viser til at de er en virksomhet med færre enn 250 ansatte som oppfyller visse vilkår.

BPS Nord AS opplyser til revisor at siden de får tilført nye oppgaver og roller fremover og ønsker tilganger til deler av nye kjerneløsninger ønsker selskapet dokumentasjon som viser at de ivaretar rettighetene til den registrerte. Selskapet fører derfor likevel protokoll over behandlingsaktiviteter som utføres under den behandlingsansvarliges ansvar og viser til personvernforordningen artikkel 30. Tilsvarende forpliktelser har selskapet lagt til grunn påhviler databehandlere og viser til artikkel 30 nr. 2 i personvernforordningen.

Revisor har mottatt to behandlingsprotokoller fra BPS Nord AS, versjon 1 og versjon 1,1. Den første mottok vi i forbindelse med selskapets besvarelse i april 2019 på revisors spørsmål, denne versjonen er ikke datert. Versjon 1,1 er datert kvalitetssikret 7. februar 2020. Begge versjonene er titulert Behandlingsprotokoll BPS Nord AS morsselskap. I den siste versjonen er det blant annet føyd til flere kategorier av registrerte med tilhørende informasjon. Det er også kommet mer utfyllende informasjon knyttet til kategorien kunde for det som omhandler saksbehandling og kundesenter. Det fremgår hvem som har utarbeidet behandlingsprotokollen med initialene til vedkommende. Tabell 5 nedenfor gir en oversikt over personforordningens krav om hva det skal informeres om i protokollen og om dette er informert om i selskapets behandlingsprotokoll vi har fått tilsendt.

³² Fra Datatilsynets nettside under virksomhetens plikter og protokoll over behandlingsaktiviteter, publisert 23.04.2018. Sist endret 19.06.2018.

Tabell 5 Oversikt over hva det er informert om i BPS Nord sin behandlingsprotokoll, sett opp mot krav i personvernforordningen.

Hva skal det informeres om i protokollen?	Er dette omtalt i selskapets behandlingsprotokoll?	Kravet står i artikkel 30 nr.1 ³³
Navn og kontaktopplysninger til: <ul style="list-style-type: none"> • Behandlingsansvarlige • Felles behandlingsansvarlige • Behandlingsansvarliges representant • Personvernombudet 	Det går indirekte fram at behandlingsansvarlig er BPS Nord morselskap. Her er det oppgitt kontaktopplysning, men ikke navn. Det er <u>ikke</u> oppgitt navn og kontaktopplysning til felles behandlingsansvarlig, behandlingsansvarliges representant eller personvernombud.	bokstav a
Formålene med behandlingen	Formål er oppgitt. I den første versjonen var ikke alle formålene like klart definert. I den siste versjonen er det føyd til flere kategorier av registrerte, noe som har gjort tilhørende formål tydeligere. Dette gjelder for kategoriene som omhandler kunder. I den nye versjonen er det mer overensstemmelse mellom formålene i protokollen og de formål som er angitt i selskapets personvernerklæring.	bokstav b
Beskrivelse av kategorier av: <ul style="list-style-type: none"> • Registrerte • Personopplysninger 	Både kategorier av registrerte og personopplysninger (angitt som opplysning) er angitt.	bokstav c
Informasjon om kategoriene av mottakere som personopplysninger vil bli utlevert til, inkludert mottakere i tredjestater eller internasjonale organisasjoner	Kategoriene av mottakere er angitt. Det er <u>ikke</u> oppgitt mottakere i tredjestater eller internasjonale organisasjoner.	bokstav d
Ved overføringer av personopplysninger til en tredjestat eller internasjonal organisasjon skal det gis informasjon om: <ul style="list-style-type: none"> • Identifikasjon til nevnte tredjestat eller internasjonale organisasjon • Dokumentasjon på nødvendige garantier ved overføringer nevnt i artikkel 49 nr. 1 annet ledd (dersom det er relevant)	Det er ikke oppgitt slike overføringer i den første versjonen. I den siste versjonen vi har mottatt er det oppgitt ett land og tredjepartsland til en databehandler selskapet benytter. Det er imidlertid ikke opplyst om dette under kolonnen utlevering (mottaker)	bokstav e
Planlagte tidsfrister for sletting av de forskjellige kategoriene av opplysninger (Dersom det er mulig)	Angitt for 8 av 9 av kategoriene av registrerte i den siste versjonen.	bokstav f
Gi en generell beskrivelse av de tekniske og organisatoriske sikkerhetstiltakene nevnt i artikkel 32 nr. 1 (Dersom det er mulig)	Angitt.	bokstav g

På bakgrunn av at det i den første behandlingsprotokollen revisor mottok ikke var oppgitt at BPS Nord AS overførte personopplysninger til tredjeland, dvs. et land utenfor EU/EØS, spurte vi selskapet om dette var tilfelle. I sitt svar av februar 2020 svarer selskapet bekreftende på at de overfører slike opplysninger til tredjeland. Selskapet opplyser at leverandøren Q-Free vant anbudet for bompengeselskapene om manuell bilbehandling på biler som ikke har avtale, eller hvor AutoPASS brikke ikke blir detektert. Som en del av dette anbudet var et selskap som opererer ut fra

³³ Her henvises det til personvernforordningen.

Filipinene en del av tilbudet. Selskapet henviser til tekst i den oppdaterte personvernerklæringen som lyder som følger:

“Bompengeselskapet har inngått avtale med Q-free Norge AS om manuell identifisering av registreringsnummer (bildebehandling). Q-free Norge AS benytter underleverandør som utfører identifiseringen fra Filipinene.”

Begrunnelse for at tidligere leverandør ikke var nevnt i den første versjonen av behandlingsprotokoll er ifølge selskapet sammensatt og gir følgende forklaring:

«Blant annet nevnes at selskapet har en samarbeidsavtale med Vegamot. Tidligere har Vegamot formelle rolle vært som databehandler og slik vi har forstått det var det inngått modellavtale med leverandøren utenfor EU på såkalte MIR tjenester (Manual Image Recognition). Frem til ny avtale ble signert, se blant annet punkt 9,3, var det en del uklarheter knyttet til selskapets og Vegamot sine formelle roller som henholdsvis behandlingsansvarlig og databehandler. Dette medførte at selskapet var usikre på om det skulle signeres på EUs standardklausuler direkte med leverandør, eller om det skulle gis fullmakt til databehandler om å signere på selskapets vegne. Leverandøren var likevel forpliktet til standardklausulene. Etter vår og Statens vegvesen sin vurdering har ikke dette ført til brudd på personopplysningsikkerheten og omtalte forhold er rettet opp ved inngåelse av ny leverandøravtale. [...]»

Selskapet opplyser at det har bedt Statens vegvesen å gjøre vurderinger av konsekvenser opp mot Storbritannias utmeldelse av EU.

8.2.3 Revisors vurderinger

På bakgrunn av regelverket vi har gjengitt ovenfor er det revisors oppfatning at BPS Nord AS som behandlingsansvarlig skal føre protokoll over sine behandlingsaktiviteter. Revisjonen kan ikke se at det at virksomheten kun har tre ansatte gir de unntak fra å føre protokoll da behandlingsaktiviteten ikke skjer leilighetsvis.

Revisjonen har mottatt to behandlingsprotokoller fra BPS Nord AS. Den første behandlingsprotokollen vi mottok bar preg av å ikke være gjennomarbeidet og at den var relativt nylig utarbeidet. På flere områder syntes den å være mangelfull og ufullstendig når den ble sammenlignet med den informasjonen som framkom i andre dokumenter vi hadde fått fremlagt, blant annet selskapets personvernerklæring og fremlagte avtaler med andre. Den andre behandlingsprotokollen vi har mottatt, versjon 1.1, gir inntrykk av å være mer fullstendig og mer gjennomarbeidet.

Revisors gjennomgang av BPS Nord AS sin behandlingsprotokoll viser at selskapets protokoll over behandlingsaktiviteter i stor grad, men ikke fullt ut inneholder informasjon i samsvar med artikkel 30 nr. 1 bokstav a-g i personvernforordningen. Etter revisors vurdering oppfyller ikke protokollen kravene i personvernforordningen når det gjelder:

- navn og kontaktopplysning til felles behandlingsansvarlig, behandlingsansvarliges representant eller personvernombud
- informasjon om mottakere i tredjestater eller internasjonale organisasjoner

Oppsummert er revisors vurdering at BPS Nord AS i stor grad, men ikke fullt ut, har protokoll over behandlingsaktiviteter i samsvar med krav i personvernforordningen. Det er revisors vurdering at selskapet har oppfylt kriteriet om at det skal føre protokoll over behandlingsaktiviteter. Videre er det revisors vurdering at selskapet i stor grad har oppfylt kriteriet om at selskapets protokoll over

behandlingsaktiviteter skal inneholde informasjon i samsvar med artikkel 30 nr. 1 bokstav a-g i personvernforordningen.

8.3 Informasjon

Informerer selskapet om det de skal til personene selskapet behandler personopplysningene til?

Her har vi sett på om Bompengeselskapet Nord AS informerer om det de skal til personene selskapet behandler personopplysninger til. Vi har her kun sett på behandlingene av personopplysninger som er knyttet opp mot selskapets innkreving av bompenger. Bompengeselskapet gir informasjon om sin behandling av personopplysninger gjennom sin personvernerklæring og sine avtaler som inngås med kundene. I dette prosjektet har vi kun sett på Bompengeselskapets personvernerklæring og ikke kundeavtalene.

8.3.1 Revisjonskriterier

Selskapet har plikt til å behandle personopplysninger på en åpen måte. Dette innebærer at selskapet må gi kort og forståelig informasjon om hvordan de behandler personopplysningene. I artikkel 12 nr. 1 i personvernforordningen fremgår det at slik informasjon skal gis skriftlig. I henhold til artikkel 12 nr. 1 står det: «Den behandlingsansvarlige skal treffe egnede tiltak for å framlegge for den registrerte informasjonen nevnt i artikkel 13 og 14 og all kommunikasjon i henhold til artikkel 15-22 og 34 om behandlingen på en kortfattet, åpen, forståelig og lett tilgjengelig måte og på et klart og enkelt språk, især når det gjelder informasjon som spesifikt er rettet mot et barn. Informasjonen skal gis skriftlig eller på en annen måte, herunder elektronisk dersom det er hensiktsmessig».

Artikkel 13 nr. 1 og 2 og artikkel 14 nr. 1 og 2 stiller krav til hva selskapet skal informere om. Artikkel 13 omhandler krav til hvilken informasjon som skal gis ved innsamling av personopplysninger fra den registrerte, mens artikkel 14 omhandler krav til hvilken informasjon som skal gis dersom personopplysninger ikke er blitt samlet inn fra den registrerte. Artikkel 13 og 14 er gjengitt i henholdsvis vedlegg 2 og 3. Datatilsynet har laget en oversikt over hva selskapet skal informere om i veilederen *Informasjon og åpenhet*³⁴. Her går det fram at virksomheten blant annet skal informere om:

- Virksomheten
- Behandlingen
- Forholdet til andre virksomheter
- Den enkeltes rettigheter
- Automatiserte individuelle avgjørelser
- Nye formål
- Konsekvenser
- Endringer

Revisor har ikke sett på alle kravene som ligger i artikkel 13 og artikkel 14 i personvernforordningen som gjelder informasjon, men valgt ut de kriteriene vi har ansett som mest relevant.

---

³⁴ Veilederen finnes på Datatilsynets nettside: <https://www.datatilsynet.no/rettigheter-og-plikter/virksomhetenes-plikter/gi-informasjon/informasjon-og-apenhet/?print=true> og var sist endret 04.06.2018.

Utlede revisjonskriterier:

- Selskapet skal i utgangspunktet gi skriftlig informasjon til den berørte om:
  - Virksomheten
  - Behandlingen
  - Forholdet til andre virksomheter
  - Den enkeltes rettigheter
  - Automatiserte individuelle avgjørelser

8.3.2 Fakta

BPS Nord AS svarer på spørsmål om selskapet har gitt en kort og forståelig informasjon om hvordan selskapet behandler personopplysninger at det gjøres blant annet elektronisk, sist ved inngåelse av samarbeidsavtale med Vegamot³⁵ og oppdatering av prosjektets hjemmeside i tilknytning til dette (november/desember 2017). Selskapet viser til datterselskapenes nettsider hvor BPS Nord AS sin personvernerklæring er lagt ut. Revisor kan ikke se at BPS Nord AS sin personvernerklæring er lagt ut på selskapets hjemmeside.

Som omtalt under punkt 8.1.2 har revisor mottatt to versjoner av selskapets personvernerklæring, ett som gjaldt pr april 2019 og ett som selskapet i brev 20. februar 2020 opplyser er oppdatert. Det er imidlertid ikke opplyst når den siste versjonen av personvernerklæringen ble oppdatert. Nedenfor har vi tatt utgangspunkt i den første versjonen av personvernerklæringen vi mottok. Vi gjør oppmerksom på der det er gjort endringer av betydning i den nye versjonen.

Informasjon om virksomheten

Det skal informeres om identiteten og kontaktopplysningene til den behandlingsansvarlige, jf. artikkel 13 nr. 1 bokstav a og artikkel 14 nr. 1 bokstav a. I selskapets personvernerklæring angis navn og tittel på den som er behandlingsansvarlige³⁶ i selskapet. Telefon og post- og e-postadresse er også oppgitt i erklæringen. I den oppdaterte versjonen er navnet på den behandlingsansvarlige tatt bort, men øvrig informasjon er den samme.

I BPS Nord AS sin personvernerklæring opplyses det om at selskapet samarbeider om drift av bompengeselskapene med Vegamot AS, dette er det også opplyst om i den nye versjonen. I den første versjonen er Vegamot beskrevet som behandlingsansvarlig med opplysninger om identiteten og kontaktopplysningene til den behandlingsansvarlige her. I den nye versjonen er Vegamot omtalt som databehandler og det oppgis ikke noen kontaktopplysninger.

BPS Nord AS har avtale om felles behandlingsansvar og utveksling av personopplysninger med Statens vegvesen. Det er ikke informert om dette i personvernerklæringen. Det er heller ikke informert om identiteten eller kontaktopplysningene til behandlingsansvarlig i Statens vegvesen. BPS Nord AS opplyser til revisor at kunder som oppretter et kundeforhold hos selskapet må registrere seg. I registreringsprosessen må kundene godkjenne vilkår som er på www.AutoPass.no.

³⁵ BPS Nord AS og Vegamot AS samarbeider om driften av bompengeanleggene, noe som også innebærer behandling av personopplysninger. I den forbindelse er det inngått databehandleravtale mellom selskapene, med Vegamot AS som databehandler, jf punkt 3 i selskapets personvernerklæring. Se også punkt 8.4.2 for nærmere omtale av Vegamot AS.

³⁶ Konsernet har gjennomgående daglig ledelse, slik at administrerende direktør i morselskapet også har samme stilling i datterselskapene.

Systemet AutoPASS er det norske systemet for innkreving av bompenger og eies av Statens vegvesen. Selskapet opplyser videre at hensikten med personvernerklæringen er blant annet at den skal være så enkel og oversiktlig som mulig for sluttkunde å forholde seg til, med så få kontaktpunkter som mulig. Ifølge BPS Nord AS går det fram av personvernerklæringen til Statens Vegvesen, at hovedoppgavene er fordelt mellom Statens vegvesen og bompengeselskapene. I og med at felles behandlingsansvar klart fremkommer av avtalen som kundene må inngå via AutoPASS, har de fleste bompengeselskapene ikke tatt dette med i sin egen personvernerklæring, da dette allerede er presisert av Statens vegvesen. For at det skal være så oversiktlig som mulig har man derfor også valgt å ikke gjengi alle opplysninger som allerede er presisert i personvernerklæringen til AutoPASS i Bompengeselskap Nord AS sin egen personvernerklæring. Selskapet mener dette er ryddig og oversiktlig ovenfor sine kunder/brukere og har vektlagt dette i sin oppbygging av personvernerklæringen. Ifølge BPS Nord AS opplyser ikke Statens vegvesen kontaktinformasjon i sin personvernerklæring på AutoPASS.no. Selskapet forholder seg til kontaktpersoner i databehandleravtalen ved varsling av avvik.

Kontaktopplysningene til personvernombudet skal oppgis dersom det er relevant, jf. artikkel 13 nr. 1 bokstav b og artikkel 14 nr. 1 bokstav b i personvernforordningen. BPS Nord AS har ikke informert om kontaktopplysningene til personvernombudet i den første personvernerklæringen vi mottok. I brev av 21. februar 2020 opplyser selskapet at det har et personvernombud definert som en rolle og er besatt av personen som arbeider som Controller. Selskapet opplyser at i forbindelse med tilpasning til lover, regler og forskrifter tilknyttet GDPR ble det besluttet å legge dette som en rolle, slik at denne rollen kunne være uavhengig av person. I den sammenheng opprettet selskapet egen e-post for henvendelser relatert til personvern. Ifølge selskapet ligger kontaktopplysningene til personvernombudet i den oppdaterte personvernerklæringen. Revisor ser at det er oppgitt en egen e-post for henvendelser relatert til personvern, men kan ikke se at det er opplyst om at selskapet har et personvernombud i den oppdaterte personvernerklæringen. Flere av de fem regionale bompengeselskapene oppgir at de har personvernombud på sine nettsider.

Informasjon om behandlingen

Det er krav om at det skal informeres om hvilke formål hver av de ulike personopplysningene behandles for, samt hvilket behandlingsgrunnlag de ulike behandlingene av personopplysninger har. Dette er hjemlet i personvernforordningens artikkel 13 nr. 1 bokstav c og artikkel 14 nr. 1 bokstav c.

I selskapets personvernerklæring er det et eget punkt, punkt 4 *Hvilken informasjon som registreres*, hvor det gjøres rede for hvilke personopplysninger som samles inn til angitte formål. Det er angitt åtte ulike formål. Selskapet opplyser at de samler inn personopplysninger til følgende angitte formål:

1. For å kunne kreve inn bompenger
2. For å kunne prise passeringer riktig
3. For å administrere rett til fritak for betaling
4. For å sende faktura
5. For å kunne foreta en effektiv innkreving
6. Besvare henvendelser om kommer inn til oss
7. Informasjon til eksisterende kunder
8. For å utarbeide statistikk

Det er også vist til det rettslige grunnlaget for syv av disse i personvernerklæringen. Se også punkt 8.1.2 hvor dette er nærmere omtalt.

Når det gjelder formålet *Besvare henvendelser som kommer inn til oss* opplyses det at telefonsamtaler logges i selskapets telefonsystem og at denne loggen er nødvendig for administrasjon og drift av systemet, samt at den benyttes som grunnlag for statistikk på aggregert nivå. Her kan det se ut til at det er opplyst om to formål under det angitte formålet.

Der behandlingen er basert på artikkel 6 nr. 1 bokstav f³⁷ i personvernforordningen skal det informeres om hvilke legitime interesser behandlingen er nødvendig for. Der behandlingsgrunnlaget er en interesseavveining, skal virksomheten også kunne fremlegge informasjon om interesseavveiningen ved forespørsel, og dette bør kommuniseres til den enkelte³⁸. I selskapets personvernerklæring er det oppgitt to formål der behandlingsgrunnlaget er oppgitt å være en såkalt interesseavveining, altså artikkel 6 nr. 1 bokstav f. Formålene er oppgitt å være *Besvare henvendelser som kommer inn til oss* og *Informasjon til eksisterende kunder*. Når det gjelder formålet *Besvare henvendelser som kommer inn til oss* opplyses det at telefonsamtaler logges i selskapets telefonsystem. Det argumenteres med at loggen er nødvendig for administrasjon og drift av systemet, samt at den benyttes som grunnlag for statistikk på aggregert nivå. Under samme formål står det at ansatte har oversikt over sine siste mottatte anrop i telefonsystemet og at slike opplysninger kan fremkomme av dokumenter den registrerte oversender eller annen korrespondanse i anledning saken. Videre informeres det om at behandlingen skjer for å bistå den som henvender seg til selskapet.

For formålet *Informasjon til eksisterende kunder* kan vi ikke se at det er informert om hvilke legitime interesser behandlingen er nødvendig for.

Det skal informeres om hvor lenge de ulike personopplysningene lagres, eller hvis det ikke er mulig å fastslå nøyaktig, hva som påvirker lagringstiden³⁹. Dette er hjemlet i personvernforordningen artikkel 13 nr. 2 bokstav a og artikkel 14 nr. 2 bokstav a.

I selskapets personvernerklæring er det et eget punkt kalt *Hvordan arkiveres og slettes personopplysningene?* Her informeres det om at passeringsopplysninger slettes etter faste kriterier avhengig av om passeringene er blitt betalt eller ikke. Passeringene overføres til Auto PASS sentralsystem og det informeres om hvilke kriterier passeringene slettes etter. Dette står også i den oppdaterte versjonen. I den gamle versjonen av personvernerklæringen opplyses det i hovedsak videre om at passeringsopplysninger og betalingsinformasjon oppbevares i henhold til bokføringsloven. Det er kun passeringsopplysninger på såkalte «sporfri» avtale fra bompengeselskapene som slettes så fort passeringsprisen er registrert. Det gjøres ikke noe nærmere rede for hva som står i bokføringsloven om lagring og sletting i personvernerklæringen. På dette punktet er det gjort en del endringer i den oppdaterte versjonen. Nå står følgende: *personopplysninger som er innhentet lagres så lenge de behandlingsansvarlige har behov for dem for å kreve inn bompenger og behandle klager, forvalte IKT-systemet og utarbeide aggregert statistikk for bompenger (statistikk uten personopplysninger). Personopplysninger som er bokføringspliktige lagres i henhold til bokføringsloven § 13. Fakturaer anses som primærdokumentasjon og skal oppbevares i fem år etter regnskapsårets slutt.*

Det skal informeres om hvilke kategorier av personopplysninger virksomheten behandler. Dette gjelder kun i de tilfeller der personopplysningene ikke blir innhentet fra den enkelte. Dette er hjemlet i artikkel 14 nr. 1 bokstav d i personvernforordningen. Det går fram av punkt 4 i selskapets personvernerklæring hvilke typer personopplysninger virksomheten behandler.

³⁷ Dette er en såkalt «interesseavveining».

³⁸ Datatilsynets veileder *Informasjon og åpenhet*, publisert 01.06.2018.

³⁹ Datatilsynets veileder *Informasjon og åpenhet*, publisert 01.06.2018.

Det skal informeres om fra hvilken kilde personopplysningene stammer fra. Dersom det er relevant skal det også informeres om personopplysningene stammer fra offentlig tilgjengelige kilder. Dette gjelder også kun i de tilfeller der personopplysningene ikke blir innhentet fra den enkelte. Dette er hjemlet i artikkel 14 nr. 2 bokstav f i personvernforordningen. Selskapet har informert om fra hvilke kilder de ulike personopplysningene kommer fra i punkt 4 i sin personvernerklæring.

Informasjon om forholdet til andre virksomheter

Den behandlingsansvarlige skal informere om navn på hver enkelt mottaker eller angivelse av kategorier av mottakere av de ulike personopplysningen. Mottaker er enhver som mottar personopplysninger, for eksempel en ny behandlingsansvarlig eller en databehandler. Offentlig myndigheter regnes ikke som mottaker når de utøver tilsynsvirksomhet med hjemmel i lov⁴⁰. Dette er hjemlet i artikkel 13 nr. 1 bokstav e og artikkel 14 nr. 1 bokstav e i personvernforordningen.

Det går fram av Datatilsynets veileder *Åpenhet og informasjon* at hvorvidt virksomheten skal navngi hver enkelt mottaker, eller bare henvise til kategorier av mottakere må tolkes i lys av prinsippene om rettferdighet og åpenhet. Ifølge Datatilsynet skal virksomheten velge det alternativet som er mest meningsfylt for den enkelte i den konkrete situasjonen. Dette vil som regel innebære at mottakerne navngis. Dersom virksomheten velger å ikke navngi mottakerne må kategoriene være klart formulerte, særlig med tanke på hva slags aktiviteter virksomhetene utfører, hvilke sektorer de tilhører og hvor de geografisk befinner seg⁴¹.

I selskapets personvernerklæring er det et eget punkt (5) som omhandler personopplysninger som utleveres til tredjepart. Selskapet har ikke navngitt hver enkelt mottaker av personopplysninger her. Det informeres om at selskapet benytter underleverandører og samarbeidspartnere i arbeidet med å kreve inn bompenger, oppfylle avtalevilkår, og å tilby nettsider og selvbetjeningsløsninger. I forbindelse med dette arbeidet vil underleverandører og samarbeidspartnere kunne behandle personopplysninger på vegne av Bompengeselskapene. Selskapet opplyser at de inngår databehandleravtaler med alle sine underleverandører og samarbeidspartnere for å sikre at personopplysningene ikke benyttes til andre formål enn det som er beskrevet i personvernerklæringen. Det opplyses også om at selskapet i noen tilfeller er lovpålagt å utlevere personopplysninger til for eksempel politi eller skattemyndigheter. I den oppdaterte versjonen av personvernerklæringen er det nå føyd til følgende: *«I tilfeller hvor leverandører eller underleverandører er lokalisert utenfor EU/EØS (tredjeparter), vil dine persondata fremdeles være beskyttet gjennom databehandleravtaler som inneholder standardbestemmelsene om datasikring som er godkjent av Europakommisjonen. Selskapene vil kunne behandle dine personopplysninger på vegne av Bompengeselskapene. Bompengeselskapet har inngått avtale med Q-free Norge AS om manuell identifisering av registreringsnummer (bildebehandling). Q-free Norge AS benytter underleverandør som utfører identifiseringen fra Filipinene.»*

Den behandlingsansvarlige skal informere om de ulike opplysningene skal overføres til en mottaker i et tredjeland⁴² eller en internasjonal organisasjon⁴³. Dette er hjemlet i artikkel 13 nr. 1 bokstav f og artikkel 14 nr. 1 bokstav f i personvernforordningen. Det var ikke opplyst i selskapets personvernerklæring om at selskapet overfører personopplysninger til et tredjeland eller en

⁴⁰ Datatilsynets veileder *Informasjon og åpenhet*, publisert 01.06.2018.

⁴¹ Datatilsynets veileder *Informasjon og åpenhet*, publisert 01.06.2018.

⁴² Tredjeland betyr et land utenfor EU/EØS.

⁴³ En internasjonal organisasjon vil si en organisasjon som er underlagt folkeretten, eller et organ opprettet etter avtale mellom to eller flere stater.

internasjonal organisasjon. Dette er endret i den oppdaterte versjonen og vi viser til det som fremkommer i avsnittet over.

Informasjon om den enkeltes rettigheter

Den behandlingsansvarlige skal informere om den enkeltes rett til innsyn, retting, sletting, begrensning, dataportabilitet og å protestere⁴⁴. Dette er hjemlet i artikkel 13 nr. 2 bokstav b og artikkel 14 nr. 2 bokstav c i personvernforordningen. Med dataportabilitet menes muligheten til å flytte data (innhold) mellom forskjellige systemer og tjenester. Med retten til dataportabilitet kan du få utlevert personopplysninger om deg og gjenbruke disse som du vil på tvers av ulike systemer og tjenester⁴⁵.

Ifølge Datatilsynet⁴⁶ skal informasjon om den enkeltes ulike rettigheter være tilpasset til den aktuelle behandlingen av personopplysninger. Det er ikke nok å ramse opp alle rettighetene generelt, men virksomheten må si noe om hvilke rettigheter og begrensninger som gjelder i den konkrete situasjonen. Virksomheten må også ha informasjon om hvordan den enkelte kan utøve sine rettigheter.

BPS Nord AS har et eget punkt (8) i personvernerklæringen som omhandler kundenes rettigheter. Her informeres det om at du som registrert kunde har rett til innsyn i hvilke opplysninger selskapet har lagret om deg. Det informeres også om at du som registrert kunde har rett til å kreve uriktige opplysninger slettet, rettet eller supplert. Videre informeres det om at du som registrert kunde har rett til å be om å få personopplysninger utlevert eller slettet. Sletting av opplysninger forutsetter imidlertid at personopplysningene ikke lenger er nødvendige for formålet, samt at slettingen ikke kommer i konflikt med annet lovverk.

Den behandlingsansvarlige skal informere om retten til å klage til Datatilsynet. Dette er hjemlet i artikkel 13 nr. 2 bokstav d og artikkel 14 nr. 2 bokstav e i personvernforordningen. I selskapets personvernerklæring opplyses det om at du har rett til å sende inn en klage til Datatilsynet dersom du er uenig i måten selskapet behandler personopplysningene på.

Informasjon om automatiserte individuelle avgjørelser

Den behandlingsansvarlige skal informere om automatiserte individuelle avgjørelser finner sted. Det skal også gis informasjon om logikken i dataprogrammet, samt betydningen og de forventede konsekvensene av avgjørelsen. Dette er hjemlet i artikkel 13 nr. 2 bokstav f og artikkel 14 nr. 2 bokstav g i personvernforordningen. BPS Nord AS viser til at informasjon angående automatiserte individuelle avgjørelser er spesifisert i personvernerklæringen til AutoPASS og er således dekket inn gjennom den personvernerklæringen.

8.3.3 Revisors vurderinger

Revisor har vurdert om BPS Nord AS informerer om det de skal til personene selskapet behandler personopplysninger til. I vår gjennomgang har vi kun sett på behandlingene av personopplysninger som er knyttet opp mot selskapets innkreving av bompenger og har kun sett på BPS Nord AS sin personvernerklæring og ikke kundeavtalene.

⁴⁴ Datatilsynets veileder *Informasjon og åpenhet*, publisert 01.06.2018.

⁴⁵ Fra Datatilsynets nettside om *Den registrertes rettigheter*.

⁴⁶ Datatilsynets veileder *Informasjon og åpenhet*, publisert 01.06.2018.

I vår gjennomgang har vi vurdert om BPS Nord AS har gitt skriftlig informasjon til den berørte om

- Virksomheten
- Behandlingen
- Forholdet til andre virksomheter
- Den enkeltes rettigheter
- Automatiserte individuelle avgjørelser

Det er revisors vurdering at BPS Nord AS i stor grad oppfyller kravet om å gi **informasjon om virksomheten** til personene det behandler personopplysningene til. Revisor anser ikke kravet som fullt ut oppfylt da det ikke kommer fram av selskapets personvernerklæring at det har et personvernombud som kan kontaktes. Det er heller ikke opplyst i personvernerklæringen at BPS Nord AS har et felles behandlingsansvar for personopplysninger med Statens vegvesen i sentrale systemer i bompengesektoren. Videre er det ikke informert om identiteten eller kontaktopplysningene til behandlingsansvarlig i Statens vegvesen. Revisor har merket seg BPS Nord AS sin begrunnelse for hvorfor de ikke har tatt med opplysningene om Statens vegvesen i sin personvernerklæring. Slik vi forstår BPS Nord AS mener personer som er kunder vil få disse opplysningene gjennom registrering hos AutoPass. Slik revisor ser det vil imidlertid de som ikke er kunder få tilgang på disse opplysningene og dermed ikke få informasjon som de har krav på.

Det er revisors vurdering at BPS Nord AS i stor grad oppfyller kravet om å gi **informasjon om behandlingen** til personer de behandler personopplysningene til. Revisor anser ikke kravet som fullt ut oppfylt på grunn av enkelte mangler. Det mangler blant annet henvisning til det rettslige grunnlaget for ett av de åtte formålene. Videre er det ikke informert om hvilke legitime interesser behandlingen for formålet *Informasjon til eksisterende kunder* er nødvendig for, samt at ett av formålene *Besvare henvendelser som kommer inn til oss* framstår som to formål.

Det er revisors vurdering at BPS Nord AS fullt ut oppfyller kravet om å gi **informasjon om forholdet til andre virksomheter** til personene det behandler personopplysningene til. Revisor presiserer at vi her har lagt til grunn den sist oppdaterte versjonen av selskapets personvernerklæring. Ut fra det som kommer fram i personvernerklæringen opplyses det om både kategorier av mottakere av de ulike personopplysningene, samt informasjon om opplysninger overføres til en mottaker i et tredjeland.

Det er revisors vurdering at BPS Nord AS fullt ut oppfyller kravet om å gi **informasjon om den enkeltes rettigheter** til personene det behandler personopplysningene til. Ut fra det revisor kan se blir det informert om den enkeltes rett til innsyn, retting, sletting, begrensning, dataportabilitet og å protestere i selskapets personvernerklæring. Det informeres også om retten til å klage til Datatilsynet.

Det er revisors vurdering at BPS Nord AS ikke oppfyller kravet om å gi **informasjon om automatiserte avgjørelser** til personene det behandler personopplysningene til. Revisor har merket seg at selskapet har opplyst at informasjon angående automatiserte individuelle avgjørelser er spesifisert i personvernerklæringen til AutoPASS og er således dekket inn gjennom den personvernerklæringen. Slik revisor forstår det vil det kun være kunder med AutoPass avtale som får denne informasjonen. Etter revisors vurdering er dette ikke godt nok for å oppfylle kravet om å gi informasjon om automatiserte avgjørelser til personene det behandler personopplysningene til.

Oppsummert er det revisors vurdering at BPS Nord AS i stor grad informerer om det de skal til personene selskapet behandler personopplysningene til.

8.4 Databehandleravtaler

Har selskapet databehandleravtaler i samsvar med krav i personvernforordningen?

I det følgende er våre redegjørelser av om BPS Nord AS har databehandleravtaler i samsvar med krav i personvernforordningen. BPS Nord AS har inngått avtale med Statens vegvesen om felles behandlingsansvar for enkelte systemer. Selskapet har i tillegg behandlingsansvar alene for andre systemer. I denne forvaltningsrevisjonen har vi sett på de databehandleravtaler hvor BPS Nord AS har behandlingsansvar alene og ikke sammen med andre. Vi har undersøkt om disse databehandleravtalene inneholder et utvalg av de momenter som kreves i artikkel 28 nr. 3 i personvernforordningen.

8.4.1 Revisjonskriterier

Forholdet mellom selskapet som behandlingsansvarlig⁴⁷ og databehandleren⁴⁸ skal være regulert i en databehandleravtale, jf. artikkel 28 nr. 3 første ledd første punktum. Avtalen skal sikre at personopplysningene blir behandlet i samsvar med regelverket og setter en klar ramme for hvordan databehandleren kan behandle opplysninger⁴⁹.

I artikkel 28 nr. 3 i personvernforordningen er det flere krav til innholdet i en databehandleravtale. Avtalen må blant annet beskrive selve behandlingen, den behandlingsansvarliges plikter og rettigheter. Se vedlegg 4 for den fullstendige lovteksten.

I Datatilsynets veileder *Behandlingsansvar og databehandler* står følgende om bruk av standardavtale fra databehandler:

«Mange databehandlere tilbyr spesifikke tjenester som innebærer behandling av personopplysninger og har derfor «standard databehandleravtaler». Ved bruk av slike standardavtaler kan man kanskje få inntrykk av at det er databehandleren som bestemmer fordi avtalen inneholder vilkår for hvordan databehandleren behandler personopplysninger. Ansvar for at vilkårene etterlever personvernregelverket ligger likevel hos den behandlingsansvarlige. Den behandlingsansvarlige har derfor ansvar for å undersøke at standardavtalen etterlever regelverket.»

---

⁴⁷ Den behandlingsansvarlige er den som bestemmer formålet med behandlingen av personopplysninger og hvilke hjelpemidler som skal brukes. Behandlingsansvarlig har ansvaret for at opplysninger behandles i tråd med personopplysningslovens krav, jf. Datatilsynets veileder *Hvordan lage en databehandleravtale*. Den behandlingsansvarlige er overordnet ansvarlig for å overholde personvernprinsippene og regelverket.

⁴⁸ En databehandler behandler personopplysninger på vegne av den behandlingsansvarlige.

⁴⁹ Datatilsynets veileder *Hvordan lage en databehandleravtale*, sist endret 24.10.2018.

Utlede revisjonskriterier:

- BPS Nord AS skal ha en databehandleravtale med virksomheter som behandler personopplysninger på vegne av BPS Nord AS, der BPS Nord AS er behandlingsansvarlig
- I databehandleravtalene BPS Nord AS har inngått, skal følgende være fastsatt i henhold til personvernforordningen:
  - Avtalens tema
  - Varigheten av behandlingen
  - Behandlingens art
  - Behandlingens formål
  - Typen av personopplysninger
  - Kategorier av registrerte
  - Pliktene og rettighetene til den behandlingsansvarlige
- Ved bruk av standardavtale skal behandlingsansvarlig undersøke at standardavtalen etterlever regelverket

8.4.2 Fakta

BPS Nord AS har inngått avtale datert 12. juli 2018 med Statens vegvesen om felles behandlingsansvar og utveksling av personopplysninger. Under avtalens punkt 1 om formål står det at «*Statens vegvesen og Bompengeselskapet⁵⁰ har begge et ansvar for at innkreving av bompenger kan finne sted. Statens vegvesen og bompengeselskapet samarbeider om innkreving av bompenger og de oppgaver dette medfører. Statens vegvesen forvalter de sentrale nasjonale systemene for bompengeneinnkreving. Bompengeselskapene forestår innkrevingen med bruk av de sentrale nasjonale bompengesystemene.*».

For en oversikt over felles behandlingsansvar og der BPS Nord AS alene har behandlingsansvar, se figur 7 under kapittel 8.

I punkt 3.2.1 i avtalen referert til over fremgår det hva som er å anse som de sentrale nasjonale systemene:

- CS Norge
- ACFC
- Motorvognregisteret (Autosys)
- Miljøregister
- «Min side»
- Vegkantutstyr
- Avtale om utenlands innkreving (EPC).

For disse sentrale nasjonale systemene fremgår det av avtalen at Statens vegvesen er avtalepart. Videre går det frem at Statens vegvesen og Bompengeselskapet er enig om at Statens vegvesen har ansvaret for å inngå databehandleravtaler med leverandørene av de sentrale nasjonale systemene. I avtalens punkt 3.2.2 står det at: «*På tross av at Statens vegvesen inngår databehandleravtale med leverandørene for systemene nevnt i pkt. 3.2.1, er Bompengeselskapet ansvarlig for den behandlingen av personopplysninger som bompengeselskapet foretar i kraft av å være behandlingsansvarlig.*»

⁵⁰ Med *Bompengeselskapet* menes her Bompengeselskap Nord AS.

BPS Nord AS opplyser at de er behandlingsansvarlig for kundesenter, faktura/regnskap og inkasso, slik det fremgår av figur 8 over. Selskapet har ikke eget kundesenter og dermed ikke tilganger til bompengesystemer (CS Norge operatør og utsteder)⁵¹. Selskapet opplyser videre at for å ivareta denne oppgaven er det inngått samarbeid med Vegamot for å kunne håndtere kundehenvendelser fra region Nord, samt bearbeiding av regnskapsdata for inntektsføring i regnskapssystemer. Vegamot AS er det regionale bompengeselskapet for Midt Norge. Samarbeidsavtalen mellom BPS Nord og Vegamot er godkjent av Samferdselsdepartementet. Videre er det, i samarbeid med Vegamot, gjort anskaffelse av ny leverandør på henholdsvis fakturadistribusjon og inkasso.

Revisor ba om å få tilsendt gjeldende databehandleravtaler i brev av 6. mars 2019 og mottok fire databehandleravtaler fra selskapet som vedlegg til brev av 3. april 2019. En av disse databehandleravtalene var mellom Troms Bompengeselskap AS og Systemdrift AS. Revisor forstår det derfor slik at BPS Nord AS per april 2019 har inngått tre databehandleravtale med selskap om kundesenter, faktura og regnskap. Mottatte databehandleravtaler samsvarer med opplysninger som er gitt i selskapets behandlingsprotokoll, versjon. I den oppdaterte behandlingsprotokollen, versjon 1,1, er det oppgitt flere nye selskap under kolonnen databehandler. En av grunnene til av det er oppgitt flere nye selskaper er at arbeidsoppgaver overføres løpende fra Statens vegvesen til bompengeselskapene. Revisor har kun sett på de tre databehandleravtalene vi fikk tilsendt av selskapet i brev av 3. april 2019. BPS Nord AS opplyser at det per mars 2020 har inngått fire databehandleravtaler der selskapet er behandlingsansvarlig alene. BPS Nord AS inngikk databehandleravtale med Fair Distribution AS 13. juni 2019, og er den avtalen revisor ikke har undersøkt. Databehandleravtaler hvor datterselskap er avtalepart er ikke undersøkt. Nedenfor gjør vi rede for våre funn etter å ha gått gjennom disse tre avtalene. De tre selskapene BPS Nord AS har oppgitt at de per april 2019 hadde inngått databehandleravtale med er: Økonomihuset Fauske, Power Office og Vegamot.

Generell informasjon om databehandleravtalen med Økonomihuset Fauske

Revisor har mottatt selskapets databehandleravtale med Økonomihuset Fauske som hadde to elektroniske signaturer datert 7. desember 2018 og 3. februar 2019. Revisor har i tillegg mottatt hele oppdragsavtalen som databehandleravtalen er en del av. Oppdragsavtalen er bygget opp rundt Regnskap Norge sitt bransjeavtalesett som inneholder følgende avtaler:

1. Oppdragsavtale for regnskapsoppdrag
2. Standard leveransevilkår for regnskapsoppdrag fastsatt av Regnskap Norge
3. Oppdragsspesifikasjon
4. Honorar og betalingsbetingelser
5. Databehandleravtale
6. Bruk av IT systemer
7. Endringsoversikt
8. Betalingsoppdrag

Det fremgår av avtalesettet hvem som er kunde og hvem som er leverandør (regnskapsforetak). Oppdragsavtalen er underskrevet 19. februar 2018. Dette avtalesettet er dermed en eldre utgave enn den databehandleravtalen vi har mottatt separat. BPS Nord AS mener at hele avtalesettet må sees på under ett siden Regnskap Norge sitt avtalesett er bygget opp rundt en samlet oppdragsavtale. BPS Nord AS opplyser at de som behandlingsansvarlig vurderte bransjestandarden som er brukt som dekkende.

---

⁵¹ BPS Nord AS opplyser at det i bompengavtalen punkt 16 står det at «innkrevingsutstyret skal til enhver tid være i samsvar med nærmere krav som fastsettes av Departementet». Departementet har delegert sin myndighet etter bompengavtalen til Statens vegvesen.

Generell informasjon om databehandleravtalen med PowerOffice

BPS Nord AS opplyser at de i forbindelse med konkurranse på regnskapstjenester ba om tilbud på skybaserte regnskapsløsninger som muliggjorde at kunde og regnskapskontor arbeidet i samme system. Slik revisjonen forstår det inngikk BPS Nord AS avtale med Økonomihuset Fauske for å få levert tjenester om skybasert regnskapsløsning. Økonomihuset Fauske engasjerte i den forbindelse PowerOffice som underleverandør og valgte ut og satte opp de tjenester som er nødvendig for å gjennomføre oppdraget. BPS Nord AS opplyser videre at siden systemet er satt opp for bruk i fellesskap har BPS Nord AS vurdert det slik at det har behov for en egen databehandleravtale med PowerOffice. Ifølge BPS Nord AS har Økonomihuset Fauske en partneravtale med PowerOffice og dialoger med hensyn til databehandleravtale har gått gjennom Økonomihuset Fauske. BPS Nord AS opplyser at det bruker PowerOffice som et skybasert system for regnskap, intern timeregistrering, reiseregninger og lønn. Revisjonen kan ikke se at det er opplyst om at PowerOffice er underleverandør til Økonomihuset Fauske i databehandleravtalen BPS Nord AS har inngått med Økonomihuset Fauske. Revisor ser at PowerOffice er oppgitt som leverandør i oppdragsavtalen til Økonomihuset Fauske som er datert 19. februar 2018. PowerOffice er imidlertid ikke oppgitt som leverandør i databehandleravtalen vi har mottatt separat og som revisor oppfatter er den nyeste versjonen av databehandleravtalen.

BPS Nord AS presiserer at det ikke skal oppbevares persondata fra slutt kunder i PowerOffice. BPS Nord AS fakturerer ikke slutt kunder fra regnskapssystemet og det lagres således ikke data på slutt kunde som kan kategoriseres som personsensitive her. Fakturaer som behandles er faktura fra enkelte bedrifter og Statens vegvesen. All kundebehandling og oppfølging gjøres via Statens vegvesen sine databaser (CS Norge) og ikke i PowerOffice. BPS Nord AS gjør også revisor oppmerksom på at heller ikke Økonomihuset Fauske har tilgang til data fra BPS Nord AS sine slutt kunder. Tilgang til PowerOffice klienten er satt opp med to-faktor pålogging for å ivareta datasikkerhet.

Revisor har gjort BPS Nord AS oppmerksom på at databehandleravtalen med Power Office ikke er signert eller datert. BPS Nord AS viser til at det er Økonomihuset Fauske som har hatt dialog med Power Office og henviser til Power Office sin nettside hvor databehandleravtalen finnes. Ifølge BPS Nord AS leveres ikke databehandleravtalen på annen måte og det inngås ikke andre avtaler. Selskapet viser til at det kommer frem i tjenestevilkårene og databehandleravtalen til PowerOffice, at bestillingen regnes av regnskapssystemet som inngåelse av avtale mellom partene. Slik selskapet forstår det vil derfor datoen for avtaleinngåelse mellom selskapet og Økonomihuset Fauske også være dato for inngåelse av avtale med PowerOffice. BPS Nord AS viser videre til at selve utformingen av tjenestevilkårene og databehandleravtalen er utformet på samme måte som for eksempel Google og Microsoft, med standardiserte databehandleravtaler som regnes som signert i det en kunde bestiller tilgang til deres systemer. Derfor vil databehandleravtaler ikke være signert i tradisjonell forstand, men implisitt igjennom bestillingen av produktet.

BPS Nord AS opplyser at det vurderer det slik at databehandleravtalen med PowerOffice er dekkende. I den fremlagte databehandleravtalen er det på flere punkt skissert at databehandleren kan tilby flere tjenester, men det går ikke fram hvilke tjenester BPS Nord AS har valgt. Revisor har spurt BPS Nord AS om det går fram i andre avtaler hvilke tjenester selskapet har valgt. BPS Nord AS viser til at det går fram av avtalen med Økonomihuset Fauske hvilke tjenester som er levert. I brev av 23. mars 2020 opplyser BPS Nord AS at deres vurdering er at PowerOffice selger tilgang til et system, og ikke "tjenester i produksjon" for selskapet. Dermed behandler ikke PowerOffice personopplysninger selv, men via sine samarbeidspartnere. Selskapet oppfatter det derfor slik at databehandleravtalen med Økonomihuset må sees i sammenheng med PowerOffice, ikke som to separate databehandleravtaler uavhengig av hverandre. Selskapet viser til at Microsoft ikke nevner

typer personopplysninger som kan lagres i ulike produktpakker (office-pakken), men beskriver hvordan produktet kan brukes og hvordan det leveres.

Avtalens tema

Databehandleravtalen skal beskrive avtalens tema. Det skal gå fram hva databehandleroppdraget faktisk går ut på. Databehandleroppdraget skal beskrives og det skal komme fram hva hensikten med databehandleroppdraget er. Dette er hjemlet i artikkel 28 nr. 3 første ledd første punktum personvernforordningen.

Ved gjennomgang av databehandleravtalen med Økonomihuset Fauske kan ikke revisor se at avtalens tema, eller hva databehandleroppdraget faktisk går ut på, blir beskrevet. BPS Nord AS viser til at dette blant annet er omtalt i punkt 3, Oppdragsspesifikasjoner, i avtalesettet referert til over og som databehandleravtale 1 er en del av. Her går det fram hvilke oppgaver regnskapsforetaket skal utføre, herunder lønn og personal, betaling, bokføring, årsoppgjør og budsjettering. Når det gjelder databehandleravtalen med Power Office går det fram av avtalens punkt 1 at avtalen gjelder bestilling av regnskapssystem som beskrives å være et komplett skybasert system for regnskap, faktura, timeregistrering, reiseregninger og lønn. Det går videre fram av avtalen at kunden selv kan sette sammen sitt abonnement basert på hvor mange brukere kunden ønsker å ha og hvilke tjenester kunden ønsker å benytte seg av. Det går imidlertid ikke fram av avtalen hvilke abonnement og tjenester kunden, dvs BPS Nord AS, har valgt i dette tilfelle. Revisor har bedt BPS Nord AS vise til hvor i databehandleravtalen det beskrives hva databehandleroppdraget faktisk går ut på. BPS Nord AS viser til at dette står i punkt 7.2 i databehandleravtalen, samt i PowerOffice sin personvernerklæring som vi har fått link til. Revisor kan imidlertid ikke se at det her går fram hva databehandleroppdraget går ut på. I databehandleravtalen med Vegamot er det et eget punkt med tittel *Hvilke opplysninger som behandles og hva oppdraget går ut på*. Her vises det til at databehandlers tjenester er gitt i en egen avtale. Videre står det databehandler skal behandle personopplysninger i den utstrekning det er nødvendig for å oppfylle sine oppgaver og forpliktelser etter denne avtalen. I avtalen det henvises til beskrives hvilke oppgaver og hvilket ansvar Vegamot har og hvilke oppgaver og hvilket ansvar BPS Nord AS har. På spørsmål fra revisor viser BPS Nord AS til at hva databehandleravtalen går ut på beskrives i databehandleravtalen mellom Statens vegvesen og bompengeselskapene. Dette beskrives blant annet i kapittel «formål» og i kapittel «ivaretagelse av den registrertes rettigheter og informasjonsplikter». Under punktet formål beskrives formålet med avtalen og kort hvilket ansvar og hvilke oppgaver Statens vegvesen og BPS Nord har.

Varigheten av behandlingen

Databehandleravtalen må beskrive hvor lenge databehandleroppdraget skal vare, jf. artikkel 28 nr. 3 første ledd første punktum personvernforordningen. I de tilfeller der det er vanskelig å angi en konkret varighet for databehandleroppdraget er det tilstrekkelig å si at avtalen varer frem til den sies opp av en av partene⁵².

Revisors gjennomgang av de tre databehandleravtalene viser at varigheten av behandlingen beskrives i alle de fremlagte databehandleravtalene.

Behandlingens art og formål

Databehandleravtalen skal også beskrive nærmere behandlingens art og hva som er formålet med behandlingen jf. artikkel 28 nr. 3 første ledd første punktum personvernforordningen. Dette sikrer

---

⁵² Datatilsynets veileder *Hvordan lage en databehandleravtale*.

at databehandleren kun bruker personopplysningene til klart angitte formål og at det ikke skjer en formålsutglidning⁵³.

Revisors gjennomgang viser at det er beskrevet hva som er formålet med behandlingen av personopplysninger i databehandleravtalen med Økonomihuset Fauske. Vi kan imidlertid ikke se at behandlingens art er beskrevet. BPS Nord AS viser til at dette er omtalt i punkt 2 og 3 i avtalesettet databehandleravtalen er en del av. Under punkt 3 i avtalesettet er det et eget punkt som heter spesifikasjon av oppdraget. Her går det til en viss grad fram hvilken behandling personopplysningene får, dvs behandlingens art. For databehandleravtalen med PowerOffice kan ikke revisor se at art og formål er beskrevet utover det som står i punkt 1 om at regnskapssystemet er et skybasert system for regnskap, faktura, timeregistrering, reiseregninger og lønn. På spørsmål fra revisor om hvor formål og art er beskrevet i avtalen viser BPS Nord AS til at dette er beskrevet i punkt 7.2 i databehandleravtalen og i PowerOffice sin personvernerklæring. Revisor kan imidlertid ikke se at behandlingens art og formålet med behandlingen er beskrevet her. Når det gjelder databehandleravtalen med Vegamot beskrives behandlingens art i vedlegg til avtalen. I den framlagte avtalen er det et eget punkt som omhandler avtalens formål. Her beskrives imidlertid hva som er formålet med avtalen og ikke hva som er formålet med behandlingen av personopplysningene. Revisor har spurt BPS Nord AS hvor formålet med behandlingen av personopplysninger beskrives i databehandleravtalen. BPS Nord AS viser til at formålet med behandlingen blant annet er beskrevet i kapitlene «formål» i de to databehandleravtalene. Det vises her til databehandleravtale mellom Statens vegvesen og bompengeselskapene og databehandleravtalen mellom Vegamot og BPS Nord AS. Revisor forstår det slik at når BPS Nord AS referer til databehandleravtale mellom Statens vegvesen og bompengeselskapene menes det her avtale om felles behandlingsansvar og utveksling av personopplysninger. Denne avtalen har et eget punkt kalt formål hvor avtalens formål blir beskrevet.

Typen av personopplysninger

Databehandleravtalen må beskrive hva slags personopplysninger som behandles, jf. artikkel 28 nr. 3 første ledd første punktum i personvernforordningen. Med type personopplysninger menes de konkrete opplysningene som blir behandlet, slik som for eksempel navn, telefonnummer, fødselsdato, kjøpshistorikk, kundenummer, logginformasjon og så videre⁵⁴.

Revisors gjennomgang av de tre databehandleravtalene viser at typen av personopplysninger beskrives i både databehandleravtalen med Økonomihuset Fauske og Vegamot. Revisor kan ikke se at dette er beskrevet i databehandleravtalen med Power Office og har spurt BPS Nord AS hvor dette er beskrevet i databehandleravtalen. Selskapet viser til punkt 7.2 i databehandleravtalen og Power Office sin personvernerklæring. Revisor kan imidlertid ikke se at type av personopplysninger som behandles beskrives her.

Kategorier av registrerte

Databehandleravtalen må beskrive kategorier av registrerte som omfattes, jf. artikkel 28 nr. 3 første ledd første punktum personvernforordningen. Eksempler på hva kategorier av registrerte kan være er ansatte, medlemmer, kunder, pasienter, elever og lignende⁵⁵.

Revisors gjennomgang av de tre databehandleravtalene viser at kategorier av registrerte beskrives i både databehandleravtalen med Økonomihuset Fauske og Vegamot. Revisor kan imidlertid ikke se

⁵³ Datatilsynets veileder *Hvordan lage en databehandleravtale*.

⁵⁴ Datatilsynets veileder *Hvordan lage en databehandleravtale*.

⁵⁵ Datatilsynets veileder *Hvordan lage en databehandleravtale*.

at dette er beskrevet i databehandleravtalen med Power Office og har spurt BPS Nord AS hvor dette er beskrevet i databehandleravtalen. Selskapet viser også her til punkt 7.2 i databehandleravtalen og Power Office sin personvernerklæring. Revisor kan imidlertid ikke se at kategorier av registrerte beskrives her.

Pliktene og rettighetene til den behandlingsansvarlige

Den behandlingsansvarliges plikter og rettigheter skal være fastsatt i databehandleravtalen, jf. artikkel 28 nr. 3 første ledd første punktum i personvernforordningen. Artikkel 28 sier ikke konkret hvilke plikter og rettigheter som skal beskrives i databehandleravtalen. Den behandlingsansvarlige har en rekke plikter og rettigheter og dersom alle plikter og rettigheter beskrives i avtalen, kan den bli svært lang og kompleks⁵⁶. Ifølge Datatilsynet⁵⁷ er det ikke nødvendig å gjenta alle pliktene og rettighetene etter personvernforordningen i databehandleravtalen. I stedet må den behandlingsansvarliges plikter etter loven beskrives på et overordnet nivå. Dessuten må alle rettigheter og plikter som ikke følger direkte av loven, være godt beskrevet.

Revisor kan ikke se at den behandlingsansvarliges plikter og rettigheter er beskrevet i databehandleravtalen med Økonomihuset Fauske. På spørsmål om hvor dette er beskrevet viser BPS Nord AS til at rettigheter og plikter er omtalt i punkt 2 i avtalesettet databehandleravtalen er en del av. Revisor kan ikke se at den behandlingsansvarliges rettigheter og plikter er beskrevet her. Punkt 2 omhandler standard leveransevilkår for regnskapsoppdrag fastsatt av Regnskap Norge. Revisor kan heller ikke se at den behandlingsansvarliges plikter og rettigheter er beskrevet i databehandleravtalen med PowerOffice. På spørsmål om hvor dette er beskrevet i databehandleravtalen viser BPS Nord AS til at dette er beskrevet i punkt 7.2 i avtalen, samt til Power Office sin personvernerklæring. Revisor kan ikke se at den behandlingsansvarliges rettigheter og plikter er beskrevet her. BPS Nord AS viser også til at i databehandleravtalen med Økonomihuset Fauske er et eget punkt rundt kundens rettigheter. Under dette punktet står det at kunden skal ha tilgang til og innsyn i personopplysningene som behandles og systemene som benyttes til dette formål. Når det gjelder databehandleravtalen med Vegamot kan ikke revisor se at behandlingsansvarliges plikter og rettigheter er beskrevet her. På spørsmål om hvor i databehandleravtalen dette er beskrevet svarer BPS Nord AS at dette er blant annet beskrevet i databehandleravtalen med Staten vegvesen under kapittelet «*ivaretagelse av den registrertes rettigheter og informasjonsplikter*».

Standardavtaler

Ved gjennomgang av de fremlagte databehandleravtalene forstår revisor det slik at to av avtalene er standardavtaler utarbeidet av databehandleren. Revisor har derfor spurt BPS Nord AS om selskapet som behandlingsansvarlig har gjort en selvstendig vurdering av om databehandleravtalene selskapet har inngått etterlever regelverket. BPS Nord AS opplyser at selskapet selv har utarbeidet egen mal for databehandleravtaler, men i enkelte tilfeller benyttes standardmaler. Dette gjelder for eksempel der leverandøren er knyttet opp mot bruk av bransjestandarder. Selskapet opplyser videre at det som behandlingsansvarlig gjør vurderinger av avtalene etter beste evne. I forbindelse med faktaverifiseringen opplyser selskapet at de nå legger til grunn sjekklister som er publisert på [anskaffelser.no](https://www.anskaffelser.no)⁵⁸ for alle databehandleravtaler som leverandører krever lagt til grunn i anskaffelser.

⁵⁶ Datatilsynets veileder *Hvordan lage en databehandleravtale*.

⁵⁷ Datatilsynets veileder *Hvordan lage en databehandleravtale*.

⁵⁸ https://www.anskaffelser.no/sites/anskaffelser2/files/sjekkliste_databehandleravtale_gdpr.docx

8.4.3 Revisors vurderinger

Etter revisors vurdering har BPS Nord AS en databehandleravtale med virksomheter som behandler personopplysninger på vegne av BPS Nord AS, der BPS Nord AS er behandlingsansvarlig. Vi fikk opplyst fra BPS Nord AS at det per april 2019 hadde inngått databehandleravtale med tre selskap og revisor har mottatt disse tre databehandleravtalene. BPS Nord AS har i ettertid inngått flere databehandleravtaler og har opplyst at de per tiden har inngått fire avtaler, dette inkluderer databehandleravtalen med PowerOffice. Revisor legger til grunn at disse opplysningene er korrekt.

Vi har gjennomgått de 3 databehandleravtalene BPS Nord AS hadde inngått per april 2019 for å se på om følgende var fastsatt i henhold til personvernforordningen:

- Avtalens tema
- Varigheten av behandlingen
- Behandlingens art
- Behandlingens formål
- Typen av personopplysninger
- Kategorier av registrerte
- Pliktene og rettighetene til den behandlingsansvarlige

Etter revisors vurdering blir ikke **avtalens tema** beskrevet i noen av de tre databehandleravtalene BPS Nord AS har inngått. Revisor kan ikke se at det går fram hva databehandleroppdraget i de tre avtalene går ut på. For to av databehandleravtalene, Økonomihuset Fauske og Vegamot, vises det til at dette er beskrevet i andre dokumenter/avtaler tilknyttet databehandleravtalene. Revisor ser at det indirekte går fram hva databehandleravtalen til Økonomihuset Fauske går ut på ved at det under punkt 3 Oppdragsspesifikasjoner i avtalesettet går fram hvilke oppgaver regnskapsforetaket skal utføre. I databehandleravtalen med Vegamot vises det til en annen avtale, men revisor kan heller ikke se at det går fram av denne avtalen hva databehandleroppdraget går ut på. BPS Nord har vist til at dette er beskrevet i databehandleravtalen mellom Statens vegvesen og bompengeselskapene. Revisor kan imidlertid ikke se at det heller her kommer fram hva databehandleroppdraget går ut på.

Revisors gjennomgang av de tre databehandleravtalene viser at **varigheten av behandlingen** beskrives i alle de fremlagte databehandleravtalene.

Etter revisors vurdering viser vår gjennomgang at **behandlingens art** blir beskrevet i en av de tre databehandleravtalene. BPS Nord viser til at behandlingens art blir beskrevet i et annet dokument tilknyttet databehandleravtalen til Økonomihuset Fauske. Etter revisors vurdering blir behandlingens art til en viss grad beskrevet i dokumentet BPS Nord AS henviser til.

Behandlingens formål blir beskrevet i en av de tre databehandleravtalene vi har gjennomgått. Når det gjelder databehandleravtalen med Vegamot viser BPS Nord AS til at formålet med behandlingen blant annet er beskrevet i kapitlene «formål» i databehandleravtalen mellom Statens vegvesen og bompengeselskapene og databehandleravtalen mellom Vegamot og BPS Nord AS. Etter revisors vurdering beskriver disse punktene avtalens formål og ikke behandlingens formål.

Etter revisors vurdering blir **typen av personopplysninger** og **kategorier av registrerte** beskrevet i to av de tre databehandleravtalene.

Etter revisors vurdering er ikke **pliktene og rettighetene til den behandlingsansvarlige** beskrevet i noen av de tre databehandleravtalene vi har fått framlagt. Når det gjelder databehandleravtalen med Økonomihuset Fauske viser BPS Nord AS til at dette er beskrevet i et eget dokument tilknyttet

databehandleravtalen. Revisor kan ikke se at pliktene og rettighetene til den behandlingsansvarlige blir beskrevet i dokumentet BPS Nord AS henviser til. Når det gjelder databehandleravtalen med Vegamot viser BPS Nord AS til at dette er blant annet beskrevet i databehandleravtalen med Staten vegvesen under kapitlet «ivaretagelse av den registrertes rettigheter og informasjonsplikter». Dette punktet omhandler imidlertid de registrertes og ikke pliktene og rettighetene til den behandlingsansvarlige.

BPS Nord AS har oppgitt at behandlingsansvarlig gjør vurderinger av standardavtaler etter beste evne. På bakgrunn av disse opplysningen legger revisor til grunn at behandlingsansvarlig undersøker om standardavtalene etterlever regelverket.

Oppsummert er det revisors vurdering at databehandleravtalene **i noen grad** beskriver de forhold som vi har kontrollert. Revisor bemerker at databehandleravtalene BPS Nord AS har inngått fremstår som uoversiktlige og utydelige. Databehandleravtalene består av flere dokument og det er ikke lett å forstå hvilke dokument det henvises til i databehandleravtalen, eller hvor man skal finne det som det henvises til i databehandleravtalen.

9 OPPSUMMERING OG KONKLUSJON

I **forvaltningsrevisjonen** har vi sett på tre problemstillinger. I den første problemstillingen, som er rapportens problemstilling 2, har vi sett på i hvilken grad selskapsledelsen sørger for at Bompengeselskap Nord AS drives i samsvar med politiske vedtak, etablerte normer for god selskapsledelse, selskapets vedtekter og aktuelle lovbestemmelser. For å belyse dette har vi sett på følgende spørsmål:

- Har styret utarbeidet mål og strategier for selskapet som også reflekterer det overordnede målet med bompengereformen?
- Er selskapet organisert i samsvar med krav i bompengeavtalen og vedtektene?

Vår konklusjon på problemstilling 2 er at selskapsledelsen **i stor grad, men ikke fullt ut**, sørger for at Bompengeselskap Nord AS drives i samsvar med politiske vedtak, etablerte normer for god selskapsledelse, selskapets vedtekter og aktuelle lovbestemmelser. Konklusjonen bygger på følgende vurderinger:

Selskapet har arbeidet med mål og strategier som er drøftet med styret. Revisors vurdering er at styret i liten grad har utarbeidet klare mål for selskapet. Videre er det revisors vurdering at styret til en viss grad har utarbeidet strategier for selskapets virksomhet som reflekterer det overordnede målet med bompengereformen.

Revisors vurdering er at Bompengeselskap Nord AS er organisert i samsvar med krav i bompengeavtalen og vedtektene. Vår gjennomgang viser at de revisjonskriteriene vi har satt i stor grad er oppfylt. Ut fra de opplysninger vi har mottatt er det vår vurdering at den samlede virksomheten er organisert slik at kryssubsidiering unngås, og at Bompengeselskap Nord AS sin virksomhet er begrenset til innkreving av bompenger og forvaltning av lån og kapital. Per i dag er ikke utstedervirksomheten organisert uavhengig av Bompengeselskap Nord AS, men selskapet arbeider med utskilling av utstederfunksjonen. Bompengeselskap Nord AS med tilknyttede selskaper og prosjekter har fått innvilget dispensasjon fra utstederforskriften fram til 30. juni 2020.

I rapportens problemstilling 3 har vi sett på hvordan selskapet arbeider med anskaffelser. Selskapet har oppgitt at de ikke har gjort store anskaffelser i den perioden som denne forvaltningsrevisjonen gjelder. Problemstillingen om anskaffelser er derfor kun besvart gjennom beskrivelser. Det er ikke utledet revisjonskriterier og det er dermed heller ikke gjort vurderinger. I rapportens problemstilling 4 har vi sett på i hvilken grad selskapet følger regelverket om personvern. For å belyse dette har vi sett på følgende spørsmål:

- Har selskapet angitt legitime formål med behandling av personopplysninger?
- Har selskapet protokoll over behandlingsaktiviteter i samsvar med krav i personvernforordningen?
- Informerer selskapet om det de skal til personene selskapet behandler personopplysningene til?
- Har selskapet databehandleravtaler i samsvar med krav i personvernforordningen?

Vår konklusjon på problemstilling 4 er at BPS Nord AS **i stor grad** følger regelverket om personvern. Konklusjonen bygger på følgende vurderinger:

Det er revisors vurdering at selskapet i stor grad, men ikke fullt ut, har angitt legitime formål med behandlingen av personopplysninger. I selskapets personvernerklæring fremgår det hvilke personopplysninger det behandler til angitte formål. Vår gjennomgang viser at det fremgår hva som er det rettslige grunnlaget med behandlingen av personopplysninger for syv av de åtte angitte formålene. Videre er det etter revisors vurdering vist til feil behandlingsgrunnlag for ett av de angitte formålene.

Oppsummert er revisors vurdering at BPS Nord AS i stor grad, men ikke fullt ut, har protokoll over behandlingsaktiviteter i samsvar med krav i personvernforordningen. Selskapet fører protokoll over behandlingsaktiviteter. Revisors gjennomgang av BPS Nord AS sin behandlingsprotokoll viser at selskapets protokoll over behandlingsaktiviteter i stor grad, men ikke fullt ut inneholder informasjon i samsvar med artikkel 30 nr. 1 bokstav a-g i personvernforordningen.

Det er revisors vurdering at BPS Nord AS i stor grad informerer om det de skal til personene selskapet behandler personopplysningene til. Funn fra vår gjennomgang viser at selskapet i stor grad oppfyller kravet om å gi informasjon om virksomheten, informasjon om behandlingen og videre at selskapet fullt ut oppfyller kravet om å gi informasjon om forholdet til andre virksomheter og informasjon om den enkeltes rettigheter. Selskapet oppfyller imidlertid ikke kravet om å gi informasjon om automatiserte avgjørelser.

Oppsummert er det revisors vurdering at databehandleravtalene i noen grad beskriver de forhold som vi har kontrollert. I vår gjennomgang kontrollerte vi om avtalene beskrev:

- Avtalens tema
- Varigheten av behandlingen
- Behandlingens art
- Behandlingens formål
- Typen av personopplysninger
- Kategorier av registrerte
- Pliktene og rettighetene til den behandlingsansvarlige

Vår gjennomgang viser at:

- alle tre databehandleravtalene beskrev varigheten av behandlingen
- to av databehandleravtalene beskrev typen av personopplysninger og kategorier av registrerte
- en av databehandleravtalene beskrev behandlingens art. I tillegg blir behandlingens art til en viss grad beskrevet i et punkt i avtalesettet til en av de to andre databehandleravtalene
- en av databehandleravtalene beskrev behandlingens formål
- ingen av databehandleravtalene beskrev avtalens tema. For en av databehandleravtalene blir avtalens tema til en viss grad beskrevet i et punkt i avtalesettet databehandleravtalen er en del av
- ingen av databehandleravtalene beskrev pliktene og rettighetene til den behandlingsansvarlige

Det er revisors vurdering at databehandleravtalene BPS Nord AS har inngått fremstår som uoversiktlige og utydelige. Databehandleravtalene består av flere dokument og det er ikke lett å forstå hvilke dokument det henvises til i databehandleravtalen, eller hvor man skal finne det som det henvises til.

I forbindelse med faktaverifiseringen opplyser BPS Nord AS at de har rettet opp eller startet arbeide med å rette opp flere av manglene som er påpekt i rapporten. Når det gjelder mangler knyttet til vår vurdering av om selskapet har angitt legitime formål med behandlingen av personopplysninger opplyser BPS Nord AS at det:

- vil starte arbeidet med å publisere personvernerklæring også på morselskapets hjemmeside for blant annet å gi nærmere beskrivelse av hvordan selskapet behandler anonyme opplysninger. I forbindelse med dette opplyser BPS Nord AS at i motsetning til prosjektselskapene sine hjemmesider, som har personvernerklæringer, er det på morselskapets sider informasjon til personer som besøker sidene om å godta at selskapet benytter informasjonsskapsler for å kunne gi en bedre brukeropplevelse.
- har oppdatert databehandlerprotokollen når det gjelder henvisning til lovhjemmel for å utarbeide statistikk.
- har oppdatert behandlingsprotokollen og vil oppdatere personvernerklæringen i tråd med behandlingsprotokollen.
- har oppdatert behandlingsprotokollen slik at den er i samsvar med personvernerklæringen pr 18.03.2020

Når det gjelder mangler knyttet til vår vurdering av om selskapet informerer om det de skal til personene selskapet behandler opplysninger til opplyser BPS Nord AS at det:

- vil oppdatere personvernerklæringen med eget avsnitt som stadfester at selskapet har et personvernombud.

Når det gjelder mangler knyttet til vår vurdering av om selskapet har databehandleravtaler i samsvar med krav i personvernforordningen opplyser BPS Nord AS at:

- selskapet og Vegamot er i samarbeid om å konvertere dagens databehandleravtale til nytt rammeverk
- selskapet har registrert at myndighetene har kommet med nye forslag til utforming av databehandleravtaler (første kvartal, 2020) som er tydeligere, mer oversiktlig og som gjør det enklere å henvide til informasjon som er etterspurt i rapporten. Selskapet vil fremover, i anskaffelser legge denne malen til grunn for databehandleravtaler (inklusive bilagene som er utarbeidet) med fremtidige databehandlere.
- selskapet vil for fremtidige anskaffelser, og ved revidering av eksisterende databehandleravtaler, kreve at disse malene legges til grunn i kontraktssammenheng. Selskapet opplever de nye malene som tydeligere og med klare referanser til sentral dokumentasjon slik at det er lett å ettergå sammenhengene mellom de ulike dokumentene som er sentrale i kontraktssammenheng.
- selskapet arbeider for at bompengibransjen i størst mulig grad utarbeider bransjestandarder for de regionale bompengeselskapene (RBPS). Et eksempel på dette er at det er tatt initiativ til utarbeidelse av en felles personvernerklæring for alle (bransjestandard) med tanke på utforming og innhold. Forskjellene mellom selskapene vil i så måte være ulike leverandører og eventuelt underleverandører. Selskapet mener dette er i tråd med bompengereformen og at dette vil være til det beste for kundene og andre interessenter.

10 HØRING

Rapporten ble sendt på høring den 30. mars 2020 med høringsfrist 20. april 2020. Nordland fylkeskommune og Bompengeselskap Nord AS fikk tilsendt rapporten i sin helhet, dette omfatter både eierskapskontrollen og forvaltningsrevisjonen. Rapporten ble sendt til administrerende direktør og styreleder i Bompengeselskap Nord AS og til fylkesrådsleder, med kopi til tidligere fylkesråd for samferdsel og dagens fylkesråd for Transport og infrastruktur i Nordland fylkeskommune ved. Vi har mottatt uttalelse fra både Bompengeselskap Nord AS ved administrerende direktør og styreleder og fra Nordland fylkeskommune innen fastsatt frist. Uttalelsen fra Nordland fylkeskommune er undertegnet seksjonsleder og saksbehandler ved Transport og infrastruktur. Begge uttalelsene følger som vedlegg til rapporten. Det kommer ikke fram opplysninger i uttalelsene som gir grunn for å gjøre endringer i rapporten.

11 ANBEFALINGER

Med bakgrunn i revisors funn, vurderinger og konklusjoner i forbindelse med vår **eierskapskontroll** anbefaler vi Nordland fylkeskommune å videreutvikle rutinene sine for oppfølging og kontroll av eierinteressene i Bompengeselskapet Nord AS, slik at disse fullt ut samsvarer med fylkestingets vedtak, aktuelle lovbestemmelser og etablerte normer for god eierstyring og selskapsledelse.

Med bakgrunn i revisors funn, vurderinger og konklusjoner i forbindelse med vår **forvaltningsrevisjon** anbefaler vi Bompengeselskapet Nord AS å fortsette arbeidet innen personvern for å sikre at samtlige krav etter personvernlovgivningen oppfylles.

12 REFERANSER

- Kommunesektorens organisasjon (KS). (2017, 20. september) 21 Anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll. Hentet fra <https://www.ksbedrift.no/advokattjenester/eierstyring-og-selskapsledelse/godt-eierskap/anbefalinger-om-eierstyring-selskapsledelse-og-kontroll/>
- Bjørnsen, H.M, Klausen, J.E. og Winsvold. (2015). Kommunale selskap og folkevalgt styring gjennom kommunalt eierskap. (NIBR-rapport 1:2015). Hentet fra https://www.regjeringen.no/contentassets/5370d99ffc1445af9ca00704e56dcb98/folkevalgt_styring_kommunale_selskap.pdf
- Telemarkforskning, Arbeidsrapport nr. 7 2008, *Eierskap – Behov og muligheter for politisk styring av selskap og samarbeid i kommunene.*

Lover og forskrifter

- Aksjeloven. (1997). Lov om aksjeselskaper (LOV-1997-06-13-44). Hentet fra <https://lovdata.no/lov/1997-06-13-44>
- Kommuneloven. (1992). Lov om kommuner og fylkeskommuner (LOV-1992-09-25-107). Hentet fra <https://lovdata.no/lov/1992-09-25-107>
- Kommuneloven. (2018). Lov om kommuner og fylkeskommuner (LOV-2018-06-22-83). Hentet fra <https://lovdata.no/lov/2018-06-22-83>
- Utstederforskriften. (2018). Forskrift om utstedervirksomhet for bompenger og ferjebilletter (FOR-2018-12-14-1917). Hentet fra <https://lovdata.no/forskrift/2018-12-14-1917>
- Regnskapsloven. (1998). Lov om årsregnskap mv. (LOV-1998-07-17-56). Hentet fra <https://lovdata.no/lov/1998-07-17-56>
- Personopplysningsloven. (2018) Lov om behandling av personopplysninger (LOV-2018-06-15-38). Hentet fra <https://lovdata.no/lov/2018-06-15-38>

Veiledere

- Datatilsynet. (2019, 16. juni). Grunnleggende personvernprinsipper. Hentet fra <https://www.datatilsynet.no/rettigheter-og-plikter/personvernprinsippene/grunnleggende-personvernprinsipper/>
- Datatilsynet. (2019, 17. juli). Behandlingsansvar og databehandler. Hentet fra <https://www.datatilsynet.no/rettigheter-og-plikter/virksomhetenes-plikter/databehandleravtale/behandlingsansvarlig-og-databehandler/?id=11273>
- Datatilsynet. (2018, 30. mai). Behandlingsgrunnlag. Hentet fra <https://www.datatilsynet.no/rettigheter-og-plikter/virksomhetenes-plikter/behandlingsgrunnlag/veileder-om-behandlingsgrunnlag/>

- Datatilsynet. (2018, 23. april). Protokoll over behandlingsaktiviteter. Hentet fra <https://www.datatilsynet.no/rettigheter-og-plikter/virksomhetenes-plikter/protokoll-over-behandlingsaktiviteter/>
- Datatilsynet. (2018, 8. juni). Informasjon og åpenhet. Hentet fra <https://www.datatilsynet.no/rettigheter-og-plikter/virksomhetenes-plikter/gi-informasjon/informasjon-og-apenhet/>
- Datatilsynet. (2019, 17. juli). Hvordan lage en databehandleravtale. Hentet fra <https://www.datatilsynet.no/rettigheter-og-plikter/virksomhetenes-plikter/databehandleravtale/databehandleravtale/>
- Statens vegvesen Vegdirektoratet (2019, mai). Bompengeprosjekter. Veiledning.

Offentlige dokument

- Barne- og familiedepartementet. (2003) *Om lov om endringer i lov 13. juni 1997 nr. 44 om aksjeselskaper, lov 13. juni 1997 nr. 45 om allmennaksjeselskaper og i enkelte andre lover.* (Ot.prp. 97 (2002-2003)) Hentet fra <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/otprp-nr-97-2002-2003-/id127203/?ch=1>
- NOU 1992:29. (1992). *Lov om aksjeselskaper.* Hentet fra <https://lovdata.no/pro/forarbeid/nou-1992-29>
- Samferdselsdepartementet. (2015). *På rett vei. Reformen i veisektoren.* (Meld. St.nr 25). Hentet fra <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-25-2014-2015/id2406847/>
- Samferdselsdepartementet. (2015). *Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak),* (Prop. 1 S 2015–2016). Hentet fra <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-1-s-sd-20152016/id2456147/?ch=1>
- Samferdselsdepartementet. (2015) *Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak).* (Prop 1 S Tillegg 2 2015-2016). Hentet fra <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-1-s-tillegg-nr.-2-20152016/id2460397/>
- Samferdselsdepartementet. (2015). *På rett vei. Reformen i veisektoren.* (Meld. St.25 2014-2015) Hentet fra <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-25-2014-2015/id2406847/>

Fylkestings- og fylkesrådssaker

- FT-sak 11/2015 *Justering av strategier og prinsipper for Nordland fylkeskommunes eierskap i selskaper*
- FT-sak 35/2015 *Orientering om ny organisering av bompengeselskap*
- FT-sak 191/2015 *Om etablering av nytt regionalt bompengeselskap*
- FT-sak 52/2016 *Reglement for delegering av myndighet fra fylkestinget – revidering*

- FT-sak 151/2016 *Eiermelding - For eierskap i ulike virksomheter pr. 31. desember 2015*
- FT-sak 172/2017 *Eiermelding - For eierskap i ulike virksomheter pr. 31. desember 2016*
- FT-sak 153/18 *Eiermelding – For eierskap i ulike virksomheter per 31. desember 2017*
- FT-sak 186/2019 *Eiermelding*
- FT-sak 11/2020 *Endring av eierstruktur i Bompengeselskap Nord AS*
- FT-sak 13-20 *Bompengeselskap Nord AS (BNAS) – endring av eierstruktur*⁵⁹
- FR-sak 172/16 *Reglement om delegering av myndighet fra fylkesrådet*
- FR-sak 245/2016 *Regionalt bompengeselskap i Nordland, Troms og Finnmark*

---

⁵⁹ Dette er vedtak fra Troms og Finnmark fylkeskommune.

13 VEDLEGG

Vedlegg I: Personvernforordningen artikkel 6 nr. 1 - Behandlingens lovlighet

Artikkel 6. Behandlingens lovlighet

1. Behandlingen er bare lovlig dersom og i den grad minst ett av følgende vilkår er oppfylt:

a) den registrerte har samtykket til behandling av sine personopplysninger for ett eller flere spesifikke formål,

b) behandlingen er nødvendig for å oppfylle en avtale som den registrerte er part i, eller for å gjennomføre tiltak på den registrertes anmodning før en avtaleinngåelse,

c) behandlingen er nødvendig for å oppfylle en rettslig forpliktelse som påhviler den behandlingsansvarlige,

d) behandlingen er nødvendig for å verne den registrertes eller en annen fysisk persons vitale interesser,

e) behandlingen er nødvendig for å utføre en oppgave i allmennhetens interesse eller utøve offentlig myndighet som den behandlingsansvarlige er pålagt,

f) behandlingen er nødvendig for formål knyttet til de berettigede interessene som forfølges av den behandlingsansvarlige eller en tredjepart, med mindre den registrertes interesser eller grunnleggende rettigheter og friheter går foran og krever vern av personopplysninger, særlig dersom den registrerte er et barn.

Nr. 1 bokstav f) får ikke anvendelse på behandling som utføres av offentlige myndigheter som ledd i utførelsen av deres oppgaver

Vedlegg II: Artikkel 13 i personvernforordningen – Informasjon som skal gis ved innsamling av personopplysninger til den registrerte

Artikkel 13. Informasjon som skal gis ved innsamling av personopplysninger fra den registrerte

1. Når personopplysninger om en registrert samles inn fra den registrerte, skal den behandlingsansvarlige på tidspunktet for innsamlingen av personopplysningene gi den registrerte følgende informasjon:

- a) identiteten og kontaktopplysningene til den behandlingsansvarlige og eventuelt den behandlingsansvarliges representant,
- b) kontaktopplysningene til personvernombudet, dersom dette er relevant,
- c) formålene med den tiltenkte behandlingen av personopplysningene samt det rettslige grunnlaget for behandlingen,
- d) dersom behandlingen er basert på artikkel 6 nr. 1 bokstav f), de berettigede interessene som forfølges av den behandlingsansvarlige eller en tredjepart,
- e) eventuelle mottakere eller kategorier av mottakere av personopplysningene,
- f) dersom det er relevant, det faktum at den behandlingsansvarlige akter å overføre personopplysninger til en tredjestat eller en internasjonal organisasjon og om hvorvidt Kommisjonen har truffet en beslutning om tilstrekkelig beskyttelsesnivå eller ikke, eller når det gjelder overføringene nevnt i artikkel 46 eller 47 eller artikkel 49 nr. 1 annet ledd, en henvisning til nødvendige eller passende garantier, hvordan man får tak i et eksemplar av dem, eller hvor de er gjort tilgjengelig.

2. I tillegg til informasjonen nevnt i nr. 1 skal den behandlingsansvarlige på tidspunktet for innsamling av personopplysninger gi den registrerte følgende ytterligere informasjon som er nødvendig for å sikre en rettferdig og åpen behandling:

- a) det tidsrom personopplysningene vil bli lagret, eller dersom dette ikke er mulig, kriteriene som brukes for å fastsette dette tidsrommet,
- b) retten til å anmode den behandlingsansvarlige om innsyn i og retting eller sletting av personopplysninger eller begrensning av behandlingen som gjelder den registrerte, eller til å protestere mot behandlingen samt retten til dataportabilitet,
- c) dersom behandlingen er basert på artikkel 6 nr. 1 bokstav a) eller artikkel 9 nr. 2 bokstav a), retten til når som helst å trekke tilbake et samtykke uten at det påvirker lovligheten av en behandling basert på et samtykke før samtykket trekkes tilbake,
- d) retten til å klage til en tilsynsmyndighet,

e) om det foreligger et lovfestet eller avtafestet krav om å gi personopplysninger eller et krav som er nødvendig for å inngå en avtale, samt om den registrerte har plikt til å gi personopplysningene og om mulige konsekvenser dersom vedkommende ikke gjør det,

f) forekomsten av automatiserte avgjørelser, herunder profilering, som nevnt i artikkel 22 nr. 1 og 4, og, i det minste i nevnte tilfeller, relevant informasjon om den underliggende logikken samt om betydningen og de forventede konsekvensene av en slik behandling for den registrerte.

3. Dersom den behandlingsansvarlige har til hensikt å viderebehandle personopplysningene for et annet formål enn det opplysningene ble samlet inn for, skal den behandlingsansvarlige før nevnte viderebehandling gi den registrerte informasjon om nevnte andre formål og annen nødvendig informasjon som nevnt i nr. 2.

4. Nr. 1, 2 og 3 får ikke anvendelse dersom og i den grad den registrerte allerede har informasjonen

Vedlegg III: Artikkel 14 i personvernforordningen – Informasjon som skal gis dersom personopplysninger ikke er blitt samlet inn fra den registrerte

Artikkel 14. Informasjon som skal gis dersom personopplysninger ikke er blitt samlet inn fra den registrerte

1. Dersom personopplysninger ikke er blitt samlet inn fra den registrerte, skal den behandlingsansvarlige gi den registrerte følgende informasjon:

- a) identiteten og kontaktopplysningene til den behandlingsansvarlige og eventuelt den behandlingsansvarliges representant,
- b) kontaktopplysningene til personvernombudet, dersom dette er relevant,
- c) formålene med den tiltenkte behandlingen av personopplysningene samt det rettslige grunnlaget for behandlingen,
- d) de berørte kategoriene av personopplysninger,
- e) eventuelle mottakere eller kategorier av mottakere av personopplysningene,
- f) dersom det er relevant, at den behandlingsansvarlige har til hensikt å overføre personopplysninger til en mottaker i en tredjestat eller en internasjonal organisasjon og om hvorvidt Kommisjonen har truffet en beslutning om tilstrekkelig beskyttelsesnivå eller ikke, eller, når det gjelder overføringene nevnt i artikkel 46 eller 47 eller artikkel 49 nr. 1 annet ledd, en henvisning til nødvendige eller passende garantier, hvordan man får tak i et eksemplar av dem eller hvor de er gjort tilgjengelig.

2. I tillegg til informasjonen nevnt i nr. 1 skal den behandlingsansvarlige gi den registrerte følgende informasjon som er nødvendig for å sikre den registrerte en rettferdig og åpen behandling:

- a) det tidsrom personopplysningene vil bli lagret, eller dersom dette ikke er mulig, kriteriene som brukes for å fastsette dette tidsrommet,
- b) dersom behandlingen er basert på artikkel 6 nr. 1 bokstav f), de berettigede interessene som forfølges av den behandlingsansvarlige eller en tredjepart,
- c) retten til å anmode den behandlingsansvarlige om innsyn i og retting eller sletting av personopplysninger eller begrensning av behandlingen som gjelder den registrerte, og til å protestere mot behandlingen samt retten til dataportabilitet,
- d) dersom behandlingen er basert på artikkel 6 nr. 1 bokstav a) eller artikkel 9 nr. 2 bokstav a), retten til når som helst å trekke tilbake et samtykke uten at det påvirker lovligheten av en behandling basert på et samtykke før samtykket trekkes tilbake,
- e) retten til å klage til en tilsynsmyndighet,

f) fra hvilken kilde personopplysningene stammer fra, og, dersom det er relevant, om de stammer fra offentlig tilgjengelige kilder,

g) forekomsten av automatiserte avgjørelser, herunder profilering, som nevnt i artikkel 22 nr. 1 og 4, og, i det minste i nevnte tilfeller, relevant informasjon om den underliggende logikken samt om betydningen og de forventede konsekvensene av en slik behandling for den registrerte.

3. Den behandlingsansvarlige skal gi informasjonen nevnt i nr. 1 og 2

a) innen en rimelig frist etter at personopplysningene er samlet inn, men senest innen én måned, idet det tas hensyn til de særlige forholdene som personopplysningene er behandlet under,

b) dersom personopplysningene skal brukes til å kommunisere med den registrerte, senest på tidspunktet for den første kommunikasjonen med vedkommende, eller

c) dersom det er planlagt at personopplysningene skal utleveres til en annen mottaker, senest når personopplysningene første gang utleveres.

4. Dersom den behandlingsansvarlige har til hensikt å viderebehandle personopplysningene for et annet formål enn det opplysningene ble samlet inn for, skal den behandlingsansvarlige før nevnte viderebehandling gi den registrerte informasjon om nevnte andre formål og annen relevant informasjon som nevnt i nr. 2.

5. Nr. 1-4 får ikke anvendelse dersom og i den grad

a) den registrerte allerede har informasjonen,

b) det viser seg umulig å gi nevnte informasjon eller det vil innebære en uforholdsmessig stor innsats, særlig i forbindelse med behandling for arkivformål i allmennhetens interesse, for formål knyttet til vitenskapelig eller historisk forskning eller for statistiske formål i henhold til vilkårene og garantiene nevnt i artikkel 89 nr. 1, eller i den grad forpliktelsen nevnt i nr. 1 i denne artikkel sannsynligvis vil gjøre det umulig eller i alvorlig grad vil hindre at målene med nevnte behandling nås. I slike tilfeller skal den behandlingsansvarlige treffe egnede tiltak for å verne den registrertes rettigheter og friheter og berettigede interesser, herunder gjøre informasjonen offentlig tilgjengelig,

c) innsamling eller utlevering er uttrykkelig fastsatt i unionsretten eller medlemsstatenes nasjonale rett som den behandlingsansvarlige er underlagt, og som inneholder egnede tiltak for å verne den registrertes berettigede interesser, eller

d) dersom personopplysningene må holdes konfidensielle som følge av taushetsplikt i henhold til unionsretten eller medlemsstatenes nasjonale rett, herunder en lovfestet taushetsplikt

Vedlegg IV: Artikkel 28 nr. 3 i personvernforordningen – Databehandler

Artikkel 28. Databehandler

3. Behandling utført av en databehandler skal være underlagt en avtale eller et annet rettslig dokument i henhold til unionsretten eller medlemsstatenes nasjonale rett som er bindende for databehandleren med hensyn til den behandlingsansvarlige, og der gjenstanden for og varigheten av behandlingen, behandlingens art og formål, typen personopplysninger og kategorier av registrerte samt den behandlingsansvarliges rettigheter og plikter er fastsatt. I nevnte avtale eller nevnte andre rettslige dokument skal det særlig angis at databehandleren

a) behandler personopplysningene bare på dokumenterte instruksjoner fra den behandlingsansvarlige, herunder med hensyn til overføring av personopplysninger til en tredjestat eller en internasjonal organisasjon, med mindre det kreves i henhold til unionsretten eller medlemsstatenes nasjonale rett som databehandleren er underlagt; i så fall skal databehandleren underrette den behandlingsansvarlige om nevnte rettslige krav før behandlingen, men mindre denne rett av hensyn til viktige allmenne interesser forbyr en slik underretning,

b) sikrer at personer som er autorisert til å behandle personopplysningene, har forpliktet seg til å behandle opplysningene konfidensielt eller er underlagt en egnet lovfestet taushetsplikt,

c) treffer alle tiltak som er nødvendig i henhold til artikkel 32,

d) overholder vilkårene nevnt i nr. 2 og 4 når det gjelder å engasjere en annen databehandler,

e) idet det tas hensyn til behandlingens art og i den grad det er mulig, bistår, ved hjelp av egnede tekniske og organisatoriske tiltak, den behandlingsansvarlige med å oppfylle vedkommendes plikt til å svare på anmodninger som den registrerte inngir med henblikk på å utøve sine rettigheter fastsatt i kapittel III,

f) bistår den behandlingsansvarlige med å sikre overholdelse av forpliktelsene i henhold til artikkel 32-36, idet det tas hensyn til behandlingens art og den informasjonen som er tilgjengelig for databehandleren,

g) etter den behandlingsansvarliges valg, sletter eller tilbakeleverer alle personopplysninger til den behandlingsansvarlige etter at tjenestene knyttet til behandlingen er levert, og sletter eksisterende kopier, med mindre unionsretten eller medlemsstatenes nasjonale rett krever at personopplysningene lagres,

h) gjør tilgjengelig for den behandlingsansvarlige all informasjon som er nødvendig for å påvise at forpliktelsene fastsatt i denne artikkel er oppfylt, samt muliggjør og bidrar til revisjoner, herunder inspeksjoner, som gjennomføres av den behandlingsansvarlige eller en annen revisor på fullmakt fra den behandlingsansvarlige.

Når det gjelder første ledd bokstav h) skal databehandleren omgående underrette den behandlingsansvarlige dersom vedkommende mener at en instruks er i strid med denne forordning eller andre bestemmelser om vern av personopplysninger i unionsretten eller medlemsstatenes nasjonale rett

Vedlegg VI: Høringsuttalelse fra Bompengeselskap Nord AS

KomRev NORD

mailto:mailto:oj@komrevnord.no

Deres ref.:

Vår ref.:

Dato:

2020-04-20

Selskapskontroll - uttalelse

Viser til brev datert 30.03.2020 med revisjonens rapport som selskapet gis anledning til å gi sine uttalelser til.

Vi vil innledningsvis takke for godt samarbeid.

Selskapet tar rapporten til etterretning. Vi er fornøyde med at revisor i sine konklusjoner er tilfreds med måten selskapet har løst problemstillinger som forvaltningsrevisjonen har kartlagt.

Vårt utgangspunkt for uttalelsene er et ønske om å gripe fatt i tilbakemeldinger på mulige forbedringsområder som selskapet og administrasjonen kan arbeide videre med.

Eierstyring og selskapsledelse

Overordnet problemstilling

- I hvilken grad eierstyring av Bompengeselskap Nord AS er i samsvar med Nordland fylkeskommunes forventninger som eier, etablerte normer for god eierstyring og aktuelle lovbestemmelser?
- Har styret utarbeidet mål og strategier for selskapet som også reflekterer det overordnede målet med bompengereformen og er selskapet organisert i samsvar med krav i bompengeavtalen og vedtektene?

Rapportens konklusjoner

- *Nordland fylkeskommunes eierstyring av Bompengeselskap Nord AS i stor grad er i samsvar med Nordland fylkeskommunes forventninger som eier, etablerte normer for god eierstyring og aktuelle lovbestemmelser.*
- *Selskapsledelsen i stor grad, men ikke fullt ut, sørger for at Bompengeselskap Nord AS drives i samsvar med politiske vedtak, etablerte normer for god selskapsledelse, selskapets vedtekter og aktuelle lovbestemmelser*

Selskapets kommentarer, merknader og videre arbeid

- Selskapet overordnet mål er gitt gjennom stortingsmelding 25 (2014-2015), bompengeavtalen, vedtekter, aksjonæravtale og styrende dokumenter.
- Samferdselsdepartementet har videre utarbeidet et sett med overordnede måletallsindikatorer (KPIer) som ledd i bompengereformen. Hensikten med måleindikatorer er blant annet å gi myndighetene et grunnlag for å vurdere selskapets måloppnåelse av bompengereformen på strategisk nivå innenfor kostnader, finans og innkrevningseffektivitet,

- Styret foretar løpende taktiske, operasjonelle og strategiske vurderinger innenfor de rammer som er trukket opp.
- Vi registrerer revisors merknader rundt dokumentasjon av styrebehandlede strategier og målsettinger for selskapet.
- Vi håper rapporten bidrar til bredere medvirkning rundt en aktiv rolle i eierstrategien til selskapet, også etter sammenslåingen av fylkeskommuner.
- Eksempel på mulige tiltak fra selskapets side:
  - At selskapet legger til rette for å videreføre arbeidet med felles eierstrategi for selskapet etter sammenslåing av fylkeskommuner, herunder tidliggjøring av rammer rundt avhending av utstedervirksomheten til selskapet.

Anskaffelser

Overordnet problemstilling

- Hvordan selskapet arbeider med anskaffelser?

Rapportens konklusjoner

- *Problemstillinger om anskaffelser besvares gjennom beskrivelser, det er ikke utledet revisjonskriterier og det blir heller ikke gjort vurderinger.*

Selskapets kommentarer, merknader og videre arbeid

- Vi har i våre beskrivelser illustrert innkjøp og anskaffelser innenfor følgende kategorier
  - Det selskapet anskaffer selv
  - Anskaffelser gjort med utgangspunkt i samarbeidsavtaler vi har inngått med andre fylkeskommunalt eide regionale bompengeselskaper (Vegamot AS, Ferde AS, Vegfinans AS og Fjellinjen AS) der Samferdselsdepartementet har gitt samtykke til dette
  - Anskaffelser som er gjort av Statens vegvesen/Vegdirektoratet
- Videre har selskapet beskrevet hvordan bompengereformen overfører mer ansvar til selskapet der vi gradvis kommer til å gjennomføre flere anskaffelser alene eller sammen med andre regionale bompengeselskaper fremover
- Selskapet har videre fremsnasket og tatt initiativ til økt samarbeid mellom de regionale selskapene blant annet for å få utnyttet stordriftsfordeler innenfor gitte rammer i reformarbeidet for dermed å kunne drifte mest mulig effektivt.
- Selskapet skal dekke en stor region geografisk, men regionen har relativt få bilister og fordele kostnader på. For regionen er det derfor av betydning at nasjonale felleskostnader ikke fordeles på regionsnivå men på trafikk eller fordelingsnøkler som ivaretar viktige prinsipper i bompengereformen, herunder kost/nytte og forbud mot kryssubsidiering.
- Eksempel på mulige tiltak fra selskapets side:
  - At selskapet viderefører arbeid opp mot myndigheter for å sikre at bompengesektoren sine felleskostnader fordeles på trafikk eller lignende og ikke fordeles på region.
  - Selskapet inviterer eiere på dialog rundt muligheter for å finne felles innkjøpsordning/felles innkjøpscenter på enkelte områder/sektorer for å sikre kvantitative og kvalitative gevinster. Eksempelvis om selskapet kan tiltre allerede inngåtte fylkeskommunale avtaler om dette viser seg hensiktsmessig.

Personvern

Overordnet problemstilling

- I hvilken grad selskapet følger regelverket om personvern?

Rapportens konklusjoner

- *Selskapet i stor grad følger regelverket om personvern.*

Selskapets kommentarer, merknader og videre arbeid

- Selskapskontrollen av selskapet er gjennomført i perioden 2018-2020. I samme periode har det skjedd omfattende endringer i bompengesektoren. Videre har statlige myndigheter i perioden utarbeidet maler, veiledere og råd som skal gjøre det enklere for virksomheter å etterleve regelverket.
- Vi har registrert revisors merknader og har tatt disse til etterretning i videre arbeid
- Eksempel på mulige tiltak fra selskapets side:
  - De regionale bompengeselskapene og Statens vegvesen er omforent rundt personvern og hvordan dette skal ivaretas. Selskapet vil videreføre arbeidet med å utarbeide felles bransjestandard rundt personvern.
  - Flere regionale selskaper og Statens vegvesen har egen juridisk avdeling/juridisk direktør for å ivareta personvern og compliance. Selskapet foreslår primært å søke inndekning av denne kompetansen gjennom samarbeid og kjøp i markedet.

Erling Bortne
Administrerende direktør

Frode Enoksen
Styreleder

